

G-30

Vyr. štabo viršininko
patvirtinta 1933. VI. 1

ŠAUTUVŲ, KARABINŲ,
L. KULKOSVAIDŽIŲ IR
PISTOLETŲ ŠAUDYMO
IR
RANKINIŲ GRANATŲ SVAIDYMO
STATUTAS



VYR. ŠT. SPAUDOS IR ŠVIET. SKYRIAUS LEIDINYS

KAUNAS :: :: :: :: :: :: :: 1933

A. ŠAUTUVŲ IR KARABINŲ ŠAUDYMO TAISYKLĖS

I. ŠAUDYMO TEORIJOS ŽINIOS

Šūvis ir atatranka

1. Šūvis yra kulkos išmetimas iš vamzdžio parako dujų jėga.

Sudavus dužikliui į šovinio kapsulę, užsidega parako užtaisas. Jam bedegant, plečiasi dujos, kurios stumia kulką iš vamzdžio didėjamu greičiu.

Parako dujų spaudimas į šovinio tūtelės dugną, o taip pat ir į užraktą, duoda atatranką, kurią priima šaulio petis.

Trajektorija

2. Kelias, kuriuo lekia kulka, išėjusi iš vamzdžio, vadinasi trajektorija. Jos pavidalą veikia: kulkos greitumas, kryptis, kuria ji atsiskiria nuo vamzdžio nuopiovos, svorio jėga, oro priešumas ir kulkos sukimasis apie savo išilginę ašį.

Pradžios greitis

3. Pradžios greitis yra tas greitis, kuriuo kulka atsiskiria nuo vamzdžio nuopiovos.

Metrais jis yra tas atstumas, kurį kulka nu-
lėktų per pirmąją sekundę, jei lėktų tiesiai ir
tolygiu greičiu, kurį turėjo ties vamzdžio nuo-
piova. Pradžios greitis (V_0) matuojamas
m/sek.

98 m. šautuvo pradžios greitis yra: S kul-
kos — 895 m/sek., sS kulkos — 785 m/sek.

Pradžios greitį veikia: skirtingas vamz-
džio kalibras (dėl išdilimo), parako tempera-
tūra ir drėgmė, kulku svorio ir kalibro skir-
tumai.

Kuo šiltesnis yra vamzdis ir kuo aukštesnė
yra parako temperatūra, tuo didesnis yra pra-
džios greitis.

4. Jei kulką veiktų tik pradžios greitis,
tai ji lėktų tolygiai tiesiai vamzdžio ašies
kryptimi.

Jei, be pradžios greičio, kulką veiktų tik
svorio jėga, tai ji lėktų kreivą, kuri abipus
savo aukščiausio taško yra vienoda (parabo-
lė).

Beorėje erdvėje galutinis greitis būtų
lygus pradžios greičiui, o kritimo kampas
būtų lygus metimo kampui. Didžiausią hori-
zontinį tolį duotų 45° metimo kampas.

5. Kulkos lėkimą nuolatos trukdo oro
priešumas. Dėl to trajektorija pasidaro
riestesnė, negu kad būtų ji beorėje erdvėje;
horizontinis tolis mažesnis; galutinis greitis
mažesnis, negu pradžios greitis; kritimo kam-
pas didesnis, negu pakilimo kampas; aukš-
čiausias trajektorijos taškas (viršūnė) yra ar-
čiau prie trajektorijos galo, negu prie pradžios.

Metimo kampas, kuriuo pasiekiamas di-
džiausias horizontinis tolis, ore bus visada
mažesnis, negu 45° .

Šaudant vienu pakilimo kampu, trajekto-
rija tuo tiesesnė, kuo didesnis yra pradžios
greitis ir kuo geriau kulka nugali oro priešu-
mą. Paskutiniam tikslui kulka turi turėti di-
delį skersinį krūvį (kulkos svorio
ir jo skersinio piūvio ploto santykį) ir tiks-
lingą pavidalą (gerą smaigalį, lygų paviršių,
nusmailintą užpakalį).

6. Pailga kulka, iššauta iš lygaus negraiž-
tvoto vamzdžio, oro priešumo veikiamą, arba
skersa lekia arba visai persiverčia. Jos lėki-
mas netaisyklingas, horizontinis tolis trum-
pesnis, pataikymo galimumas menkesnis.

Šių trūkumų išvengiama, vartojant graižt-
votą vamzdį. Graižtvotame vamzdyje kulka
sukasi apie savo išilginę ašį.

Kulkos sukimosi greitis pareina nuo pra-
džios greičio ir nuo graižtvos staigumo.
Graižtvos staigumą parodo: a) vadinamasis
graižtvos sukimosi kampas, t.
y., kampas tarp liečiamosios prie graižtvos
briaunos ir linijos, lygiagretės su vamzdžio aši-
mi; b) arba graižtvos sūkio ilgis,
t. y., tas atstumas, kuriame graižtva apsisuka
vieną kartą apie vamzdžio ašį.

Šautuvų, karabinų ir s. kulk. 08 graižtvos
sukimosi kampas yra $5^\circ 54'$, o graižtvos sūkio
ilgis — 24 cm.

Sukimasis apie išilginę ašį suteikia kulakai
pastovumo; ji visą laiką ligi taikinio lekia
smaigaliu pirmyn.

7. Dėl sukimosi apie išilginę ašį ir dėl oro priešumo kulkos ašis santyky su lėkimo kryptimi tolydžio daugiau arba mažiau keičia savo padėtį, būtent: kūgiškai sukasi apie ją.

Prie kūgiškojo sukimosi dar prisideda nuo įvairių priežasčių pareiną nepastovūs kulkos ašies svyravimai, kurie labai nepalankiai veikia pataikymo galimumą.

8. Dėl savo sukimosi apie išilginę ašį kulka visada nukrypsta į tą pusę, į kurią sukasi. Tas reiškinys taip ir vadinasi kulkos nukrypimas (derivacija). Mūsų šautuvų, karabinų ir kulkosvaidžių graižtvos eina iš kairės į dešinę. Tuo būdu mūsų kulka ir sukasi ir nukrypsta į dešinę.

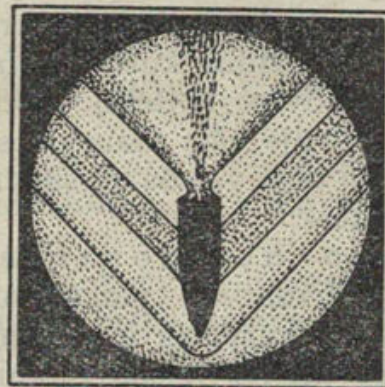
Rankinių ginklų kulkos nukrypimas jiems taikomuose atstumuose yra tiek mažas, kad į jį netenka kreipti dėmesio.

9. Šaudant iš šautuvų (kulk.), kurių kulkos pradžios greitis yra didesnis už garso sklidimo greitį, tam tikrame plote abipus trajektorijos girdimi du garsai (kitais tariant, dvigubas garsas): vienas — užtaiso sprogo garsas, kitas — kulkos lėkimo garsas. Tarpas tarp šių dviejų garsų yra tuo didesnis, kuo labiau artėjama prie šūvio plokštės.

Užtaiso sprogo garsas įvyksta, suduodant į orą smarkiai paskui kulką iš vamzdžio išsiveržiančioms dujoms.

Kulkos lėkimo garsas pareina nuo oro sutirštėjimo, vadinamos galvinės vilnės, kuri būna priešaky lekiančios kulkos.

Jis girdimas tol, kol kulkos greitis didesnis už garso sklidimo greitį (333 m/sek.). Kulkos lėkimo greitis visada stipresnis ir skam-



1 brėž.

besnis, negu užtaiso sprogo garsas. Dideliuose atstumuose girdėti tik kulkos lėkimo garsas. Šaudant iš kulkosvaidžio automatiškai, kulko lėkimo garsai taip užslopina užtaisų sprogo garsus, kad dažniausiai tik paskutiniam šūviui beįvykstant girdėti, kaip visada, silpnas ir duslus užtaiso sprogo garsas. Stovint už šautuvo (ar kulk.), girdėti tik vienas garsas, į kurį susilieja ir užtaiso sprogo ir kulko lėkimo garsai.

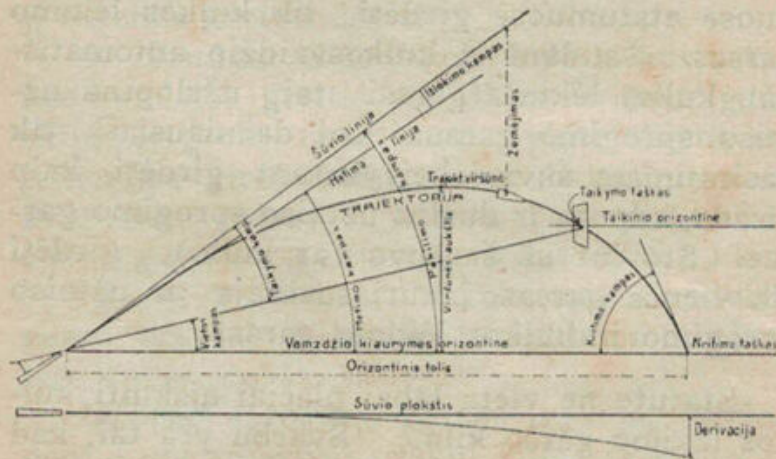
Statute ne vieta labai plačiai aiškinti kulko lėkimo garso kilmę. Svarbu yra tai, kad kulko lėkimo garsas gali visada labai klaidinti, sprendžiant šūvio atstumą, o labiausiai kryptį. Kryptis gali būti sprendžiama tik iš užtaiso sprogo garso.

Trajektorijos sudėtinės dalys ir pagrindinės sąvokos (žr. 2 brėž.)

10. Kiaurymės horizontalinė yra vaizduojamoji horizontalinė plokštuma, kurioje būna vamzdžio kiauurymės centras tuo momentu, kai užpakalinis kulkos galas išeina iš vamzdžio. Šaudymo lentelių duomens sustatyti, turint galvoje šią kiauurymės horizontalinę. Tatai turi būti visada prisimenama, ypač šaudant kalnuose.

Taikinio horizontalinė yra vaizduojamoji horizontalinė plokštuma, kurioje yra taikiny. Kiaurymės ir taikinio horizontalinės sutampa tik tasyk, kai taikiny ir kiauurymė yra vienodam aukšty.

Taikymo linija yra linija, kuri eina nuo šaulio akies per momenėlį ir sargo viršūnę į taikymo tašką.



2 brėž.

Taikymo kampas yra kampas, kurį sudaro taikymo linija ir šūvio linija.

Vietos kampas yra kampas, kurį sudaro taikymo linija ir kiauurymės horizontalinė. Jis yra teigiamas, jei taikiny yra aukščiau šios horizontalinės, ir neigiamas, jei taikiny yra žemiau horizontalinės.

Pakilimo kampas yra kampas, kurį sudaro šūvio linija ir kiauurymės horizontalinė.

Metimo kampas yra kampas, kurį sudaro metimo linija ir kiauurymės horizontalinė.

11. Pakilimo kampas ir metimo kampas paprastai skiriasi mažu kampeliu, kuris vadinasi išlėkimo kampas. Išlėkimo kampas daugiausia pareina nuo vamzdžio krustelėjimo šūvio metu ir kiekvienam ginklui ir kiekvienai kulka jis yra skirtingas. Jis gali būti teigiamas arba neigiamas. Iš čia seka: metimo kampas = pakilimo kampui + arba — išlėkimo kampas.

Šaudant iš 98 m šautuvo S kulka, išlėkimo kampas vidutiniškai yra lygus — 3'.

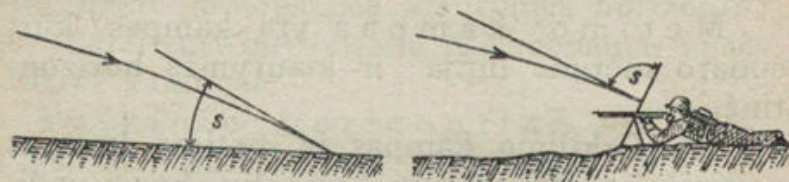
12. Tolimesniems aiškinimams imama, kad vamzdžio nuopiova ir taikiny yra vienoje horizontalėje.

Trajektorijos viršūnė yra aukščiausias jos taškas. Vertikalus atstumas nuo viršūnės iki kiauurymės horizontalinės vadinasi viršūnės aukštis.

Trajektorijos dalis nuo vamzdžio nuopiovos ligi viršūnės vadinasi kylančioji šaka, o dalis nuo viršūnės iki trajektorijos susikirtimo su kiauurymės horizontaline vadinasi puolančioji šaka.

Kritimo kampas yra kampas, kurį sudaro trajektorijos liečiamoji kritimo taške ir kiaurymės horizontalinė.

Susidūrimo kampas (žr. kampą S 3-me brėž.) yra kampas, kurį sudaro trajektorijos liečiamoji kritimo taške ir taikinio paviršius.



3 brėž.

Galutinis greitis yra tas kulkos greitis, kurį ji turi kritimo taške (susikirtime su kiaurymės horizontaline).

Susidūrimo greitis yra tas kulkos greitis, kurį ji turi, susidurdama su taikiniu. Susidūrimo greitis yra lygus galutiniam greičiui, kai taikiny yra kiaurymės horizontalinėje.

Lėkimo laikas yra tas laikas (sekundėmis), per kurį kulka nulekia nuo vamzdžio nuopiovos ligi susidūrimo taško. Šaudymo lentelėse duodamas lėkimo laikas nuo vamzdžio nuopiovos ligi kritimo taško.

Kulkos energija yra jos gyvoji jėga tam tikrame atstume, išreikšta m/kg.

Susidūrimo energija yra kulkos energija, susiduriant jai su taikiniu.

Taikymas

13. Kadangi iš vamzdžio išėjusi kulka dėl svorio jėgos palaipsniui smunka nuo šūvio linijos žemyn, tai, norint pataikyti į tam tikrame atstume esantį taikinį, vamzdis turi būti keliamas kiek aukšty, kad šūvio linija eitų tiek aukščiau taikinio, kiek kulka šiame atstume jau būna suspėjusi nusmukti nuo šūvio linijos (žr. 4 brėž.).

Jei, vamzdžiui esant horizontalinėje padėty, ligi taikinio kulka nusmunka per TP, tai, norint pataikyti į taikinį T, šūvio linija turi būti keliamą į tašką P1, imant $TP1 = TP$.

14. Taikymui palengvinti, taikymo taškas turi būti pačiame taikiny arba betarpiškai



4 brėž.

po juo. Dėl to šautuvas turi taikomąjį įtaisą (taikiklį ir sargą).

Taikymo taškas yra tas taškas, į kurį nukreipiama taikymo linija.

Kliudymas yra tas taškas, kurį kliudė kulka.

Šaudant iš šautuvo su optiškuoju taikikliu, kampo viršunė sutapdinama su taikymo tašku.

15. Kuo toliau yra taikinys, tuo didesnis turi būti taikymo kampas, kitaip tariant, tuo aukštesnis turi būti statomas taikiklis.

Kadangi taikiklio momenėlis santyky su vamzdžio ašimi yra aukščiau, negu sargo viršunė, tai trajektorija kerta taikymo liniją betarpiškai prieš vamzdžio nuopiovą (žr. 2 br.).

16. Atstumas nuo vamzdžio nuopiovos iki taško, kuriame trajektorija perkerta taikymo liniją (antrą kartą), vadinasi taikiklinis šūvio tolis. Jei atstumas ligi taikinio yra trumpesnis už imamą taikiklinį šūvio tolį, tai taikymo taškas turi būti imamas žemiau norimo kliudymo per turimos trajektorijos aukštėjimą ties taikiniu (žr. IIa ir IIb lent.).

Pavyzdys. Taikinys yra už 200 m. Taikiklis 400. Iš IIa lentelės matome, kad 400 m trajektorijos aukštėjimas ties 200 yra 35 cm. Tuo būdu taikymo taškas turi būti žemiau norimo kliudymo per 35 cm.

Praktikoje, nelygu renkamojo taikymo taško vieta, sakoma:

a) į taikinį (suprantant — į jo vidurį);

b) tupdyti taikinį;

c) dengti taikinį.

17. Iš šautuvų, karabinų ir l. kulk. (kaip ir iš s. k.) numatoma šaudyti iš dalies S, iš dalies sS šoviniais. Todėl, žiūrint į šaudymo lenteles, visada reikia prisiminti, kokiais šoviniais šaudoma.

Trumpiems ir trumpiausiems atstumams, vartojant SmK šovinius, vistiek gali būti imamas arba S arba sS taikiklis.

18. Jei taikinys yra vamzdžio kiaurymės horizontalinėje, tai taikymo kampas sutampa su pakilimo kampu. Jei tarp ugnies pozicijos ir taikinio yra mažas aukščio skirtumas, tai, nutaikant į taikinį, vietos kampo įtaka pasidaro, palyginti, visai nereikšminga.

Jei vietos kampai dideli (kalnuose), tai taikiklis, apamai, turi būti imamas mažesnis, negu atstumas iki taikinio. Tačiau šaudant, iš šautuvų, karabinų ir l. kulk., vietos kampo įtaka gali pasireikšti tik tada, kai jis yra didesnis, negu 30° .

Atitinkamą taikiklį, jei tik galima, reikia surasti iššaudant. Paprastai jis beveik atitinka vadinamą topografiškąjį (gulsčiąjį) atstumą.

19. Šaudant lėktuvus, be vietos kampo, reikia atsižvelgti ir į lėktuvų judesį.

Kadangi per tą laiką, kol kulka lekia iki lėktuvo, pats lėktuvas irgi nulekia tam tikrą atstumą, tai taikymo taškas turi būti imamas per tiek pat prieš lėktuvą.

Per kiek tikrai turi būti taikoma prieš lėktuvą, tas pareina ne tik nuo kulkos lėkimo laiko, bet ir nuo lėktuvo lėkimo greičio ir jo krypties santyky su šaulio padėtimi.

Jei lėktuvas lekia šaudymo kryptimi arba tiesiai nuo šaulio tolyn, tai lėktuvo judesiui reikia mažinti arba didinti taikiklį.

Lėktuvų šaudymo taisykles šautuvams ir karabinams — žr. 324—330 str.; o l. kulk. bus atskirame statute.

Oro įtaka

20. Oro įtaka suprantama, kaip oro svorio, vėjo ir oro kritulių įtaka.

21. Taikiklio dalmens atitinka tokias sąlygas: oro svoris $1,22 \text{ kg/m}^3$ (toks svoris atitinka 150 m aukščio nuo jūrų lygio), 745 mm oro slėgimo, $+ 10^\circ\text{C}$, 70% drėgmės, tyla, vidutinis pradžios greitis.

22. Oro svoris pareina nuo oro slėgimo, temperatūros ir drėgmės. Drėgmės įtaka yra tiek maža, kad į ją gali būti nekreipiama dėmesio.

Oro svoris yra tuo mažesnis, kuo aukštesnė vieta (nuo jūrų lygio) ir kuo šiltesnis oras.

Mažesnis oro svoris padidina šūvio atstumą, o didesnis oro svoris jį pamažina.

Dideli temperatūros skirtumai gali taip pat žymiai pakeisti šūvio atstumą. Apskritai, šiltame ore šūvio atstumai didesni, šaltame — mažesni. Oro temperatūros pakitėjimas per 10° tūkstančio metrų atstume pakeičia kliudymo vietą: aukštumo atžvilgiu per 1 m, gilumo atžvilgiu per 30 m. 20° pakeičia viską maždaug dvigubai.

Oro slėgimo įtaka kitėja tik dideliems jo pakitėjimams aukščio atžvilgiu. 300 m vietos aukščio skirtumas tik tiek teturi įtakos šaudymui, kiek 10° temperatūros pakitėjimas.

Oro slėgimo kitėjimai tame pačiame aukštyje, šaudant iš šautuvų ir l. kulk., gali būti nepaisomi.

23. Vėjas iš priešakio trumpina šūvio tolį, iš užpakalio — didina.

Vidutinis vėjas (4 m/sek.) šaudymo kryptimi, šaudant S šoviniais, 1000 m pakeičia kliudymų vietas į gilumą per 10 m. Šoninis vėjas (4 m/sek.) 1000 m atstume nukreipia kulką į šoną per 4—5 m. Stiprus vėjas (8 m/sek.) pakeičia visa tai dvigubai.

Vartojant sS šovinius, vidutinis vėjas (4 m/sek.) 1000 m atstume pakeičia pėdą į gilumą irgi maždaug per 10 m. Šoninis (4 m/sek.) vėjas 1000 m atstume nuneša kulką į šoną per 2—3 m. Stiprus vėjas pakeičia visa tai dvigubai.

24. Jei oro svorio ir vėjo įtaka yra vienodo pobūdžio, tai vidutiniuose atstumuose gali prireikti taikiklio pataisų ligi 100 m, tolimuose atstumuose — ligi 150 m.

25. Iš viršaus apšviestas sargas dėl spindėjimo atrodo didesnis, negu iš tikrųjų yra. Dėl to šaulys ima sargą žemesnį, negu reikia, ir gauna nepriškimą. Atvirkščiai, ūkanotame ore šaulys greit paima aukštesnį, negu reikia, sargą ir gauna perlėkimą.

Jei sargas žymiai apšviestas iš vieno šono, tai apšviestasis šonas atrodo didesnis, negu tamsusis. Dėl to šaulys yra linkęs su taikiklio momenėlio viduriu derinti ne sargo viršūnę, bet tik apšviestąją jo dalį. Dėl to kulka nukrypsta į tamsiąją sargo pusę.

Šūvių tikrumas

26. Šūvių tikrumas pareina nuo trajektorijos išvaizdos, nuo sklaidumo ir nuo kulkos pramušamosios jėgos.

27. Šaudant matomus neuždengtus taikinius, trajektorijos lėkštumas turi pirminės reikšmės. Kuo lėkštesnė trajektorija, tuo geriau išsilygina neišvengiamos atstumų sprendimo klaidos ir oro įtakos.

Sklaidumas

28. Jei iš to paties ginklo kaip galint vienedesnėmis sąlygomis išleidžiama viena po kitos kiek didesnis kulku skaičius, tai tos kulkos nepataiko į vieną tašką, bet visada išsisklaido didesniame ar mažesniame plote. Šis reiškinys vadinasi **s k l a i d u m a s**.

Sklaidumo priežastys: vamzdžio virpėjimas, oro įtakos svyravimai, neišvengiamas pačių šovinių ir parako degimo skirtumas ir neišvengiamos taikymo klaidos.

29. Sklaidumo plotas vertikaliame taikiny paprastai didesnis į aukštį, negu į plotį (elipsio pavidalo; žr. 5 brėž.). Kuo didesnis atstumas, tuo pailgesnis darosi elipsis (vertikalia kryptimi).

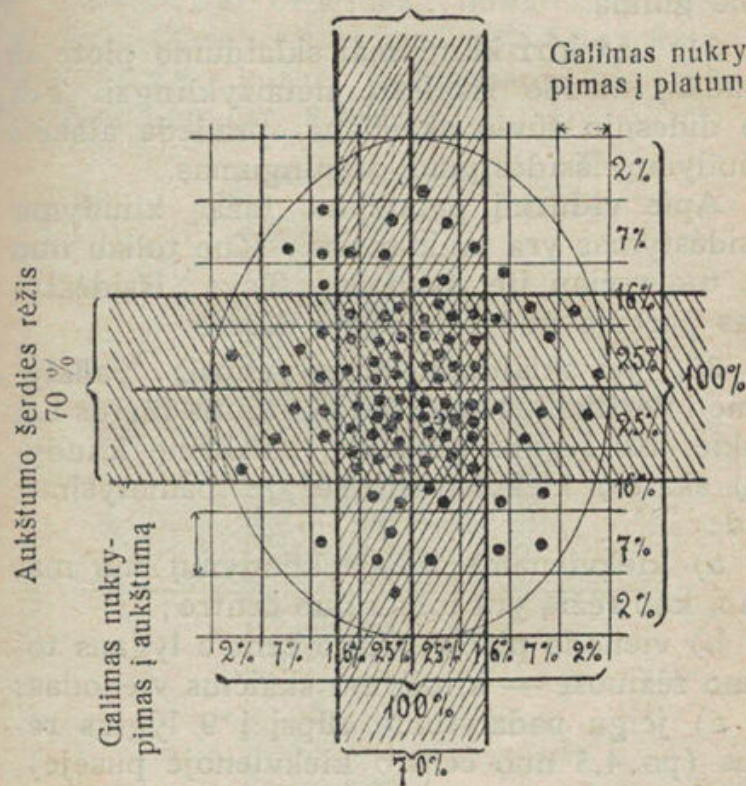
30. Jei per sklaidumo plotą nubrėšime horizontalinę ir vertikalią linijas tokiu būdu, kad abipus kiekvienos jų būtų po lygiai kliudymų, tai šių linijų susikirtimo taškas yra vadinamas **vidurinis pataikymo taškais***)).

*) Savo ruožtu trajektorija, kuri eina per vidurinį pataikymo tašką, vadinasi vidurinė trajektorija.

09900083671.9

Vidurinis pataikymo taškas turėtų sutapti su taikymo tašku. Tačiau taip niekad nebūna. Visada būna nukrypimų į dešinę, į kairę, į viršų arba žemyn. Dėl to kiekvienas

Platumo šerdies rėžis



5 brėž.

šaulys turi pasirinkti sau taikymo tašką, žiūrėdamas savo šautuvo kliudymų. Jei kurio šautuvo kliudymai būna visada nenormaliai nukrypę į aukštumą arba į gilumą, o priežasties išaiškinti ir trūkumo pašalinti negali-

ma, tai patariama imti atitinkamai mažesnę arba didesnę taikiklę.

Kuo mažiau kurio ginklo vidurinis pataikymo taškas nukrypsta nuo taikymo taško, tuo geriau jis kliudo.

Kliudymai įgalina spręsti ir apie šaulį ir apie ginklą.

31. Atskiri kliudymai sklaidumo plote iš pradžių atrodo išsidėstę netaisyklingai. Tik po didesnio šūvių skaičiaus pradeda aiškėti kliudymų išsidėstymo dėsningumas.

Apie vidurinį pataikymo tašką kliudymų išsidėstymas yra tankiausias. Kuo toliau nuo jo, tuo rečiau jie išsidėsto. Toks išsidėstymas pareina nuo sklaidumo dėsnio.

32. Jei sklaidumo plotą (elipsį) padalysime į vertikalius arba horizontalius rėžius bet kokio, tik lygaus platumo, patikrinę kliudymų skaičių kiekviename rėžyje, pamatysime, kad:

a) kiekviename rėžyje kliudymų tuo mažiau, kuo rėžis yra toliau nuo centro;

b) vienodo pločio ir nuo centro lygaus tolumų rėžiuose — kliudymų skaičius vienodas;

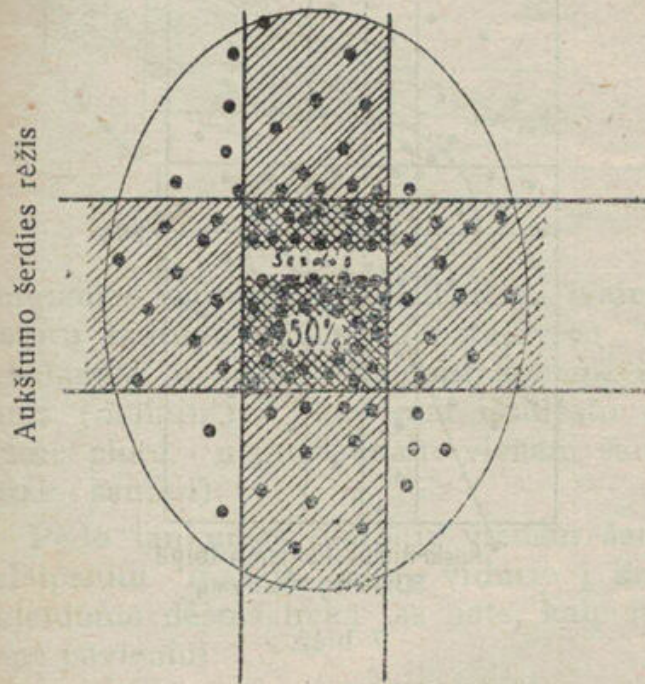
c) jeigu padalytume elipsį į 9 lygius rėžius (po 4,5 nuo centro kiekvienoje pusėje), tai viduriniuose rėžiuose bus po 25% visų kliudymų, tolimesniuose rėžiuose po 16%, 7%, 1,8% ir paskutiniuose pusrėžiuose — 0,2%.

33. Patogumui pusrėžiai neimami. Elipsis dalinamas (ir vertikaliai ir horizontaliai) į 8 rėžius, kuriuose iš eilės nuo ašių yra kliudymų: 25%, 16%, 7% ir 2% (žr. 5 brėž.).

34. Plotis vieno iš 9 (prakt. iš 8) rėžių vadinasi galimas nukrypimas — į aukštį arba gylį ir į plotį.

35. Jei abipus elipsio ašių paimsime po 1,5 galimo nukrypimo, tai gausime vadina- mus šerdies rėžius, būtent: aukš- čio šerdies rėžį ir pločio šer- dies rėžį, kurių kiekviename yra apie 70% kliudymų (žr. 5 brėž.).

Platumo šerdies rėžis

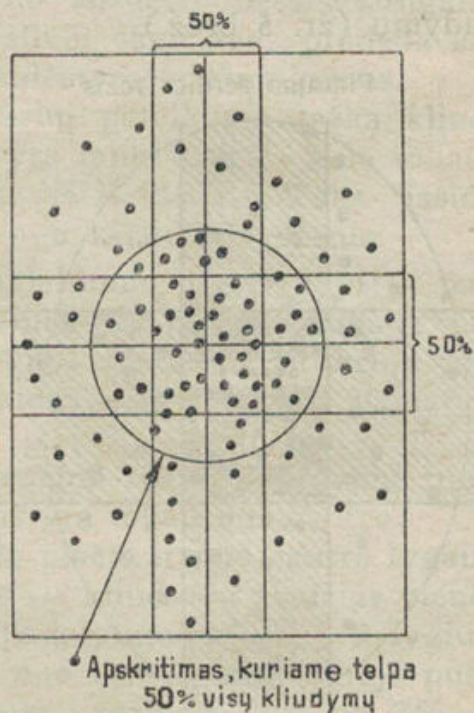


6 brėž.

36. Šerdies rėžių persikirtimas duoda keturkampį plotą, kuriame yra apie 50% kliudymų (žr. 6 brėž.). Jis vadinasi šerdis.

37. Mažuose atstumuose, kai abidvi elipsio ašys maža kuo tesiskiria (vertikaliame taikiny) sklaidumo dydį vaizdžiai parodo apskritimas, kuriame telpa 50% kliudymų (žr. 7 brėž.).

38. Gulščiam taikiny (ant žemės) kliudymai išsidėsto plote, kurio plotis didėja,



7 brėž.

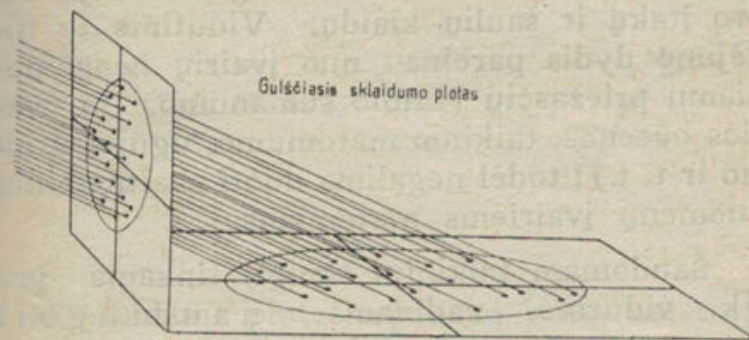
didėjant atstumui, o ilgis (gylis) pareina nuo vertikalaus sklaidumo ir nuo kritimo kampo (žr. 8 brėž.).

39. Lentelėje IIIa yra S kulkos galimi nukrypimai.

Lentelėje IIIb yra sS kulkos galimi nukrypimai.

Bendras kelių šautuvų veikimas

40. Kai vieną taikinį šaudo keli šautuvai, gaunamas trajektorijų pėdas. Kadangi neiš-



8 brėž.

vengiama šautuvų konstrukcijos įvairumas, atskirų šautuvų viduriniai pataikymo taškai nesutampa, ir todėl, šaudant keliems šautuvams (daliniui), kliudymai išsidėsto didesniame plote, negu šaudant vienam šautuvui (atsk. šauliui).

Pėdo tankumas, kaip ir vienam šaudant, palaipsniui mažėja nuo vidurio į kraštus. Sklaidumo dėsnis lieka tas pats, kaip ir šaudant pavieniui.

41. Pėdo giluminis išsisklaidymas pareina nuo vertikalaus išsisklaidymo ir kritimo kampo. Juodviejų įtaka pasireiškia priešingomis kryptimis. Didėjant vertikaliajam sklaidumui, didėja ir giluminis sklaidumas, o didė-

jant kritimo kampui, jis mažėja. Kadangi kritimo kampas didėja, palyginti, greičiau, negu vertikalus sklaidumas, tai jo įtaka dideliuose atstumuose labai žymi: pėdo giluminis sklaidumas kas kartas mažėja.

42. Nuo šautuvų ir šovinių įvairumo pareiņas pėdo gilumas dar daugiau didėja dėl oro įtakų ir šaulių klaidų. Vidutinis to didėjimo dydis pareina nuo įvairių neapčiuopiamų priežasčių (šaulio sumanumo, jo dvasios būsenos, taikinio matomumo, ugnies greičio ir t. t.); todėl negalima duoti skaitmeninių duomenų įvairiems atstumams.

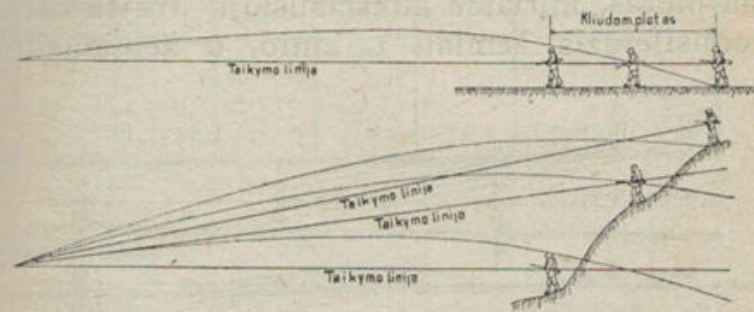
Šaudomam taikiniui smogti tinkama yra tik vidurinė, vadinama *naudingoji* pėdo dalis, kurioje yra apie 50% visų kliudymų. Kraštinės, vadinamos *jungiamosios* pėdo dalys, yra daug menkesnės vertės.

Atskiros trajektorijos kliudomasis plotas

43. Atskiros trajektorijos kliudomasis plotas yra tas plotas, kuriame ta trajektorija nepakyla aukščiau šaudomojo taikinio (vienam šūviui).

44. Jei, apskritai, trajektorija pakyla aukščiau taikinio ir ištiso kliudomojo ploto (nuo išlėkimo taško iki kritimo taško) nėra, tai puolančioje trajektorijos šakoje kliudomasis plotas bus nuo kritimo taško iki tos vietos, kurioje taikinys kliudomas į patį aukščiausią tašką (į galvą).

Jei taikinys (žr. 9 brėž.) artėja prie šaulio, ir taikymo linija eina į taikinio vidurį, tai, pradėdant nuo kritimo taško, jis atsiduria



9 brėž.

kliudomame plote ir palieka jame, kol trajektorija nebus aukščiau jo galvos.

Taikymo linija eina į taikinį. Todėl šaulio kūno padėtis ir vietos paviršius neturi įtakos kliudomajam plotui, jei dėl jų nepakitėja taikinio dydis (vora). Kliudomasis plotas pareina nuo trajektorijos riestumo ir nuo taikinio aukštumo.

Kuo didesnis kliudomasis plotas, tuo didesnė viltis kliudyti taikinį, nors taikiklis būtų neteisingas.

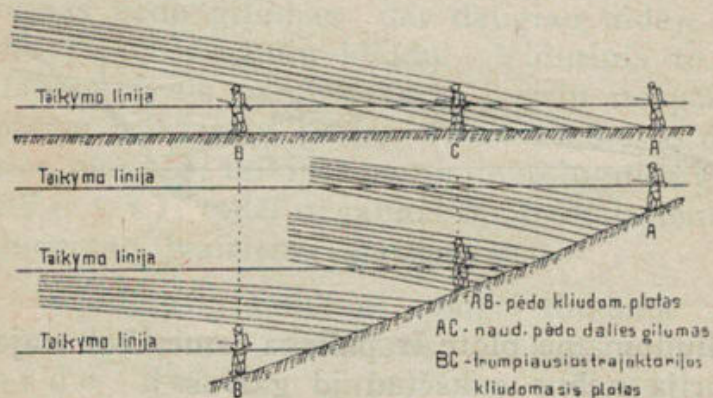
Dėl to svarbu, kad rankinių ginklų ir kulkos vaidžių šovinių trajektorijos būtų kuo lėkštesnės.

Trajektorijų pėdo kliudomasis plotas

45. Trajektorių pėdas (jo naudingoji dalis) žymiai padidina kliudomąjį plotą. To-

dėl atstumų sprendimo klaidos mažiau jaučiamos.

Trajektorijų pėdo kliudomasis plotas yra tas plotas, kuriame aukščiausioji trajektorija nenusileidžia žemiau taikinio, o žemiausioji



10 brėž.

trajektorija nepakyla aukščiau taikinio (žr. 10 brėž.). Dalinio šaudomas artėjantis taikiny (taikant į taikinio vidurį) pakliūva į kliudomąjį plotą, kai tik aukščiausioji trajektorija (nauding. dalies) ima kliudyti jo apačią (kojas), ir palieka jame tol, kol žemiausioji trajektorija dar kliudo jo viršų (galvą).

46. Šaudant daliniui, kliudomasis plotas susideda:

a) iš naudingosios pėdo dalies gilumo AB, kuris nepareina nuo taikinio dydžio;

b) iš trumpiausios trajektorijos kliudomojo ploto BC, kurį nulemia taikinio dydis; vi-

Ia lentelė

S kulkos vidurinės trajektorijos aukštėjimai ir žemėjimai pagal kiauřymės horizontinę metrais 98m. šautuvui

a) taikikliui 100—300.

Taikiklis m	A t s t u m a s m e t r a i s													
	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	275	300	325	350
100	0,01	0,02	0,01	0	-0,02	-0,05								
200	0,03	0,05	0,07	0,07	0,07	0,06	0,03	0	-0,04	-0,10				
300	0,05	0,09	0,13	0,15	0,17	0,18	0,17	0,16	0,13	0,10	0,05	0	-0,08	-0,17

b) taikikliui 400—1600.

A t s t u m a s m e t r a i s																																
00	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	650	700	750	800	850	900	950	1000	1050	1100	1150	1200	1250	1300	1350	1400	1450	1500	1550	1600	1650	1700
0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,6	0,5	-0,30	-0,65																								
0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	0,9	0,7	-0,4	-0,8																						
0,7	1,0	1,2	1,4	1,6	1,7	1,7	1,7	1,5	1,3	1,0	0,5	0	-0,8	-1,7																		
0,8	1,1	1,4	1,7	1,9	2,0	2,1	2,1	2,0	1,9	1,6	1,2	0,6	0	-0,9	-1,9																	
0,9	1,3	1,6	2,0	2,2	2,4	2,6	2,6	2,6	2,5	2,2	1,9	1,4	0,8	0	-1,0	-2,2																
1,0	1,4	1,9	2,2	2,6	2,8	3,0	3,1	3,1	3,1	2,9	2,6	2,2	1,6	0,9	0	-1,2	-2,3															
1,1	1,6	2,1	2,6	2,9	3,3	3,5	3,7	3,8	3,8	3,7	3,5	3,1	2,6	1,9	1,0	0	-1,3	-2,9														
1,3	1,8	2,4	2,9	3,4	3,8	4,1	4,3	4,5	4,5	4,4	4,1	3,7	3,0	2,2	1,2	0	-1,5	-3,2														
1,4	2,0	2,7	3,3	3,8	4,3	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	5,4	5,2	4,8	4,2	3,5	2,6	1,4	0	-1,7	-3,6												
1,6	2,3	3,1	3,7	4,3	4,9	5,4	5,8	6,1	6,3	6,4	6,4	6,3	6,0	5,5	4,9	4,0	2,9	1,6	0	-1,9	-4,1											
1,8	2,6	3,4	4,2	4,8	5,5	6,0	6,6	6,9	7,2	7,5	7,5	7,5	7,3	7,0	6,4	5,6	4,6	3,3	1,8	0	-2,2	-4,7										
2,0	2,9	3,8	4,7	5,4	6,2	6,8	7,4	7,9	8,3	8,6	8,8	8,7	8,4	8,0	7,3	6,4	5,2	3,8	2,0	0	-2,4	-5,3										
2,2	3,3	4,2	5,2	6,0	6,8	7,6	8,3	9,0	9,5	9,8	10	10	10	10	9,7	9,1	8,3	7,2	5,9	4,3	2,3	0	-2,7	-5,9								
2,4	3,6	4,6	5,7	6,7	7,6	8,5	9,3	10	11	11	12	12	12	12	12	11	10	9,4	8,2	6,7	4,9	2,6	0	-3,0	-6,5							
2,6	3,9	5,1	6,3	7,4	8,4	9,4	10	11	12	12	13	13	14	14	14	13	13	12	11	9,2	7,5	5,4	2,9	0	-3,4	-7,3						
2,9	4,3	5,6	6,9	8,1	9,3	10	11	12	13	14	15	15	15	16	16	15	14	13	12	10	8,5	6,1	3,3	0	-3,8	-8,0						
3,1	4,7	6,1	7,6	8,9	10	12	13	14	15	16	16	17	17	18	18	18	17	17	16	15	14	12	9,4	6,8	3,6	0	-1,1	-8,6				
3,4	5,1	6,7	8,3	9,7	11	13	14	15	16	17	18	19	20	20	20	20	20	20	19	18	17	15	13	10	7,4	3,9	0	-4,4	-9,3			
3,7	5,5	7,3	9,0	11	12	14	15	17	18	19	20	21	22	22	23	23	23	23	22	21	20	19	17	14	11	8,9	4,2	0	-4,8	-10		
4,0	6,0	7,9	9,7	12	13	15	17	18	20	21	22	23	24	25	25	26	26	26	25	25	24	22	20	18	15	12	8,7	4,6	0	-5,3	-11	
4,3	6,5	8,6	10	13	14	16	18	20	21	23	24	25	27	28	28	29	29	29	29	29	28	26	24	22	20	17	13	9,5	5,1	0	-5,8	-11

IIb lentelē

sS kulkas vidurinės trajektorijos aukštėjimai ir žemėjimai pagal kiauрымės horizontalinę metrals (98 m. šaut, ir 98b karab)

a) taikiklini 100-300.

Tai- kiklis m	A t s t u m a s m e t r a i s													
	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	275	300	325	350
100	0,01	0,02	0,02	0,	-0,03	-0,07								
200	0,04	0,07	0,08	0,09	0,09	0,07	0,04	0	-0,05	-0,12				
300	0,06	0,11	0,15	0,18	0,20	0,21	0,20	0,19	0,16	0,12	0,07	0	-0,08	-0,18

b) taikiklini 400-2000.

A t s t u m a s m e t r a i s																																											
100	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	650	700	750	800	850	900	950	1000	1050	1100	1150	1200	1250	1300	1350	1400	1450	1500	1550	1600	1650	1700	1750	1800	1850	1900	1950						
2,0	-0,07																																										
7,0	0,09	0	-0,12																																								
10,18	0,21	0,19	0,12	0	-0,18																																						
5,0	0,30	0,35	0,40	0,35	0,30	0,20	0	-0,25	-0,55																																		
0,4	0,5	0,6	0,65	0,6	0,6	0,4	0,3	0	-0,3	-0,7																																	
0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	0,8	0,6	0,3	0	-0,5	-1,0																															
0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,2	0,9	0,5	0	-0,6	-1,3																													
0,8	1,2	1,5	1,7	2,0	2,1	2,2	2,3	2,2	2,1	1,9	1,6	1,2	0,7	0	-0,8	-1,7																											
1,0	1,5	1,9	2,2	2,5	2,8	3,0	3,1	3,2	3,1	3,1	2,9	2,5	2,1	1,5	0,8	0	-1,0	-2,2																									
1,3	1,8	2,3	2,8	3,2	3,6	3,9	4,1	4,3	4,4	4,4	4,4	4,1	3,8	3,4	2,8	2,1	1,1	0	-1,3	-2,8																							
1,5	2,2	2,8	3,4	4,0	4,5	4,9	5,2	5,5	5,8	5,9	6,0	5,9	5,7	5,4	4,9	4,3	3,5	2,5	1,4	0	-1,6	-3,5																					
1,8	2,6	3,4	4,2	4,9	5,5	6,1	6,6	7,0	7,4	7,7	7,9	7,9	7,7	7,4	6,9	6,3	5,4	4,4	3,2	1,7	0	-2,0	-4,2																				
2,1	3,1	4,1	5,0	5,8	6,6	7,3	8,0	8,6	9,1	9,6	10	10	10	10	9,8	9,3	8,8	7,8	6,5	5,4	3,8	2,0	0	-2,3	-4,9																		
2,5	3,6	4,8	5,8	6,8	7,8	8,7	9,6	10	11	12	12	13	13	13	13	13	12	11	10	9,4	8,0	6,4	4,6	2,4	0	-2,6	-5,6																
2,8	4,2	5,5	6,8	8,0	9,1	10	11	12	13	14	15	16	16	16	16	16	16	15	15	14	13	11	9,3	7,4	5,2	2,8	0	-3,1	-6,4														
3,2	4,8	6,3	7,8	9,2	10	12	13	14	15	16	17	18	19	20	20	20	20	20	19	18	17	17	15	13	11	8,6	6,0	3,1	0	-3,4	-7,1												
3,7	5,4	7,1	8,8	10	12	13	15	16	19	20	21	22	23	23	23	24	24	24	24	24	23	22	21	20	18	17	15	12	9,6	6,5	3,5	0	-3,8	-7,9									
4,1	6,1	8,0	9,9	12	13	15	17	18	20	22	23	24	25	26	27	28	28	28	29	29	28	28	27	26	24	23	21	19	16	14	11	7,5	3,9	0	-4,3	-8,9							
4,6	6,8	9,0	11	13	15	17	19	21	23	24	26	27	29	30	31	32	33	33	34	34	34	33	33	32	31	29	28	26	24	21	18	15	12	8,5	4,5	0	-4,8	-9,9					
5,1	7,6	10	12	15	17	19	21	23	25	27	29	31	32	34	35	36	37	38	39	39	39	39	39	38	37	36	35	33	31	29	27	24	21	17	14	9,8	4,8	0	-5,3	-10,9			

dutiniuose atstumuose, kai taikiny yra žemas, o tolimuose atstumuose visada, nors taikiny viso žmogaus ūgio būtų, šis kliudomasis plotas BC jokios reikšmės neturi.

Tuo būdu, trajektorijų pėdo kliudomasis plotas yra naudingosios pėdo dalies gilumo ir trumpiausios trajektorijos kliudomojo ploto suma.

Jis nepareina nuo vietos paviršiaus, jei tas paviršius nepakeičia taikinio aukščio.

47. Giliems taikiniams (voroms, į gilumą išsiskleidusiems daliniams) horizontalinėje vietoje trajektorijų pėdo kliudomasis plotas yra didesnis, negu tokio pat aukščio, bet negiliams, linijos pavidalo taikiniams (vilmims). Vietos pavidalas tik tada jį veikia, kai gilus taikiny šaudomas iš aukštų pozicijų arba kai tas taikiny yra šaudymo kryptimi kylančiame šlaite, nes tada taikinio aukštis žymiai didėja.

Uždengtas plotas

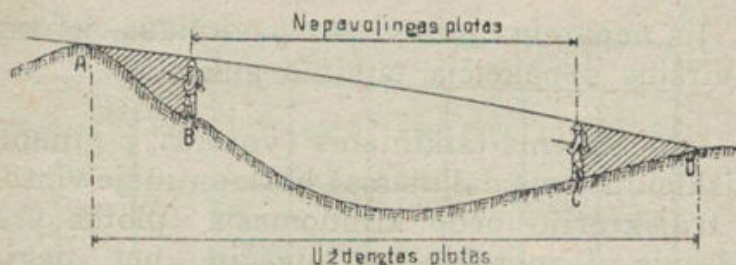
48. Uždengtuojų plotu vadinama erdvė už šaudymo kryptimi esančios uždangos, kurioje (erdvėje) žemės paviršius yra žemiau kulkos trajektorijos (žr. 11 brėž. AD).

Uždanga čia suprantama tokia, kurios kulkos nepramuša.

Nepavojingasis plotas

49. Nepavojingasis plotas yra dalis uždengtojo ploto, kurioje tam tikro didumo taikinio negalima kliudyti (žr. 11 brėž. BC).

Nepavojingojo ploto dydis pareina nuo uždangos, nuo trajektorijos riestumo ir nuo taikinio aukštumo.



11 brėž.

Atkošėlės kulkos (rikošetai)

50. Atšoka kulka tada, kai ji suduoda mažu susidūrimo kampu į kietą akmenuotą ar kietų kamblių žolę apaugusią žemę arba į vandenį.

Atšokusios kulkos paprastai toliau lekia skersos.

Pramušamoji kulkų jėga

51. Be paties taikinio atsparumo, pramušamoji kulkų jėga pareina nuo jų:

- a) galutinio greičio,

- b) skersinio krūvio,
- c) galvelės išvaizdos,
- d) medžiagos kietumo.

52. Įvairius daiktus kulkos pramuša:

- a) sausą pušį

Atstumas m	S	sS
100	60 cm storio	65 cm storio
400	80 " "	85 " "
800	35 " "	45 " "
1800	10 " "	20 " "

- b) gelež. ir plieno plokšteles (susidūrimo kampas 90°)

S	sS
7 mm gelež. plokšt.-maždaug iki 450 m	maždaug iki 550 m
10 mm " " " " 200	" " 300
3 mm plieno " " " 400	" " 600
5 mm " " " " 100	" " 100

3 mm plieno plokštelė yra patikima priedanga: nuo S kulkos už 700 m, nuo sS kulkos už 800 m.

SmK pramuša plieno šarvus (statmenai pataikiusi):

Atstumas	Šarvo storis
30 m	11 mm
100 "	10 "
200 "	9,5 "
400 "	8 "
1000 "	4,5 "

c) smėlį —

S ir sS kulkos pramuša ligi 90 cm.

d) plytų sieną —

atskiros S arba sS kulkos gali kartais pramušti vienos plytos sieną (25 cm), jei pataiko į tarpuplytį.

Ilgiau šaudant į tą pačią vietą, gali būti pramušama ir storesnė siena.

I a lentelė

ŠAUDYMO LENTELĖ

S šoviniams (98 m šaut.)

Atstumas m	Metimo kampas	Kritimo kampas	Didžiaus. trajekt. ordinatė		Kulkos lėkimo laikas sek.	Galutinis greitis m/sek	Kulkos energija m/kg
			Atstumas ligi jos m	Jos aukštis m			
100	2'20"	3'26"	50	0,02	0,12	806	331
200	4'50"	6'52"	102	0,1	0,25	724	267
300	7'38"	10'40"	157	0,2	0,39	649	215
400	11' 0"	15'30"	215	0,4	0,56	578	170
500	15'30"	23 0"	274	0,7	0,74	511	133
600	20'20"	32'40"	338	1,1	0,95	449	103
700	26'10"	45'20"	405	1,8	1,19	394	79
800	33'20"	1 ^o 1'30"	468	2,6	1,46	352	63
900	41'40"	1 ^o 21'50"	530	3,8	1,76	323	53
1000	51'30"	1 ^o 46'50"	592	5,4	2,08	299	46
1100	1 ^o 2'50"	2 ^o 17'30"	650	7,5	2,42	279	40
1200	1 ^o 16'20"	2 ^o 51'40"	714	10	2,79	261	35
1300	1 ^o 31'50"	3 ^o 30'10"	778	14	3,19	245	31
1400	1 ^o 49'40"	4 ^o 14'20"	840	18	3,61	231	27
1500	2 ^o 9'10"	5 ^o 6'10"	900	23	4,06	217	24
1600	2 ^o 31'10"	6 ^o 7'30"	965	30	4,53	203	21
1700	2 ^o 55'50"	7 ^o 19'20"	1030	36	5,04	190	18
1800	3 ^o 22'40"	8 ^o 49'20"	1096	45	5,58	177	16
1900	3 ^o 53'20"	10 ^o 41'10"	1160	56	6,17	165	14
2000	4 ^o 30'20"	13 ^o 2'20"	1230	72	6,80	153	12

Kulkos svoris 10,0gr.
 Užtaisas 3,2gr.
 Pradžios greitis V_0 895 m/sek.
 Išlėkimo kampas —3.
 Skersinis krūvis 20,4g/cm².

IVa lentelė

Atstumai, kuriuos nueina kariuomenė per S kulkos lėkimo laiką

Atstumas m	pėstininkai		raitininkai	
	žengte 100 m per minutę	bėgte 150 m per minutę	risčia 250 m per minutę	šuoliais 400 m per minutę
300	1	1	2	3
600	2	3	4	6
900	3	5	7	12
1200	5	7	12	20
1500	7	10	15	30
1800	10	15	25	40
2000	12	20	30	45

IVb lentelė

Atstumai, kuriuos nueina kariuomenė per SS kulkos lėkimo laiką.

Atstumas m	pėstininkai		raitininkai	
	žengte 100 m. per minutę	bėgte 150 m per minutę	risčia 250 m per minutę	šuoliais 400 m per minutę
300	1	1	2	3
600	2	2	4	6
900	3	4	7	11
1200	4	6	10	16
1500	6	9	14	23
1800	8	11	19	31
2000	9	14	23	36

II. ŠAUDYMO MOKYMAS

Bendrieji nurodymai

53. Šautuvas yra pagrindinis kovotojo ginklas. Šaudymo mokymo tikslas yra tas, kad kiekvienas karys būtų visais atžvilgiais geras šaulys.

Greta su pagrindiniu atskiro šaulio mokymu turi eiti planingas viso kadro mokymas vadovauti ugniai ir visos kuopos rengimas sutartinai siekti kautynių tikslo.

Mokymas yra tikras ir tikslingas, jeigu kariuomenės dalis gali atlikti visa tai, ko reikia kare, ir jeigu kautynių lauke jai nereikės atsisakyti nuo to, ko ji yra išmokusi taikos metu.

54. Už kuopos išmokymą šaudyti atsako kuopos vadas. Aukštesnieji viršininkai, leisdami kuopos vadui elgtis visai savarankiškai, turi įsikišti į mokymo reikalus, kai pastebi klaidų ir trūkumų.

55. Šoviniai, kuriuos gauna dalys, turi įgalinti aukštesnius viršininkus daryti tam tikrų pratimų, per kuriuos jie galėtų, patys sekdami, nustatyti dalies išmokymo laipsnį. Tokiam įvertinimui turi reikšmės ne tik didesnis ar mažesnis klaidų skaičius, kurį veikia šaudykla, ginklų įvairumas ir panašūs dalykai, bet ir šaulių

veiksmų būdas, kiek jis tinka tikroms kautynių aplinkybėms. Todėl šie pratimai pasiekia tikslo tik tada, kai viršininkas pats būna per pratimus.

Šaudymo mokytojas

56. Kuopos vadas turi kuo rūpestingiausiai parinkti ir parengti šaudymo mokytojus.

Mokytojo sumanumas, jo kantrumas, taikantis prie atskirų šaulių savumų, jo nenuilstamas darbas ir, pagaliau, jo paties geras dalyko mokėjimas ypatingai pagerina mokymą. Čia reikia pabrėžti, kad ne kiekvienas geras šaulys gali būti geras šaudymo mokytojas.

57. Šaudymo mokytojai, kiek tai galima, neturi būti kaitaliojami. Be to, patariama, kad tam pačiam mokytojui būtų pavedama ir rengiamųjų veiksmų mokymas ir mokomieji šaudymo pratimai.

58. Mokytojas, kuris nuo pat pradžios moko jaunos kareivius, ir per šaudymus kautynių šoviniais, nieko nekliudydamas, gali gerai pastebėti klaidas. O įtikinamiausiai paveikti mokinius galima tik per šaudymus kautynių šoviniais. Mokytojas atidžiai seka šaulį, kaip jis taiko arba kaip nuleidžia, ir jei yra įsitikinęs, — dar prieš parodant kliudymus, sako šauliui savo nuomonę, koks galys būti jo paleistasis šūvis: geras, vidutinis ar blogas. Pataikant įspėti, galima tuo būdu įtikinti mokinį, kad ramus, bet nesvyruojamas nuleidimas yra geriau, negu ilgas taikymas.

Dar geriau yra, prieš įvertinant šūvį mokytojui, išgauti pirma paties šaulio nuomonę.

59. Pareikštą nuomonę, kaip yra paleistas šūvis ir kur gali būti kliudymas, reikia palyginti su tuo, kas paskui parodoma, ir tuoj padaryti logingų išvadų. Šia proga mokytojas turi prisiminti galimą sklaidumą. Jei jis mano, kad turi būti imamas kitas taikymo taškas arba kitas taikiklis, tai jis turi sumaniai paraginti šaulį taip pasielgti. Jei mokytojui matyti, kad šaulys abejoja, tai bandomaisiais šūviais jis turi įrodyti, kad, gerai parenkant taikymo tašką, galima pataikyti ir iš ne visai gerai šaunančio šautuvo.

60. Panašiai įvertinant kiekvieną šūvį, vargu ar gali atsitikti, kad šaulys vis tiek šaudytų per žemai ar per aukštai, kad jis pagaliau nustotų pasitikėjimo ginklu ir nuliūdęs grįžtų iš šaudyklos. Kiekvieno šaudymo išdavas mokytojas turi toliau nagrinėti per rengiamuosius pratimus.

61. Tuo būdu mokytojas turi svarbų uždavinį įkvėpti savo mokiniams, kad, turėdami tvirto pasiryžimo, jie gali pasidaryti visai gerais šauliais. Jų gerus norus jis turi stiprinti ir visomis priemonėmis gaivinti. Visi aukštesnieji viršininkai turi paremti šias pastangas ir kiekviena proga skatinti ir pabrėžti pažangą.

Mokomasis šaudymas

62. Mokomasis šaudymas yra svarbi šaudymo mokymo dalis, kaip rengimas kautynių šaudymui. Karininkai, puskarininkiai ir eili-

niai mokomuoju šaudymu turi pasiekti kuo didesnio pasirengimo laipsnio šaudyti, įsiremdami įvairiais būdais, pažinti savo ginklą ir juo pasitikėti.

Mokomasis šaudymas, duodamas sekti šaulį kiekvieną kartą šaunant, parodyti jam ir įvertinti kiekvieno šūvio išdavus, yra tikriausias būdas kareivio šaudymo sąžiningumui ir rūpestingumui auklėti.

Mokymo eiga

63. Kareivio mokymas turi eiti palaipsniui. Pirmiausia reikia išmokyti įvairių veiksmų, kiekvieno atskirai, ir tik tai pasiekus tam tikro įgudimo, sujungti juos į krūvą. Vykdamas įvairius veiksmus, reikia atsižvelgti į kareivio kūno ir dvasios savumus ir pirmiausia žiūrėti taisyklingumo, darant atskirus veiksmus, mažiau kreipiant dėmesio į atskirų vykdytojų vienodumą.

64. Reikia vengti visokių bauginimų. Blogas šaudymas tik retai kada pareina nuo tokių klaidų, kurias šaulys daro iš apsileidimo ar tinginio, nes žinoma bendra taisyklė, kad kaip tik toje mokymo srityje kareivis rodo kuo daugiausia patraukimo ir noro.

Mokytojo pareiga žadinti ir plėtoti tą norą ir patraukimą.

65. Gimnastika su įrankiais ir be įrankių turi išmokyti šaudymo praktikai svarbius sąnarius, pagilinti kvėpavimą ir sustiprinti rankų ir pirštų raumenis.

66. Šaulio pradžios mokymas susideda iš dviejų skyrių, būtent:

- a) rengiamieji šaudymo pratimai,
- b) pradedamieji šaudymo pratimai.

67. Rengiamieji šaudymo pratimai prasideda tada, kai mokytojas pačiu suprantamiausiu būdu aiškina jauniems kareiviams, kas darosi šautuve šūvio metu, aiškina jiems taikiklio įtaisymą ir pačią taikymo sąvoką.

Tuo pat metu nagrinėjamas taikinių įtaisymas.

68. Toliau eina pats taikymas ir nuleidimas. Tuo pat metu mokoma įvairių įremties būdų.

69. Kai jaunieji kareiviai gerai išmoksta įsiremti, taikyti, nuleisti, — daromi pradedamieji šaudymo pratimai, būtent, šaudymas šatrais ir šaudymas mažuoju kalibru.

Tik tai po to pradedama mokyti šaudyti kautynių šoviniiais.

70. Šaulio įremties trūkumus reikia dažnai nagrinėti per taikymo pratimus, neįsakant jam iš įremties paimti į parengtį, kad tuo būdu suprantamiau ir įtikinamiau jį paveiktų. Tokie nurodymai turi būti duodami ramiai ir trumpai, kad šaulys nenuvargtų. Jei gu šaulys ima nerimauti, įsakoma paimti šautuvą į parengtį arba net prie kojos.

71. Reikia ypatingai dėmėti sekti jaunujų kareivių regėjimą. Apie pasirodžiusius trūkumus reikia tuoj pranešti, kad pulko gydy-

tojas patikrintų tokius kareivius ir parinktu jiems akinius nešioti taikant ir šaudant.

Tuoj po jaunųjų kareivių atvykimo reikia tobulinti jų regėjimą dažnais pratimais, duodant jiems suradinėti vietoje ir apipasakoti mažus, sunkiai matomus lauko taikinius. Tokie pratimai turi būti daromi paprastai gulom artimuose ir vidutiniuose atstumuose.

72. Sunkiai matomiems taikiniams surasti ir apipasakoti duodama naudotis žiūronu su padalinimais. Mokytojas parenka gerai matomą orientierį ir praneša, per kiek brūkšnių (tūkstantinių) nuo jo yra ieškomasis taikiny. Abiem akimis gerai matąs (be akinių) šaulys gali atmatuoti sau be žiūrono, nykščiu. Laikant visai ištiestos rankos nykštį stačiai aukštyn (vertikaliai) ir žiūrint viena akimi, nykščio plotis yra 35—40 br. Žiūrint per nykščio viršų viena akimi, o paskui, šiąją greit užmerkus, kita akimi, nykštys atrodo paslinktas maždaug per 100 brūkšnių.

Kiekvienas šaulys turi žinoti, kiek tikrai brūkšnių yra jo nykštys.

Taikymas

73. Mokyti taikyti iš pradžių reikia su nuolatinio taikikliu ir tik tai po to, kai mokiny pasijusta taikiklio konstrukciją ir paskirtį, mokyti su taikikliu pagal atstumus.

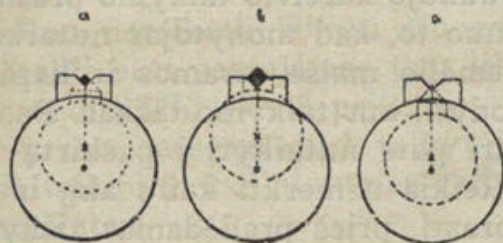
74. Taikant šautuvas taip nukreipiamas šono ir aukščio atžvilgiu, kad taikymo linija eitų į taikymo tašką.

Viršutinė taikiklio briauna guli horizontaliai, ir lygusis sargas (sargo viršūnė ir taikiklio briauna viename aukštyje) turi būti paimtas kaip tik per momenėlio vidurį.

75. Dažniausiai pasitaiko šios taikymo klaidos.

Stambusis arba smulkusis sargas. Šios klaidos pasitaiko, kai sargas arba per daug arba per mažai įvedamas į momenėlį (12 b ir c brėž.). Jeigu sargas bus aukščiau paimtas, tai kulka perlėks, o jeigu jis bus žemiau paimtas, tai kulka neprilėks.

a) Lygus sargas b) Stambus sargas c) Smulkus sargas



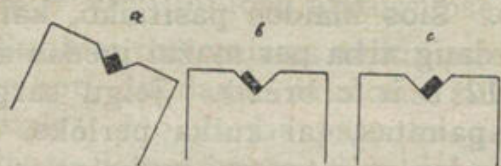
12 brėž.

Šautuvo nuvirtimas. Tai atsitinka tada, kai momenėlio kraštai nėra horizontalūs, o palinkę į vieną ar į antrą pusę. Kulka nukrypsta į tą pusę, į kurią nuvirtęs šautuvas ir, be to, mažėja tolis (13a brėž.).

Sargo laikymas viename momenėlio krašte. Tai būna tada, kai sargo viršus nevisai paimtas per momenėlio vidurį, o yra šone. Jei sargas laikomas kairėje (13b brėž.), kulka nukrypsta į kairę; jei jis laikomas dešinėje (13c brėž.) — į dešinę.

Taikymo klaidas kareiviams reikia aiškinti, vaizduojant medžio arba kartono momenėliu ir sargu.

(a) Šautuvas nuvirtęs	b) Sargas kairiajame momenėlio krašte	c) Sargas dešiniajame momenėlio krašte
--------------------------	--	---



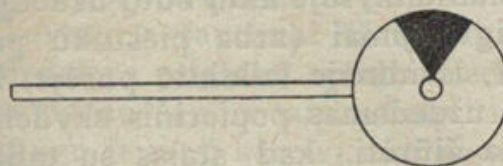
13 brėž.

76. Jaunojo kareivio taikymo pratimai pradami nuo to, kad mokytojas nutaiko šautuvą nuo smėlio maišo atramos ir liepia kareiviui parodyti, kur taikymo taškas. Paskui mokinys turi pats nutaikyti į paskirtą taikymo tašką. Reikia užmerkti kairę akį, ir kareivis turi priprasti, prieš pradėdamas taikyti, įsitikinti, kad momenėlio kraštai yra horizontalūs.

Taikymo pratimai nuo smėlio maišelio arba nuo kuprinės nuolat kartojami per įvairius pratimus, kas kartas didinant reikalavimus ir juo labiau pritaikant prie šaudymo pratimų. Vietoje, artimuose ir vidutiniuose atstumuose, šautuvai turi būti taikomi į kautynių pavidalo taikinius. Ypač reikia žiūrėti greitumo.

77. Taikymo taisyklumas geriausiai yra mokytojo šitaip patikrinamas. Mokytojas deda šautuvą ant smėlio maišo, nutaiko jį į taikinį, kuris pastatytas per 10 metrų, ir verčia jaunąjį kareivį parodyti mosuotojui, ku-

ris stovi ties taikiniu, kur reikia nustumti skydelį (14 brėž.) iki tol, kol taikymo linija bus nukreipta į rodiklio vidurį.



14 brėž.

Pieštuku pažymėjus taikymo tašką ir, atkartojus šį veiksma dar du kartus, nejudinant šautuvo, galima iš didesnių ar mažesnių atstumų tarp taškų spręsti apie taikymo taisyklumą.

78. Kad nereikėtų laikyti žmogaus prie taikinio, gali būti vartojamas tam tikras aparatas su veidrodžiu (žr. 3 priedėlį). Šis aparatas yra tuo patogu, kad taikytojas pats slankioja taikinį ir kad atstumas gali būti perpus sumažintas.

Šautuvas dedamas į medinį stovą arba ant smėlio maišelio. Veidrodis statomas už 5 metrų prieš šautuvą (gali būti ir kitoks atstumas). Taikymo stovas pritvirtinamas sraigtinėmis žnyplėmis prie stalo šalia šautuvo.

Į veidrodį nukreiptoje laikiklio pusėje ant tam tikros kniedės prismeigiamas taikinėlis.

Šaulys sėdasi už šautuvo. Veidrodis taip pastatomas, kad taikinėlio atspindys būtų maždaug taikymo linijoje. Tada šaulys tiksliai stato taikinėlį aukščiau ir šono atžvilgiu taikymo linijoje ir pažymi šią padėtį, paspaus-

damas kaištelį arba pieštuką. Du kartus pakartojus, gaunamas trikampis, jei šaulys nevisai tiksliai taiko.

Kad nuo taikytojo akių būtų uždenkti kaištelio smigtelėjimai (arba pieštuku pažymėti taškeliai), išvidinėje laikiklio pusėje, kur yra kaištelis, uždedamas popierinis skydelis.

Reikia žiūrėti, kad stalas su taikomuoju stovu tvirtai stovėtų ir neslankiotų taikant ir spaudžiant kaištelį.

79. Kad galima būtų iširti, ar taikydamas šaulys daro tam tikrą klaidą (pav., ima stambų ar smulkų sargą), šaudymo mokytojas turi surasti tą tašką, į kurį tikrai eina iš savo vietos neišjudinto šautuvo taikymo linija.

Žiūrint, kur yra šaulio taškai santyky su mokytojo surastu tašku, galima nuspręsti, kokį sargą jis ėmė. Būtent:

a) jei jo taškai yra aukščiau, sargas buvo smulkus;

b) jei jo taškai yra žemiau, sargas buvo stambus;

c) jei jo taškai yra dešiniau, sargas buvo kairėje momenėlio pusėje;

d) jei jo taškai yra kairiau, sargas buvo dešinėje momenėlio pusėje.

Šis trikampio taikymas turi būti daromas įvairiose kūno padėtyse, ypatingai gulom. Atstumai ir taikinėliai imami vienodą skaičių sykių sumažinti (pav., 1:10).

80. Tikrinant nutaikymą, labai naudinga, jeigu mokytojas iš karto nenurodo taikymo

klaidų, liepdamas surasti jas kitiems mokiniams.

81. Po to eina taikymas sėdint prie stalo, nenuleidžiant gaiduko. Atrama šautuvui iš smėlio maišo, kuris padedamas priešaky apsodo žiedo ir statomas kiekvieno šaulio taip, kaip jam patogiau, apsaugo jaunąjį kareivį nuo nuovargio ir padeda mokytojui rūpestingai sekti visus šaulio veiksmus. Labai naudinga vartoti įvairias kontrolines taikymo priemones, kaip pavyzdžiui: veidrodžius, ortoskopus, taikymo diafragmas, šaudymo dioptrus ir t. t.*)

Šaulys atsiremia abiem alkūnėmis, pakreipia truputį atgal dešinį petį ir, kiek pasilenkdamas kaire kūno puse ant stalo, apima dešine ranka lovelio kaklelį; kaire gi apima lovelį nykščiu į vidų, o keturiais pirštais iš lauko. Iš šitos padėties buožė keliama (čia šaulys iš lėto kvėpuoja) ir įstatoma iš lengvo, bet stipriai į įlinkimą tarp apikaklės ir peties raumenų išgaubimo, bet petis nepristumiamas prie buožės ir nepakeliamas. Tuo pat metu galva kiek palenkiamą į dešinę ir į priešakį, kad galima būtų imti taikymo liniją. Kairė ranka perkeliama prie buožės, nukreipiamą pirštais į atvirkščią pusę ir suėmus buožę iš apačios taip, kad plonąją savo puse ji atsiųmtų į minkštimą tarp nykščio ir smiliaus, laiko ją (buožę) prie peties. Klaidinga yra remti buožę arti kaklo į mentę arba peties raumenų išgaubimą. Įsiremiant silpnai suimti lovelį arba kiloti dešinę ranką negali būti lei-

*) Jų konstrukcija ir vartojimo būdai— atskiros instrukcijos dalykas.

džiama. Įsiremus kairė akis užmerkiama ir pradedama taikyti. Taikymo linija pakeliama arba nuleidžiama, suglaudžiant arba išskečiant alkūnes, o į šoną ji pakreipiama, paslenkant alkūnes į dešinę arba į kairę. Kelti kurią nors alkūnę, prireikus taikyti aukščiau, yra klaidinga.

Su taikymo klaidomis ir blogais įpročiais taikant (pav., ilgai taiko) reikia energingai kovoti iš pat pradžių, nes vėliau šiuos trūkumus sunku pašalinti.

82. Mokant taikyti, šaulys kartu moko suimti lovelio kaklelį, iš pradžių įtvirtinus šautuvą į stovą. Lovelio kaklelis turi būti dešine ranka taip toli suimamas, kad smilius galėtų siekti apatinę skliauto dalį (vidury) ir paskui nuleidžiant galėtų leisti šuniuką pirmojo sąnario galu arba antruoju sąnariu. Kiti pirštai suima kaklelį tvirtai ir vienodai, kaip ir įsispausdami, ir, kiek galint, nykščiu liečiant pirmutinį didžiojo piršto narį. Delnas taip pat priglaudžiamas prie buožės kaklelio iki riešo.

Nuleidimas

83. Nuo to, kaip spaudžiamas atgal šuniukas ligi iššauant (nuleidimas), labai pareina ir pataikymas. Todėl šiuo reikalu turi būti nuodugnių paaiškinimų ir daug rūpestingų pratimų.

Iš pradžių nuleidžiama irgi įtvirtinus šautuvą ir tokiu būdu, kad smilius jaustų šuniuką pirmojo nario galu arba antruoju nariu. Toliau nuolat ir vienodai, sulenkiant du pir-

mutiniu sąnariu, šuniukas tol atgal spaudžiamas, kol bus jaučiamas mažas pasipriešinimas, t. y., kol bus jaučiamas pirmasis atsirėmimas; po to šuniukas vėl atsargiai spaudžiamas, iki tikrai nusileis.

Dešinės rankos plaštaka turi būti tvirtai laikomas buožės kaklelis, ir smilius turi judėti tik pirmutiniu sąnariu taip, kad šitas judėjimas nepersiduotų rankai ir šautuvui. Nušokus skiltuvo galvutei į priešakį, smilius dar laikomas kurį laiką ant nuleisto šuniuko, o paskui iš lėto ištiesiamas.

84. Patariama, kad mokytojas vaizdžiai parodytų mokiniui taisyklingą nuleidimo būdą, uždėdamas savo pirštą ant jo piršto. Teisingą supratimą, kaip reikia nuleisti, mokinys gali gauti, žiūrėdamas į mokytojo pirmąjį smiliaus sąnarį arba iš to, kaip mokinys nuleisdamas uždėda savo pirštą ant mokytojo piršto.

Mokyti nuleisti, neįdėjus moko mo jo š o v i n i o, d r a u d ž i a m a.

85. Kai jaunasis kareivis išmoksta atskirti veiksmus taikyti ir nuleisti, tai abu šie dalykai sujungiami, tačiau iš pradžių pratimai daromi sėdint prie taikymo stovo.

Nuo šautuvo įrėmimo į petį iki nuleidžiant kvapas sulaikomas.

Įstatant šautuvą į petį, taikymo linija tuoju kreipiama į taikymo tašką, paskui užmerkiama kairė akis, pridedamas pirštas prie šuniuko ir tuoju, laikant tą pačią taikymo liniją arba taisant jos kryptį, iš lėto nuleidžiamas šuniukas.

Net ir tada, kai taikymo linija truputį krupta, nereikia sustoti iš lėto leidus. Žymiai nukrypus, šaulys paima šautuvą į parengties padėtį. Jis taip elgiasi, jeigu nesitiki ligi iššaukiant tinkamai lėtai nuleisti šuniuko.

Tačiau iminėti šautuvą į parengtį — negali virsti įpročiu. Reikia iš pat pradžių iš šaulio reikalauti, kad jis leistų šuniuką ramiai, be baimės.

86. Po šūvio šaulys atmerkia akį, iš lėto ištiesia smilių, pakelia galvą ir ramiai ima šautuvą į parengtį. Tada, valandėlę pamąstęs, praneša, kur buvo nukreipta taikymo linija, nušokant į priekį skiltuvo galvelei.

87. Visi šaulio veiksmai turi būti tiksliai atliekami nustatyta tvarka. Stovėjimą, šautuvo laikymą, šautuvo padėtį, šuniuko spaudimą, nuleidimą ir t. t. mokytojas gali geriausiai prižiūrėti, stovėdamas iš kairės arba už šaulio.

Iššovus jis nurodo pastebėtas klaidas ir priemones joms išvengti.

88. Teisingas pranešimas, kur buvo taikymo linija, nušokus į priekį skiltuvo galvelei, turi labai didelės reikšmės. Pirmiausia šaulys turi pranešti tik tiek, ar taikymo linija buvo aukščiau, ar žemiau, ar į dešinę, ar į kairę ir t. t. Paskui — žiedą, jei šaulys yra įsitikinęs.

Kai šaulys yra perkeltas į I šaudymo klasę, jis turi pranešinėti ne tai, kur buvo nukreipta taikymo linija, nušokant į priekį skiltuvo galvelei, bet kur yra kliudymas.

89. Šaudant šatrais, mažuoju kalibru ir kautynių šoviniiais, gali paaiškėti trūkčiojimas ir nervavimasis dėl galimo nepatenkinamo šūvio. Jei šaulys, teisingai pagavęs taikymo tašką, bijodamas praleisti patogų laiką nuleisti, skubina ir spaudžia šuniuką, atitraukdamas ranką atgal, tai jis trūkčioja. Jei laukdamas šūvio garso ir atatrunkos, šaulys palenkia galvą pirmyn, primerkia dešinę akį, pasveria dešinią petį ir t. t., tai jis nervuojasi. Abiem atvejais šaulys leidžia nelaiduotą, nesąmoningą šūvį.

Trūkčiojimas ir nervavimasis dažniausiai pasireiškia tik tada, kai šaulys laukia šūvio, o šūvis neįvyksta. Geriausia priemonė kovoti su šituo trūkumu — pavesti šauliui šauti nežinant, ar jo šautuvas užtaisytas mokomuoju šoviniu, ar manevriniu, ar kaunamuoju šoviniu. Šios rūšies pratimai patariama daryti ir taikymo mokymo metu.

Įremties būdai

90. Visų įremties būdų iš pradžių reikia mokyti, netaikant į taikinį ir, tiktai davus šiek tiek supratimo apie įremtį, jau pradėti jos mokyti į taikinį taikant.

Įsiremiant visais būdais, akys visą laiką turi būti kreipiamos į taikinį. Kūnas laikomas tvirtai, tačiau laisvai ir neišsitempiančias. Šautuvą reikia stipriai įremti į petį, nepalenkiant peties į priekį ir jo nepakeliant. Beremdamas šautuvą į petį, šaulys ir toliau laisvai kvėpuoja, tik paskui jis liaujasi kvėpavęs, iki nuleis šuniuką.

Bet kuris neįgimtas kūno perkreipimas ir per didelis jėgų įtempimas kliudo ramiai šautuvą laikyti ir trukdo akiai taikyti. Taip pat trukdo laisvai vartoti šautuvą ir netikusiai pritaikyti rūbai.

91. Įremtis stačiom (nuo rankos).

Šautuvas imamas nuo kojos vienu veiksmu. Tam reikia pasisukti pusiau dešinėn ir, nepristatant kairės kojos, atkišti ją į kairę nauja pečių kryptimi, kaip patogiau iš ūgio. Kelius, lengvai blauzdas įtempus, ištiesti. Klubus ir pečius pasukti taip pat, kaip kojas; kūno svorį lygiai laikyti ant abiejų kojų.

Tuo pačiu metu dešine ranka išmesti šautuvą vamzdžiu į taikinį ant kairės rankos delno ir tuo pat metu dešinę ranką perkelti prie spynos rankenos, sugriebus ją delnu iš apačios.

Tai padarius, šautuvas turi atsidurti tokią padėty, kad buožė būtų dešinėje krūtinės pusėje aukščiau šovininės, o vamzdžio galas — kaklo aukštumoje.

Kaire ranka, neatitraukiant alkūnės nuo kūno, prilaikyti visu delnu iš apačios, maždaug ties svorio centru (taikiklio aukštyje). Nykštį nukreipti išilgai lovelio, o likusius keturis pirštus sulenkti ir laisvai uždėti. Paskui pasukti spynos rankeną į kairę ir staiga atitraukti atgal ligi spynos kablo atramos. Perkelti dešinę ranką iš išorinės buožės pusės prie šovininės, atsegti jos dangtelį, nutverti apkabą su šoviniais ir įstatyti ją į išpiovas priešakinėje uokso tiltelio dalyje.

Uždėjus dešinės rankos nykštį ant viršutinio šovinio prie pat apkabos (žr. 15 brėž.), išpausti šovinius į sandėlį taip, kad viršutinis šovinys atsidurtų po uokso viršutinės angos dešiniuoju kraštu. Po to, uždėjus dešinės rankos delną nykščio minkštimu ant rankenos, staiga užstumti spyną ir pasukti ją į dešinę ligi atramos.



15 brėž.

P a s t a b a. Jei reikia užtaisyti vienu šoviniu, įleisti jį į viršutinę uokso angą taip, kad šovinio bryleliai įeitų į apkabos išpiovas, o paskui spaudžiant nuleisti po uokso viršutinės angos dešiniuoju kraštu ir su spyna nustumti jį į šovinio lizdą. Jei reikia užtaisyti keliais atskirais šoviniais

be apkabos, dėti šovinius po vieną į viršutinę uokso angą ir pagrečiui padaryti visa tai, kas daroma, užtaisant vienu šoviniu.

92. Jeigu nereikia tuojau užtaisius nustatyti taikiklio, tai, užtaisius šautuvą, perkelti dešinę ranką prie lovelio kaklelio ir prakišti smilių į skliauto vidurį taip, kad jis išorine savo puse liestų skliautą, likusiais pirštais stipriai suimti lovelio kaklelį, o rankos dalį nuo riešo iki alkūnės iš lengvo priglausti prie išorinės buožės pusės (žr. 16 brėž.).



16 brėž.

93. Taikiklio nustatymas. Jeigu nurodomas tolio taikiklis, tai tuojau užtaisius perkelti dešinę ranką prie taikiklio ir

pritraukti šautuvą prie savęs ar palenkti galvą prie šautuvo, žiūrint, kaip kam patogiau, kad galima būtų geriau matyti taikiklio pamato dalmenis. Paskui paspausti slankiojamojo skydelio sagutes, iš kairės nykščiu, o iš dešinės rankos smiliu, ir perkelti skydelį į tinkamą taikiklio pamato brūkšnelį. Po to nustoti spaudus sagutes ir paimti šautuvą į parengtį.

94. Taikant stačiom, išžiūrėti į taikymo tašką ir, laikant jį visą laiką akyse, šautuvą atkišti į priekį tiek, kad buožė pakeičiant neužgautų rankos. Paskui, kaire ranka netaikant į taikymo tašką, šautuvą stipriai įstatyti į petį daugiausia dešine ranka, kaip bus patogiau kūnui, ir žiūrint taikiklio aukščio, bet nekeliant alkūnės ligi peties aukštumo. Be to, apgaubti dešinės rankos smiliu šuniuką, uždėjus ant jo vidurinę to piršto sąnarį, kitais tos rankos pirštais stipriai laikyti buožę, įremtą į petį. Kaire ranka laikyti šautuvą, kaip patogiau. Paskui palenkti truputį galvą pirmyn prie buožės. Kaklo raumens neturi būti įtempiami. Per didelis jėgų įtempimas kliudo teisingai šautuvą laikyti. Kairę akį primerkti, o su dešine žiūrėti pro taikiklio momenėlį į sargą, paėmus jį į momenėlio vidurį kraštų lygyje; drauge kaire ranka nutaikyti šautuvą į taikymo tašką, žiūrint, kad sargo padėtis momenėlyje būtų teisinga (17 ir 18 brėž.).

95. Įremtis klūpsčiom ir sėdom.

Šautuvas imamas nuo kojos vienu veiksmu taisyklėmis, nurodytomis 91 str. Tuo pa-



17 brėž.



19 brėž.

Šiu metu, atitraukiant atgal dešinės kojos pėdą maždaug per žingsnį nuo kairiojo bato užkalnio, nusileisti ant dešinio kelies sėdimąja vieta iki dešinio užpenčio. Dešinės kojos lenkimas gali būti ištiestas, arba įtrauktas, arba priglaustas prie žemės. Pačiam šauliui paliekama savo nuožiūra išskirstyti kūno sunkumą, iškišant kairę koją pirmyn arba ją atitraukiant atgal. Paskui dešinę ranką perkelti prie užrakto rankenos, kaip nurodyta 91 str. ir užtaisyti. Tą padarius, šautuvą padėti iš dešinės, buože ant dešinės šovininės, vamzdelio laibgaliu kaklo aukštumu. Dešine ranka suimti lovelio kaklelį, kaip nurodyta 92 str. Kaire alkūne įsiremti į kairįjį kelį, kaip patogiau, laikant šautuvą delnu, kaip nurodyta 91 str. (žr. 19 brėž.).



19 brėž.

96. Padėtis klūpsčiom dažnai gali būti pakeičiama padėtimi sėdom. Labai praktiška taip šaudyti tada, kai yra pečių atrama, į kurią galima atsilošti, arba kai šautuvą galima atremti arba priglausti. Šaulys tokioj padėty mažiau pailsta ir, be to, sudaro mažesnę taikinį. Atlikdamas tatau šaulys, kaip ir parengtyje klūpsčiom, atremia kairę alkūnę į kairįjį keli.

Dešinės kojos kelys gali būti atrama dešinei rankai (žr. 20 br.). Tuo būdu ji gali būti ištiesta (žr. 21 brėž.) arba parėmusi laikyti kairę koją (žr. 22 brėž.).



20 brėž.

97. Taikant klūpsčiom, kairės rankos alkūnę įremti į kairės kojos storuosius raumenis ties pat keliu (žr. 23 brėž.) arba į keli at-



21 brėž.



22 brėž.

remti vietą (kairės rankos) kiek aukščiau alkūnės (žr. 24 brėž.).



23 brėž.



24 brėž.

Taip įsiremiant, vertikalus taikymas pakeičiamas, patraukiant po savim arba iškišant dešinio bato priekį, išstumiant arba atitraukiant kairę koją, arba perkeliant atsirėmimo tašką kairiajame kelyje. Klaidinga būtų šitam reikalui pakelti kairiojo bato priekį arba kairę ranką.

Jei statomas aukštas taikiklis, tai buožė įremiama kiek giliau.

Šaulys taip pat turi įprasti taikyti klūpsčiom be atramos, t. y. nesiremdamas kaire alkūne į kelį, šaudant į taikinius, greitai judančius šono kryptimi (žr. 25 brėž.).



25 brėž.

98. Įremtis gulom.

Šautuvas imamas nuo kojos be veiksmų. Pasisukti pusiau dešinėn, nepristatant kairės

kojos, ir, nukreipus šautuvą vamzdžio laibgaliu į taikinį, staiga atsigulti ant kairiojo šono ir alkūnės. Kūnas turi būti kiek išambiai taikinio link (kojos į kairę). Šautuvo buožę



26 brėž.

nuleisti žemėn, šautuvą perduoti į kairę ranką, o dešinę tuojau perkelti prie spynos rankenos ir, apkabinus ją iš apačios, padaryti, kas nurodyta 91 ir 92 str. Paskui atsigulti visu kūnu ant žemės, atremti abi alkūnes į žemę ir, jeigu reikia greitai ugnį paleisti, tai šautuvo buožę įremti į petį. Jei šaudyti nereikia, tai šautuvo buožę reikia nuleisti žemėn (žr. 27 brėž.). Jei durtuvas uždėtas, tai, įremiant šautuvo buožę į petį, durtuvą galima nuleisti žemėn (žr. 28 brėž.).



27 brėž.



28 brėž.

99. Taikant gulom (nuo rankos) šautuvas nutaikomas abiem rankom į taikymo tašką, išlaikant paprastą rankų įtempimą ir išpauzdžiant stipriai šautuvą dešine ranka į petį (žr. 29 brėž.).



29 brėž.

100. Šaudant nuo atramos arba už dangos, stoti už atramos arba už dangos kiek galint arčiau prie vidurinės jų pusės ir, nelygu šaudymo patogumas, gulti, stotis arba klauptis.

Šautuvą padėti apatine lovelio dalimi ant atramos arba už dangos. Užtaisymo ir taikiklio nustatymo reikalui kiekvieną kartą patraukti jį tiek atgal, kad būtų patogiau daryti, kiek galint nepasirodant priešui.

Šaudant iš už pylimo, priešakinė kūno dalis atsiremia į apkaso sienelę. Kairė alkūnė atremiama į alkūninę, dešinė laisva, kad būtų patogiau reguliuoti šautuvą taikant.

Taikant nuo atramos (visose kūno padėtyse), įstačius dešine ranka šautuvo buožę į petį, kaire ranka prilaikyti buožę iš apačios prie dešinio peties ir spausti ją į petį. Dešinės rankos alkūnės neiškišti iš už atramos (už-



30 brėž.

dangos). Atrama turi būti, kiek galint, po taikikliu (šautuvo svorio centru) (žr. 30 ir 31 brėž.).



31 brėž.

Iš aukštų priedangų (stulpo, medžio) šaudoma taisyklėmis, nurodytomis šaudymui stacioniom arba klūpsčiom. Taikyti reikia iš dešinės priedangos pusės, kaire kūno dalimi prisiglaudus prie priedangos. Kairę alkūnę prispausti prie kūno, o ranka prilaikyti šautuvą prispaudus prie priedangos (žr. 32 ir 33 brėž.). Jeigu yra patogi gembė, tai ant jos padėti šautuvą, kaip ant ramsčio.

101. Pirmutiniuose taikymo pratimuose reikalauti, kad mokinys, nutaikydamas šautuvą į taikymo tašką, privestų jį prie taikymo taško, keldamas sargą iš apačios į viršų. Čia irgi reikia nuolat sekti, kad mokinys išmoktų iš karto pagauti taikymo tašką (išmesdamas šautuvą).

102. Gaiduko nuleidimas. Šautuvą nutaikant į taikymo tašką (taikinį), spausti dešinės rankos smilium šuniuką, sulaukiant kvėpavimą ir žiūrint, kad sargo viršū-



32 brėž.



33 brėž.

nė visą laiką būtų momenėlio viduryje, taikiklio kraštų lygyje. Kitais dešinės rankos pirštais stipriai spausti lovelio kaklelį ir tvirtai laikyti šautuvą prie peties, kol gaiduko iškyšulys, smiliui spaudžiant šuniuką, nepasileis nuo žemyn slenkančio laikiklio tuo metu, kai šautuvas bus nutaikytas į taikymo tašką.

103. Iššovus paimti šautuvą į tokią padėtį, kaip ir užtaisant, ir tuojau įstumti naują šovinį į šovinio lizdą arba iš naujo užtaisyti šautuvą.

104. Š a u d y m o s u s t a b d y m a s. Saugikliui pastatyti — pastumti šautuvą kiek į priekį ir, paėmus nykščiu ir smiliu (sulenkus juos) saugiklio sparnelį, pasukti jį iš kairės į dešinę iki galo (180°). Paskui paimti šautuvą į pirmąją padėtį.

105. Šoviniams išimti (šautuvui ištaisyti) — atitraukti taikiklio skydelį, jeigu jis buvo pastatytas iš tolio, iki nuolatinio taikiklio padėties, ir, paėmus šautuvą į beveik vertikalią padėtį, išoriniu nykščio minkštumu atidaryti spyną (žr. 34 brėž.), išmesti tūtelę ir uždaryti spyną. Po to, kiekvieną kartą darant tuos pačius judesius, paeiliui ištraukti iš šovinio lizdo likusius sandėly šovinius, kuriuos kiekvieną kartą pagauti, jiems iškrintant smiliu ir didžiuoju pirštu ir dėti juos paeiliui surenkant į delną arba iš karto į šovininę. Paskui pastumti spyną pirmyn ir, pasukant rankeną į dešinę, tuo pačiu metu didžiuoju pirštu paspausti šuniuką, kad iš lėto nusileistų gaidukas. Po to šautuvą paimti į pirmutinę padėtį.

106. Kad galima būtų išimti iš šautuvo šovinius, kai pastatytas saugiklis, iš pradžių nuleisti saugiklį, o paskui jau elgtis, kaip nurodyta 105 str.

107. Pastačius saugiklį arba išėmus iš šautuvo šovinius, reikia:

a) jeigu buvo šaudoma stačiom, paimti šautuvą prie kojos, kartu pasisukant pusiau kairėn, ir pristatyti kairę koją;



34 brėž.

b) jeigu buvo šaudoma klūpsčiom, padėti šautuvą ant kairiojo kelies, laikant buožę prie dešiniojo kelies skliautu į išorinę pusę, kaire ranka laikyti šautuvo vamzdį tarp žiedų, o dešinę laisvai. Šaudymą sustabdžius padėty

klūpsčiom, galima atsigulti, kaip nurodyta šio str. punkte c;

c) jeigu buvo šaudoma gulom, tai, patraukus šautuvą atgal, padėti jį išilgai kūno ant kairės sulenktos rankos laibgaliu, saugojant, kad nesusiterštų spyna.

108. Kautynių lauke atskiri taikiniai šauliui bus matomi tik trumpą laiką. Todėl šaulys turi mokėti šaudyti ne tik gerai, bet ir greitai. Iš dviejų priešininkų visada tas laimės, kuris moka greitai įsiremti, nusitaikyti ir paleisti tikrą šūvį, t. y. tas, kuris moka paleisti vadinamą greitąjį šūvį.

109. Greitasis šūvis turi būti gerai išmoktas, įsiremiant įvairiais būdais, labiausiai stačiom. Šaulys turi, tarytum, durti laibgaliu į taikinį, nuolat žiūrėdamas į jį, greit pakelti šautuvą, trumpu judesiu įstatyti buožę į petį tokiu būdu, kad sargas greit judėtų pirmyn ir atgal taikymo linijoje. Reikia siekti, kad šaulys galėtų įstatyti šautuvą į petį iškart taisyklingai, kad nei buožės, nei galvos padėties nereiktų kaitalioti.

Tuo pačiu metu turi būti parengiamai paspaustas šuniukas ir sugautas taikymo taškas ir taikymo linija. Po to, galutinai paspaudus, tuojau turi įvykti šūvis.

Šaulys turi mokėti greitai įsiremti ir greitai šauti taip pat į taikinius, pasirodančius šone ir užpakaly, šauliui einant. Čia daug

sunkiau: šaulys turi greitai pasisukti į taikinį ir tuo pat metu įsiremti. Pratimai greitai iššauti būtinai turi būti einami per visus taikymo pratimus.

110. Taikymo pratimai turi būti einami įvairiose aplinkybėse. Todėl pratintis taikyti reikia ne tiktai mokomoje aikštėje, bet ir lauke įvairiais būdais, pavyzdžiui: stovint už atkalnės, grioviuose, duobėse, už sienų, tvorų, medžių, iš įvairaus aukščio javų, iš šaudymo angų ir t. t. Apskritai, taikyti reikia pratinti tiktai lauke.

Prieš kiekvieną pratimą kautynių šoviniams turi būti mėginama manevriniais šoviniams. Mokytojas turi leisti lavintis kautynių šoviniams tik tokiems šauliams, kurie yra tam dalykui parengti.

Pradedamieji šaudymo pratimai

111. Bendrieji nurodymai.

Pradedamieji šaudymo pratimai einami su įvairios rūšies prietaisais ir įrankiais. Prietaisų ir įrankių naudojimo būtina sąlyga, kad jie gerai, vienodai veiktų.

112. Pradedamieji šaudymo pratimai turi supažindinti mokinį su šūviu ir išmokyti: iš pradžių kludymų tankumo, t. y. kuo mažiausio kulų išsisklaidymo, o paskui — ir šaudymo taiklumo, t. y. mokėti suspiesti kludymus į pageidaujamą taikymo tašką.

113. Pratimų rūšį, kada ir kuria tvarka juos pradėti — nustato kuopos (ar tolygus) vadas, žiūrėdamas sąlygų ir mokymo sėkmingumo.

114. Šaudyti reikia įvairiose padėtyse, tiek nuo rankos, tiek ir nuo atramos, savarankiškai arba komanduoju, ir duodant mokiniui pirmutiniuose šaudymuose naudotis mumsčiais.

115. Pratimus vykdyti neskubant ir rūpestingai. Šaudymo tankumo išdavus rodyti mokiniui po visų kiekvienam pratimui paskirtų šūvių. Šaudymo taiklumo išdavus — tuo jau po kiekvieno šūvio.

Pagrečiui, žiūrint į kludymų padėtį, mokiniui turi būti išaiškintos tos klaidos, kurias jis padarė šaudydamas. Pasitaikius stambioms klaidoms, naudinga, kad iš mokinio šautuvo paleistų du tris šūvius įgudęs šaulys.

116. Jei šaudymo išdavos nepakankamos, pratimus reikia kartoti, kol mokinys pasieks (kuopos ar tolygaus vado nuomone) pageidaujamo šaudymo išdavų.

117. Šaudymas šatrais*). Turint gerai veikiančius ir gerai išaudytus prietaisus, šaudymas šatrais yra labai svarbi ir patogi pradžios mokymo priemonė, nes šaudyti galima kareivinėse be apsaugos priemonių.

*) Techniški nurodymai, kaip organizuoti šaudymą šatrais ir kuriuos prietaisus vartoti — atskiros instrukcijos dalykas. Trumpas aprašymas — 4-me priedėly.

Šaudyti šatrais reikia tik iš mokomųjų šautuvų.

118. Sėkmingam šaudymui šatrais būtina reikia, kad kiekviena kuopa turėtų pakankamą skaičių prietaisų, būtent, ne mažiau kaip vieną kiekvienam būry.

119. Kad šaudymas šatrais duotų naudos, būtina reikia sumanaus vadovavimo, kad be tikslo nebūtų leidžiami vienas paskui kitą šatrai.

Šaudymas šatrais turi tęstis per visus metus. Ypač labai sudomina šitas šaudymas tada, kai jis pagrindžiamas sporto dėsniais. Šaudymas šatrais įgalina pažinti ir ištaisyti šaulio klaidas, o šauliui — pažinti savo ginklą.

120. Patogiausias tolis šaudyti šatrais 10—15 metrų.

Šaudymas mažuoju kalibru — atskiro statuto dalykas.

MOKOMASIS ŠAUDYMAS

121. Šaudomieji metai sutampa apskritai su mokomaisiais metais.

Šaulių grupės ir klasės

122. Šauliai skirstomi pagal ginklų rūšis į 3 grupes:

A grupė — pėstininkų dalys, be ryšio, s. kulkosvaidžių ir minosvaidžių dalinių;

B grupė — raitininkų dalys, be ryšio ir s. kulk. dalinių;

C grupė — aukštesnieji štabai (nuo divizionijos štabo aukštyn), artilerija, technikos dalys (pionieriai, ryšininkai, geležinkelininkai, šarvuotininkai, automobilininkai ir t. t.), aviacija, s. kulk. daliniai, minosvaidžių daliniai, pėstininkų, raitininkų ir artilerijos dalių ryšių daliniai, komendantūros, transporto dalys, sanitarijos ir veterinarijos personalas.

123. Šaulių grupės skirstomos:

1. A ir B grupės — į 4 klases: II, I, atskiroji ir įgudusiųjų šaulių klasė;

2. C grupė — tik į 2 klases: II ir I.

124. II-je klasėje laikomi visi pirmųjų tarnybos metų kariai ir visi tie ilgesnės negu vienu metų tarnybos kariai, kurie palieka nepakelti į I klasę.

125. Į aukštesnę šaudymo klasę galima kelti tik šaudymo metams pasibaigus. Keliami tik tie kariai, kurie įvykdo visų žemesnės klasės pratimų sąlygas, gaudami pridedamųjų šovinių per šaudymo metus:

II klasės A grupės — ne daugiau kaip 12

II klasės B grupės — ne daugiau kaip 9

II klasės C grupės — ne daugiau kaip 6

I klasės A grupės — ne daugiau kaip 10

I klasės B grupės — ne daugiau kaip 8

Atsk. kl. A grupės — ne daugiau kaip 8

Atsk. kl. B grupės — ne daugiau kaip 6

126. Bet kurios aukštesnės klasės šauliai, kurie neįvykdo savo klasės sąlygų, pasibaigus šaudymo metams, tarpininkaujant kuopos (ar tolygiam) vadui, gali būti bataliono vado (kavalerijoje — pulko vado) perkeltami į žemesnę klasę.

127. Kiekviena šaudymo klasė atlieka ruošiamuosius ir pagrindinius šaudymo pratimus.

Mokomojo šaudymo dalyviai

128. Mokomajame šaudyme dalyvauja visi jaunesnieji karininkai, puskarininkiai ir kareiviai.

129. Batalionų, kuopų ir tolygių dalinių vadai (o baterijose ir vyresnieji karininkai) atlieka savo grupės, bet jų pačių pasirinktos klasės šaudymo pratimus.

Jiems nereikia nei pridedamųjų šovinių duoti, nei kartoti nepavykusių pratimų.

130. Atskirų dalių štabų komandos, muzikantų komandos ir ūkio daliniai atlieka tik ruošiamuosius savo grupės ir klasės pratimus.

131. Štabuose, komendantūrose ir panašiose įstaigose, kurių tiesioginėje priklausomybėje yra daliniai, šaudymo pratimams vadovauti skiriamas karininkas. Jei savo kari-

ninkų tam tikslui nepakanka, tai šaudymo vadovą, kur būtinai reikia, galima ir tikslinga, skiria įgulos viršininkas iš vienos ar kitos dalies.

132. Karininkai, puskarininkiai ir šauliai, grįžusieji iš komandiruotės arba ligoninės, jei toji komandiruotė arba liga yra sutrukdžiusi jiems sistemingai atlikti visus šaudymo pratimus, einamaisiais šaudymo metais atlieka tik tiek ir tokių pratimų, kurie pagal turimą laiką ir jų parengimo laipsnį yra tikslinga dar atlikti.

133. Apskritai, visų viršininkų pareiga yra žiūrėti, kad niekur neužsiliktų nė vieno kario (etatinio ar prikomanuoto), kuris savo laiku neatliktų jam skiriamų šaudymo pratimų.

Mokomojo šaudymo atlikimas

134. Kiekvienas šaulys turi šaudyti iš savo šautuvo. Išimtis — kai savo šautuvas sugedęs, taisomas. Jei kuris šaulys šaudė iš svetimo šautuvo, tai šaudymo knygų „pastabose“ tatai turi būti pažymėta. Be to, jam turi būti leidžiama patikrinti šautuvą keliais bandomaisiais šūviais.

135. Blogai matą kareiviai šaudė su akiniais.

136. Renkant dieną šaudymo pratimams, reikia turėti galvoje, kad blogas oras kenkia, ypač pirmą sykį mokant jaunos kareivius.

Greitai eiti vieną pratimą po kito taip pat kenksminga, kaip ir ilga pertrauka. Varginantieji užsiėmimai prieš mokomąjį šaudymą neleistini.

137. Siekti geresnių šaudymo vaisių palengvinimais, netinkamais tikroms kautynių aplinkybėms ir kliudančiais pasiekti tikrąjį tikslą — kuo geriau parengti šaulį — griežtai draudžiama.

Šaudykloje leidžiama pasitiesti šiaudų pintinių (matų) ir plaušų.

Per ruošiamuosius pratimus ir leidžiant bandomuosius šūvius, nepatikimus šaulius leidžiama kontroliuoti taikymo tikrinimo prietaisais. Per pagrindinius šaudymo pratimus priešingai: neleidžiama.

138. Pratimas yra atliktas tik tada, kai nustatytu šūvių skaičiumi per vieną dieną pasiektos reikalingos išdavos.

139. Jei per tam tikrą pratimą šaulys iš pradžių šaudo blogai, bet paskui žymiai pagerėja, jam leidžiama pridėti 1—3 šovinius, kad jis galėtų įvykdyti sąlygas.

Kada ir po kiek šovinių pridėti, nurodo kuopos vadas.

Pridedamaisiais, kaip ir bandomiesiems šūviams skiriamais šoviniais, galima užtaisyti be apkabų, bet juos reikia būtinai įspausti į šovinių sandėlį.

140. Draudžiama skirti šauliui per vieną dieną atlikti du šaudymo pratimus. Taip pat draudžiama pertraukti jau pradėtą pratimą. Išimtis leidžiama tik tada, kai pastebima, kad

šaulys labai nerimastauja, arba kai šautuvas sugedęs. Tačiau šauliui leidžiama nustoti taikius ir paimti šautuvą prie kojos, kad nusiramines po kiek laiko vėl tęstų šaudymą.

Blogi šauliai turi vėl grįžti prie pradėjamųjų šaudymo pratimų. Kai kuopos vadas įsitikina, kad jie pakankamai yra pagerėję, gali būti toliau tęsiami mokomieji pratimai.

141. Tokiu rūpestingu parengimu turi būti siekiama, kad nė vieno pratimo nereikėtų kartoti. Jei to pasiekti vis dėlto nepavyksta, o šovinių viršaus nėra, tai kuopos vadas gali liepti pradėti kitą pratimą.

Jauniausios mokymo klasės šaulių negalima prileisti prie pagrindinių pratimų, kol jie nebus atlikę ruošiamųjų pratimų.

142. Apranga ruošiamiesiems pratimams — sargybų (diržas, šovininė, šalmas), tik pirmajam pratimui be šalmo (su kepure); pagrindiniams pratimams — žygio.

Pastaba. Vartojant žygio aprangą, kuprinėje turi būti 4 kg krūvio, kuris įdedamas pačioje šaudykloje.

143. Ypatingo dėmesio reikia kreipti į šaudymą su dujokauke. Prieš šaudydamas šaulys turi išbūti su dujokauke 10 minučių be jokių nuolaidų ir palengvinimų ir tik tada ją nusiimti, kai visi paskirtieji šūviai paleisti.

Mokomojo šaudymo

(pėst. dalims, be ryšio, s. kulko

II K L A

Nr.	Metru	Įremtis	Taikinys
			R u o
1	100	Gulom nuo atramos	Galvos žieduotas
2	150	" nuo rankos	" "
3	150	Klūpsč. nuo rankos	" "
4	100	Stačiom nuo rankos	Žieduotas (12 ž.)
			P a g r i n
5	200	Gulom nuo rankos	Galvos žieduotas
6	300	Gulom nuo atramos	Krūtinės žieduotas
7*	100	a) gulom nuo rankos b) klūpsč. nuo rank. c) stačiom nuo rank. (greitasis šūvis)	Juosmens žieduotas " " " "
8**	100	Gulom nuo rankos (su dujokauke)	Krūtinės žieduotas

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. Taikinys pasirodo pagal šauliui nepastebi ir būna 8 sekundes. Įsiremti galima tik paskirtą laiką neiššaunama, tai laikoma po kiekvieno šūvio.

**) Kiekvienas šaulys prieš šaudy kaip 10 minučių.

sąlygos A grupei

(svaidžių ir minosvaidžių dalinių)

S Ė

Šov. skaič.	S a l y g o s
	š i a m i e j i p r a t i m a i
3	Nė vieno kludymo toliau kaip 8 žiedas arba 3 kludymai — 27 taškai
3	Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai — 21 taškas
3	Nė vieno kludymo toliau kaip 5 žiedas arba 3 kludymai — 18 taškų
3	Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai — 19 taškų
	d i n i a i p r a t i m a i
5	5 kludymai — 30 taškų
5	5 " — 30 "
2	1 kludymas į figūrą
3	1 " "
3	1 " "
4	4 kludymai — 20 taškų

Šautuvas užtaisytas. Saugiklis atleistas. mai duodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) tada, kai taikinys jau pasirodęs. Jei per trūkumu ir pažymima ženklų □. Rodoma

damas turi būti su dujokauke ne mažiau

A grupė

I K L A

Nr.	Metrai	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	100	Gulom nuo atramos	Galvos žieduotas	3
2	150	" " rankos	" "	3
3	150	Klūpsč. " "	" "	3
4	150	Stačiom " "	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
5*	200	Klūpsč. nuo rankos (greitasis šūvis)	Krūtinės žieduotas	5
6	300	Gulom nuo rankos	" "	5
7**	100	a) Gulom nuo rankos	Juosmens žieduotas	2
		b) Klūpsč. nuo rankos	" "	2
		c) Stačiom. nuo rank. (greitasis šūvis)	" "	2
8***	100	Gulom nuo atramos (su dujokauke)	Krūtinės "	4

)) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. kinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna: 5-m pratimui 8 sekund., 7-m—7 se nys jau pasirodęs. Jei per paskirtą laiką mima ženklų □. Rodoma po kiekvieno

***) Kiekvienas šaulys prieš šaudyda kaip 10 minučių.

S Ė . X 3 T / A

Šaulys A

S a l y g o s

mieji pratimai

Nė vieno kludymo toliau kaip 9 žiedas arba 3 kludymai—30 taškų

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—24 taškai

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—22 taškai

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai—21 taškai

iai pratimai

5 kludymai—30 taškų

5 " 30

2 " figūroje

1 " "

1 " "

4 " 24 taškai

Šautuvas užtaisytas. Saugiklis atleistas. Taisodamus ženklus (vėliavėle, tefelonų) ir kundes. Įsiremti galima tik tada, kai taikimeišsaunama, tai laikoma trūkumu ir pažyšūvio.

mas turi būti su dujokauke ne mažiau

A grupė

ATSKIRO

Nr.	Metrai	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	200	Gulom nuo rankos	Galvos žieduotas	3
2	200	Klūpsč. nuo rankos	Krūtinės žieduotas	3
3	200	Staćiom nuo rankos	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
4*	300	Gulom nuo rankos (greitasis šūvis)	Krūtinės žieduotas	5
5*	300	Klūpsč. nuo rankos (greitasis šūvis)	" "	5
6*	150	Staćiom nuo rankos (greitasis šūvis)	" "	3
7**	100	Gulom nuo atramos (su dujokauke)	" "	4

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. Šaukinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna: 4-m ir 5-m pratimui po 7 sekundes, tik tada, kai taikinys jau pasirodęs. Jei per kumu ir žymima ženklų □. Rodoma po kiekvieno šūvio.

***) Kiekvienas šaulys prieš šaudydamas 10 minučių.

JI KLASĖ

S a l y g o s

1-ieji pratimai

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—25 taškai

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—24 taškai

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai—21 taškas

2-iaji pratimai

5 kludymai—35 taškai

5 " 30 "

1 " figūroje

4 " 28 taškai

tuvus užtaisytas. Saugiklis atleistas. Taiduodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) ir 6-m pratimui 6 sekundes. Įsiremti galima paskirtą laiką neiššaunama, tai laikoma trūkvienu šūvio.

turi pabūti su dujokauke ne mažiau kaip

A grupė

ĮGUDUSIŲJŲ ŠAU

Nr.	Metru	Įremtis	Taikinys	Sov. skaič.
			R u o š i a	
1	200	Stačiom nuo rankos	Žieduotas (12 ž.)	3
			P a g r i n d i n	
2*	300	Klūpsč. nuo rankos (greitasis šūvis)	Krūtinės žieduotas	3
3*	150	Stačiom nuo rankos (greitasis šūvis)	" "	2
4**	150	Gulom nuo atramos (su opt. taikikliu)	Galvos "	5
5	300	Gulom nuo rankos (su opt. taikikliu)	Krūtinės nežieduotas	5
6**	100	Gulom nuo atramos (su dujokauke)	Krūtinės žieduotas	4

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. kinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna: 2-m pratimui 6 sekundes, 3-m—5 se nys jau pasirodęs. Jei per paskirtą laiką mima ženklų □. Rodoma po kiekvieno

**) Prieš pirmąjį pratimą su optiškuoju nius vidur. pataikymo taškui patikrinti.

**) Kiekvienas šaulys prieš šaudyda kaip 10 minučių.

LIŲ KLASĖ

S a l y g o s

mieji pratimai

Ne vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kliudymai—24 taškai.

iai pratimai

Ne vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kliudymai—21 taškas

1 kludymas figūroje

Ne vieno kludymo toliau kaip 10 žiedas arba 5 kliudymai—52 taškai.

2 kludymai

4 kludymai—32 taškai

Šautuvas užtaisytas. Saugiklis atleistas. Tai-rodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) ir- kundes. Įsiremti galima tik tada, kai taiki- neiššaunama, tai laikoma trūkumu ir pažy- švio.

taikikliu šauliui duodama paleisti 1-3 šovi-

mas turi pabūti su dujokauke ne mažiau

Mokomojo šaudymo

(raitinin. dalims, be ryšio ir

II k l a

Nr.	Metru	Įremtis	Taikinys	Šov. skaitė
R u o š i a				
1	100	Gulom nuo atramos	Galvos žieduotas	3
2	150	„ „ rankos	„ „	3
3	150	Klūpsč. „ „	Krūtinės „	3
4	100	Stačiom „ „	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
5	300	Gulom nuo atramos	Krūtinės žieduotas	5
6*	100	a) Gulom nuo rankos	Juosmens „	2
		b) Klūpsč. „ „	„ „	3
		c) Stačiom „ „	„ „	3
		(greitasis šūvis)		
7**	100	Gulom nuo atramos	Krūtinės „	3
		(su dujokauke)		

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėtyje kinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna 8 sekundes. Įsiremti galima tik tada, laiką neiššaunama, tai laikoma trūkumu ir no šūvio.

***) Kiekvienas šaulys prieš šaudydamas 10 minačių.

sąlygos B grupei

rank. kulkosvaidžių dalinių)

s ė

S a l y g o s

mieji pratimai

Nė vieno kliudymo toliau kaip 8 žiedas arba 3 kliudymai—25 taškai

Nė vieno kliudymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kliudymai—19 taškų

Nė vieno kliudymo toliau kaip 5 žiedas arba 3 kliudymai—16 taškų

Nė vieno kliudymo toliau kaip 5 žiedas arba 3 kliudymai—17 taškų

iai pratimai

5 kliudymai—27 taškai

1 kliudymas figūroje

1 „ „

1 „ „

3 kliudymai—15 taškų

Šautuvus užtaisytas. Saugiklis atleistas. Taiduodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) ir kai taikinys jau pasirodęs. Jei per paskirtą pažymima ženklų □. Rodoma po kiekvie-

turi pabūti su dujokauke ne mažiau kaip

B grupė

I K L A

Nr.	Metrai	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	100	Gulom nuo atramos	Galvos žieduotas	3
2	150	Gulom nuo rankos	" "	3
3	150	Staćiom " "	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
4*	200	Klūpsč. nuo rankos (greitasis šūvis)	Krūtinės žieduotas	5
5	300	Gulom nuo rankos	" "	5
6*	100	a) Gulom " "	Juosmens " "	2
		b) Klūpsč. " "	" "	2
		c) Staćiom " "	" "	2
		(greitasis šūvis)		
7**	100	Gulom nuo atramos (su dujokauke)	Krūtinės " "	2

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. kinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna 7 sekundes. Įsiremti galima tik tada, laiką neiššaunama, tai laikoma trūkumu ir no šūvio.

**) Kiekvienas šaulys prieš šaudydamas 10 minučių.

S Ė

S a l y g o s

m i e j i p r a t i m a i

Nė vieno kludymo toliau kaip 9 žiedas arba 3 kludymai—28 taškai.

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—22 taškai.

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai—19 taškai.

t a i p r a t i m a i

5 kludymai—25 taškai

5 " 27 " "

2 " figūroje

1 " "

1 " "

2 kludymai—12 taškų.

Šautuvas užtaisytas. Saugiklis atleistas. Taiduodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) ir kai taikinys jau pasirodęs. Jei per paskirtą pažymima ženklų □. Rodoma po kiekvie-

turi pabūti su dujokauke ne mažiau kaip

B grupė

A T S K I R O

Nr.	Metrai	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	200	Gulom nuo rankos	Galvos žieduotas	3
2	200	Staćiom „ „	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
3	300	Gulom nuo rankos	Krūtinės žieduotas	5
4*	300	Klūpsč. „ „ (greitasis šūvis)	„ „	5
5*	100	Staćiom nuo rankos (greitasis šūvis)	„ „	3
6**	100	Gulom nuo atramos (su dujokauke)	„ „	2

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. kinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna: 4-m pratimui 7 sekundes, 5-m—6 se nys yra pasirodęs. Jei per paskirtą laiką mima ženklų □. Rodoma po kiekvieno

**) Kiekvienas šaulys prieš šaudydamas 10 minučių.

J I K L A S Ė

S a l y g o s

ieji pratimai

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kliudymai—23 taškai

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kliudymai—19 taškų

iai pratimai

5 kludymai—32 taškai

5 „ —25 „

1 „ figūroje

2 „ —14 taškų

Šautuvus užtaisytas. Saugiklis atleistas. Tai- duodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) ir kundės. Įsiremti galima tik tada, kai taiki- neiššaunama, tai laikoma trūkumu ir paży- šūvio.

turi pabūti su dujokauke ne mažiau kaip

B grupė

IGUDUSIŲJŲ ŠA

Nr.	Metrai	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	200	Klūpsč. nuo rankos	Krūtinės žieduotas	3
2	200	Staćiom. „ „	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
3*	300	Gulom nuo rankos (greitasis šūvis)	Krūtinės žieduotas	5
4*	300	Klūpsč. nuo rankos (greitasis šūvis)	„ „	5
5*	100	Staćiom nuo rankos (greitasis šūvis)	„ „	2
6**	100	Gulom nuo atramos (su dujokauke)	„ „	2

*) Šaulys atitinkamoj kūno padėty. kinys pasirodo pagal šauliui nepastebimai būna: 3-m ir 4-m pratimui 6 sekundes, kai taikinys jau pasirodęs. Jei per paskirtą pažymima ženklų □. Rodoma po kiekvie

**) Kiekvienas šaulys prieš šaudydamas 10 minučių.

LIŲ KLASĖ

S a l y g o s

m i e j i p r a t i m a i

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—24 taškai

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—22 taškai

i a i p r a t i m a i

5 kludymai—35 taškai

5 „ 30 „

1 „ figūroje

2 „ —16 taškų

Šautuvas užtaisytas. Saugiklis atleistas. Taiduodamus ženklus (vėliavėle, telefonu) ir 5-m—5 sekundes. Įsiremti galima tik tada, laiką neiššaunama, tai laikoma trūkumu ir no šūvio.

turi pabūti su dujokauke ne mažiau kaip

Mokomojo šaudymo

(Aukštesn. štabams (nuo divizijos štabo riams, ryšininkams, geležinkelininkams, šaraviacijai, s. kulkosvaidžių kuopoms ir eskaraitininkų ir artilerijos dalių ryšio daliniams, jos ir veterinarijos personalui)

II K L

Nr.	Metru	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	100	Gulom nuo atramos	Galvos žieduotas	3
2	150	Gulom nuo rankos	" "	3
3	100	Staćiom nuo rankos	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
4	150	Klūpsč. nuo rankos	Krūtinės žieduotas	4

I K L

Nr.	Metru	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.
R u o š i a				
1	100	Gulom nuo atramos	Galvos žieduotas	3
2	150	Gulom nuo rankos	" "	3
3	100	Staćiom nuo rankos	Žieduotas (12 ž.)	3
P a g r i n d i n				
4	150	Klūpsč. nuo rankos	Krūtines žieduotas	4

sąlygos C grupei

aukšty) artilerijai, technik. dalims (pionievuotininkams, automobilininkams ir t. t.), dronams, minosvaidžių kuopoms, pėstininkų, komendantūroms, transporto dalims, sanitari-

A S Ė

S a l y g o s

miejai pratimai

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai—21 taškas

Nė vieno kludymo toliau kaip 5 žiedas arba 3 kludymai—17 taškų

Nė vieno kludymo toliau kaip 5 žiedas arba 3 kludymai—16 taškų

iai pratimai

4 kludymai—18 taškų

A S Ė

S a l y g o s

miejai pratimai

Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas arba 3 kludymai—24 taškų

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai—20 taškų

Nė vieno kludymo toliau kaip 6 žiedas arba 3 kludymai—19 taškų

iai pratimai

4 kludymai—24 taškai

Šaudymo tvarka

144. Kasmet prieš šaudymo pratimus kuopos vadas savo karininkams, puskarininkiams ir šauliams paaiškina:

1) kokios, apskritai, yra pareigos šaudant ir kokios saugumo taisyklės;

2) kad už melagingą kliudymų parodymą, pranešimą arba užrašymą kaltininkai baudžiami lygiai taip, kaip ir už suteikimą savo vyresnybei žinomai melagingų žinių raporte, pranešime ir t. t.

Šis antrasis punktas šaudymo vadovo ypač išakmiai primenamas prieš pat šaudymą raštininkui.

145. Visus šaudymo parengiamuosius darbus atlieka šaudymo puskarininkis (ginklininkas). Jis pasirūpina, kad šaudykloje būtų kaip reikiant sustatyti taikiniai, reikalingas šovinių kiekis ir įvairūs šaudymo metu reikalingi daiktai: statutas, sekundrodis, žiūronas, šaudymo knyga ir pieštukas.

Be to, jis nuolat (ne tik šaudymo metu) turi rašyti įvairius šaudymo lapus ir sąrašus, prižiūri šaudymui ir jo parengiamiems veiksams reikalingus įrankius, ypač šovinius.

Saugumo taisyklės

146. Susisiekimas tarp ugnies linijos ir kliudymų rodytojų gali būti tik tam tyčia įtaisytomis eigomis. Jeigu jų (uždengtuose

šaudyklų trobesiuose) nėra, tai susisiekama keliais šalia šaudyklos.

147. Rodytojų nieku būdu negalima šaukti balsu. Ugnies liniją su rodytojų uždanga patariama surišti telefonu arba vėliavėlėmis (žr. 1 pried.). Sutartinių ženklų lentelė turi būti ant sienos rodytojų uždangoje.

Telefonu ar vėliavėlėmis įsakymai rodytojams turi būti duodami tik vadovo nurodymais. Rodytojai, jei suprato įsakymą, turi kas kartas pranešti „supratau“, parodydami ženklą I nr. (žr. 80b brėž.).

148. Visi šaudykloje turimieji šautuvai, be tų, kurie yra į ugnies liniją išengiančios pamainos rankose, turi būti atdaromis spygnomis.

Užtaisytas šautuvas, nors būtų pastatytas saugiklis, negali būti išleidžiamas iš rankų, neišėmus šovinių ir neatidarius spygnos.

Duodant užtaisytą šautuvą kitam šauliui, visada reikia pranešti: „užtaisytas“.

149. Šaudymo metu šaudykloje negali būti leidžiama pratintis taikyti arba įsiremti. Taip pat neleidžiama vienoje šaudykloje šaudyti nuo kelių atskirų ugnies linijų.

150. Vyresnysis kariuomenės viršininkas, patikrina, ar nereikia šaudykloje ypatingų saugumo priemonių (pastatyti postus, uždrausti šaudyti gretimuose baruose, uždrausti kuriam laikui ieškoti kulku, uždaryti kai kuriuos išėjimus ir t. t.) ir kas reikia įsako.

Šaudymo priežiūra

151. Šaudymui prižiūrėti reikia:

- 1) vieno karininko, kaip šaudymo vadovo,
- 2) puskarininkio — šaudantiems šauliams prižiūrėti,
- 3) vieno grandinio — šoviniams išdavinėti ir
- 4) raštininko — kliudymams užrašyti.

Ypatingais atvejais, neturint karininko — vadovo, juo gali būti skiriamas viršila.

Priežiūros personalas paprastai keičiamas kas dvi valandos.

152. Šaudymo vadovas atsako už visą šaudymo eigą. Prieš pradėdant šaudyti, jis patikrina šaudyklos tvarką, rodytojų uždangos būseną, taikinius, įrankius ir atsineštą šovinių skaičių. Būseną, kurioje jis buvo visa tai radęs, ir padarytas rodytojams ir raštininkui pastabas jis liepia įrašyti į šaudymo knygą ir viską patvirtina savo parašu. Pastabų kartojimas, keičiant rodytojus arba raštininką, taip pat turi būti įrašomas, pakeičiant karininką, puskarininkį arba grandinį, išduodantį šovinius; šoviniai turi būti suskaitomi atiduodant.

153. Šaudymo metu svarbiausia šaudymo vadovo pareiga — duoti reikalingų šauliui nurodymų, prižiūrėti raštininkus ir rodytojus.

Jeigu šaudoma per 300 m, tai rodytojų darbą reikia sekti per žiūroną. Jeigu diena apsiniaukus ir per žiūroną negalima sekti rodytojų, šaudymas atidedamas.

154. Šaudymui pasibaigus, šaudymo vadovas, pasirinkęs eilę taikinių, sulygina juose esamą kliudymų skaičių su užrašytu šaudymo knygoje, daro tam tikrą pastabą, įrašo įvykdytų sąlygų skaičių (žodžiais) ir išleistų šovinių skaičių, patvirtina savo parašu, o jei reikia, tai daro ir reikiamų pastabų.

Patariama dažniau sulyginti taikinių kliudymų skaičių su užrašytu skaičiumi rodytojams patikrinti.

Kad būtų lengviau kliudymus apžiūrėti, nereikia vartoti labai sušaudytų taikinių. Šaudyklose kliudymams užlipdyti reikia vartoti apskritus popierėlius. Taikinių dirbtuvėse, atnaujinant taikinius, vartojami keturkampiai popierėliai.

155. Puskarininkis (šauliams prižiūrėti) žiūri užtaisymo, šovinių išėmimo, saugiklio pastatymo ir nuleidimo. Be to, jis seka rodytojo ženklus. Jeigu šaudymo vadovas tikrina raštininką, neįsakęs sustabdyti šaudymo, tai šaulio veiksmus prižiūri puskarininkis.

156. Grandinis (šoviniams išdavinėti) priima prieš pradėdant šaudymą atgabentų šovinių skaičių, šaudymo metu išdavinėja šauliams, kiek kam paskirta, ir priima atgal nesuvargotus šovinius ir tūteles.

Nei vienas šovins, nei viena tūtelė negali būti pametama.

157. Raštininkas turi būti kur nors šalia šaudymo vadovo, kad neklysdamas galėtų atskirti rodytojo ženklus. Jis atsidėjęs seka šituos ženklus ir įrašo rašalu ar chemišku pieštuku kiekvieno šūvio išdavas į šaudymo

knygos juodraščių ir šaulių knygutes. Jis garsiai kartoja šaulio pavardę ir jo šūvio išdavus. Pasitaikius, kad pranešimas nesutinka su rodytojo ženkle, raštininkas turi tuoj pranešti šaudymo vadovui.

Taikinių tarnyba

158. Taikinių tarnybai skiriamas puskarininkis arba grandinis priežiūrai ir trys darbininkai. Nelygu oro sąlygos, taikinių tarnyba turi būti keičiama kas 1—1,5 val.

Puskarininkis arba grandinis yra taikinių tarnybos viršininkas. Jis atsako už griežtą saugumo taisyklių laikymąsi, už taisyklingą taikinių pastatymą, už teisingą kliudymų rodyimą ir jų užlipdymą.

Jis seka veidrodyje (jei toks yra įrengtas), aptarnauja telefoną, kliudymus pažymi pieštuku ir parodo juos rodykle.

159. Taikinys statomas stačiai ir statmenai šaudymo kryptims.

160. Kliudymai rodomi rodykle su žiedo skaitmeniu. Jeigu kulka yra kliudžiusi liniją tarp dviejų žiedų, rodomas aukštesnis skaitmuo. Taip pat rodoma, kliuvus kulka į taikinio šoną. Nekliudymai ir atšokėlių kliudymai rodomi rodyklės ženklais (mosuojant į šonus). Kliudžius rikošetui, iš pradžių užlipdoma skylė.

161. Kai tik ugnies linijoje duodamas įsakymas arba ženklas pradėti šaudyti, pagal kurį pasirodo taikinys, o iš rodytojų uždangos ženklas I nr. („suprantu“), galima pra-

dėti šaudyti. Nuo šio momento iki baigiant šaudyti rodytojams draudžiama pasirodyti šaudykloje arba nors kiek išsikišti iš už sienos, kuri dengia juos nuo ugnies linijos. Keisti taikinius šaudymo metu leidžiama tik neišeinant iš už uždangos.

162. Jei prireikia pertraukti šaudymą, pranešama telefonu arba rodykle su ženklu + (žr. 1 pried. 80a brėž.). Ir vienu ir kitu atveju rodytojai gali išeiti iš už uždangos tik tada, kai iš ugnies linijos į rodytojų uždangą ateina karininkas arba puskarininkis.

Šiam karininkui arba puskarininkiui sugrįžus į ugnies liniją, šaudymo vadovas nusprendžia, ar galima toliau šaudyti. Nusprendus tęsti, rodomas ženklas „ugnis“ (1 pried. 77a brėž.).

163. Šaudymui pasibaigus, įsakymas nuimti taikinius duodamas per kareivį, siunčiamą iš ugnies linijos į rodytojų uždangą.

Jeigu nutarta kliudymus rodyti ne po kiekvieno šūvio, tai rodytojams turi būti laiku apie tai pranešama.

164. Vienas darbininkas statinėja taikinius (žiūrint, kaip jie yra įtaisyti), kitas puskarininkio (grandinio) nurodymais išstato ir nuima signalų rodykles, trečias užlipdo skylės. Kai tik taikinys pakeliamas, jie pasitraukia prie užpakalinės rodytojų uždangos sienos.

165. Po kiekvieno šūvio taikinys paimamas iš uždangos. Prižiūrėtojas apžiūri skylę ir užbrėžia ją pieštuku. Po to pranešami šūvio vaisiai, taikinys vėl pakeliamas ir, jei

tam tikros rodyklės nėra, tai paprastos rodyklės galu parodomas kliudymas.

Rodytojas, aprūpintas rodykle, stovi ten, kur jam nurodo puskarininkis (grandinis).

166. Rodytojų uždangos pritaikomos prie šaudyklų. Anga, pro kurią slankiojami taikiniai, turi būti uždaroma arba vadinamomis švytuoklinėmis arba automatiškomis durimis.

167. Šaudymo vadovas ir rodytojų prižiūrėtojas - puskarininkis (arba grandinis) atsako už tai, kad taikinių tarnybos taisyklės būtų kaip reikiant vykdomos.

Ugnies linijos tarnyba

168. Kiekviename šaudyme dalyviai turi turėti šaudymo knygeles, kurias jie atiduoda raštininkui prieš pradėdami šaudyti.

169. Į šaudyklą ir atgal šauliai turi būti vedami komandomis.

Prieš išeinant į šaudyklą, tuojau prieš šaudant ir pabaigus šaudyti, reikia apžiūrėti šautuvus, ypač žiūrėti, kad vamzdžiai ir šovinių sandėliai būtų švarūs ir juose nebūtų pašalinių daiktų. Šitie reikalavimai turi būti vykdomi kiekviename šaudyme tiek kaunamaisiais, tiek nekaunamaisiais šoviniais.

Tatai turi būti pranešama šaudymo vadovui.

170. Mokomuose šaudymuose patariama, atvykus į šaudyklą, dar prieš apžiūrint šautuvus, duoti jų vamzdžius syki perbraukti sausomis pakulomis tepalui nušluostyti.

171. Šaudykloje komanda (pamaina), kuriai yra atėjusi eilė šaudyti, paprastai ne daugiau kaip penki žmonės, atsistoja, atidarius spynas, už kelių žingsnių nuo vietos, skiriamos šauliams, prieš taikinius.

172. Iš čia išeina atskiras šaulys, laikydamas šautuvą prie kojos, ir stoja į tokią padėtį, kuri yra nustatyta atliekamam pratimui, užtaiso šautuvą nekomanduojamas, stoja į parengtį (buožė prie dešiniojo šono, laibgalis kaklo aukštyje), nestatydamas saugiklio, ir išsiremia. Užtaisoma pilna apkaba, išskiriant greitojo šaudymo pratimus.

Jei šaulys nuleidžia šautuvą į parengtį prieš iššaudamas, nereikiant jam nueiti į šoną, tai palieka šautuvą su atlaužtu gaiduku. Priešingu atveju jis stato saugiklį.

173. Po šūvio (prieš parodant kliudymą) II klasės šaulys praneša, kokioj padėty buvo taikymo linija, nušokus į priekį skeltuvo galvelei, o aukštesniųjų klasių šauliai — kur kliudymas. Po to šaulys vėl užtaiso ir pastato saugiklį. Jei jis neturi paleisti kelių šūvių vieną po kito, tai ima šautuvą prie kojos ir eina į šoną.

174. Parodžius šūvio išdavas, šaulys, pasakęs savo pavardę, praneša jas ir eina į užpakalį prie savo pamainos. Tada jau galima vesti kitą šaulį į šaudymo vietą.

175. Kai šaulys yra išleidęs paskirtą šovinių skaičių, tai jis nebeužtaiso, o išima tūtelę arba ištaiso, stovėdamas frontu į taikinį. Užraktas palieka atdaras.

Sužinojęs galutines šaudymo išdavas ir gavęs atgal šaudymo knygelę, jis praneša šaudymo vadovui, kad yra baigęs šaudyti, ir priduria, ar išpildė sąlygas, ar ne.

176. Neįskėlus šaulys ima šautuvą į parengtį ir laukia kelias sekundes, neatidarydamas spynos, kad neįvyktų gaišusis šūvis, kuris galėtų sužeisti. Paskui, pasukant šovinį vamzdyje, kapsulei duodama kita padėtis, uždaroma spyna, ir vėl nuleidžiamas gaidukas. Antrą sykį neįskėlus, šovinys dedamas į kitą šautuvą. Jei ir kitame šautuve šovinys neįskeliamas, nuleidžiant sykį gaiduką, tai šovinys laikomas netinkamu.

Jei šovinys netelpa šovinio lizde dėl netaisyklingo dydžio arba jei tūtelė sulamdyta arba pagadinta, arba jei nėra kapsulės ir t. t., toks šovinys taip pat laikomas netinkamu.

Neįskėlimai ir netinkami šoviniai įrašomi į šaudymo sąsiuvinį ir kuopos šaudymo knygas.

Bandomieji šūviai

177. Jei, nepaisant mokymo, šaulys vis tiek šaudo blogai, tai kartais gali pasirodyti, kad šautuvas kaltas. Šaudymo vadovas arba šaudymo mokytojas pirmiausia apžiūri šautuvą, ar jis nesugedęs. Jei sugadinimų nematyti, tai leidžiami bandomieji šūviai.

Bandomųjų šūvių išdavas ir šaulio pavardė įrašomi į kuopos šaudymo knygas šalia pratimo, dėl kurio reikėjo leisti šitie šūviai.

Jei iš bandomųjų šūvių aišku, kad šautuvas blogai šaudo, tai jį reikia išaudyti 395 — 405 str. taisyklėmis.

Ypatingieji pratimai

Karininkams

178. Ypatingai gerai veikia šaulius ir pakelia šaudymo mokymą, jei karininkas moka gerai šaudyti ir gali būti pavyzdys. Kaip šaudymo vadovas, jis dažnai turės progos leisti bandomuosius šūvius. Todėl karininkas turi tobulintis ypatingais šaudymo pratimais.

179. Bataliono vadas, o atskirai stovinioje kuopoje — kuopos vadas gražiausiu metu laiku dažnai surenka karininkus šaudymo pratimams. Visa tai turi būti organizuojama ne raginimo, bet skatinimo principais. Leidžiant, kiek galima, sportišką šaudymą, sumaniai skatinant lenktyniavimą, vartojant ypatingus taikinius, leidžiant varžoti nuosavus šautuvus ir kitas priemones, turi būti žadinas noras ir pamėgimas šaudyti, ir tuo būdu keliamas šaudymo menas.

Ypatingiems šaudymams turi būti atskiros šaudymo knygos.

180. Karininkams šaudant, visos priežiūros pareigos, privalomos mokomajam šaudymui pagal 151 str., turi būti pavedamos tam tikslui paskirtam karininkui. Kiekvienas karininkas, vartodamas savo ginklą, atsako už tai, kad visi šaudymo tarnybos reikalavimai būtų pildomi.

Puskarininkiams ir eiliniams

181. Ypatingieji pratimai tuo labiau pasiekia savo tikslo ir tuo stipriau patraukia dėmesį, kuo mažiau jie yra panašūs į paprastus ruošiamuosius pratimus arba į mokomojo šaudymo pratimų kartojimą.

Dėl to tokiems pratimams labiausiai tinka ypatingos rūšies taikiniai, o taip pat kautynių pobūdžio taikiniai¹⁾.

182. Šaudymas sėdom, kuris mokomiešiams pratimams nenumatytas, ypatingiems pratimams kaip tik gali būti praktikuojamas.

183. Nustatyti sąlygas paliekama kuopos vadui.

Išdavos rašomos kuopos šaudymo knygos skiltyje „Ypatingieji šaudymai, kuopos vado nustatomi“.

184. Šaudymo mokymo produktyvumas pakils, jei šitas šaudymo skyrius bus tvarkomas sporto pagrindais.

Mokytojas turi padaryti mokymą kiek galėdamas įvairesnį ir šituos užsiėmimus gyvensnius, kad kiekviename žmoguje sukeltų dėmesio ir pamėgimo šaudyti ir įdiegtų ambicijos jausmo.

Kaip sporto veikslas, patariamai daryti šitokie pratimai:

- 1) taikymo pratimai,
- 2) akies pratinimas prie sunkiai matomų taikinių,
- 3) atstumų sprendimas iš akies ir matavimas tolimačiu,

¹⁾ Pavyzdžiui, atskiros galvos, matomos tik labai trumpą laiką, pasirodžiusi plaštaka, priešopas ir t. t.

- 4) vieninis kautynių šaudymas,
- 5) skyrių šaudymo rungtynės,
- 6) šaudymo rungtynės, dalyvaujant jose mažėjančioms nuo nuostolių (išvedant žmones) ir greta stovinčioms vienodos sudėties dalims (kautynių skyriams, būriams).

Kautynių šaudymas

185. Kautynių šaudymas, kaip svarbiausia šaudymo mokymo dalis, turi sujungti į vieną visa tai, ko išmokta per mokomuosius šaudymo pratimus ir per taktikos pratimus.

186. Kautynių šaudymo pratimai būna dvejopi:

- a) mokomieji kautynių šaudymo pratimai,
- b) taktikos pratimai su kautynių šovniais.

187. Per mokomuosius kautynių šaudymo pratimus mokoma įvairių šaudymo būdų ir ugnies drausmės. Atskiras kareivis auklėjamas, kaip savarankiškas šaulys, sugebąs sumaniai ir apgalvotai veikti. Jaunesnieji viršininkai įgudunami vadovauti ugniai ir sekti savo šaulius.

Šaudymo technika turi būti tobulinama. Reikia siekti, kad kiekvienas šaulys galėtų tinkamai leisti šūvius ir kuo daugiausia kliudyti.

188. Taktikos pratimai su kautynių šovniais turi duoti, kiek galint, tikresnį kautynių vaizdą. Tikslas: įvairių ginklų bendradarbiavimas ir ugnies derinimas su judesiu. Kiekvienas šaulys šaudo tik tada, kai reikalauja aplinkybės.

189. Reikia kreipti dėmesio į tai, kad ir per šiuos pratimus trūksta priešingosios pusės veikimo moralių išpūdžių. Todėl per juos turi būti pasiekama geresnių išdavų, negu prieš tikrą priešą, kuris pats šaudytų. Be to, visai teisingai taktiškai veikti čia kliudo neišvengiamos saugumo priemonės.

190. Mokėti valdyti šautuvą visokiais būdais išremiant ir tvirtas noras pataikyti į paskirtą taikinį yra pagrindinės pasisekimo sąlygos. Laikytis šitų sąlygų reikia reikalauti tokiu pat griežtumu, kaip ir apskritai kautynių veikimo būdo.

191. Puolamosiose kautynėse šautuvų ugnis vartojama daugiausia artimuose ir artimiausiuose atstumuose. Lemiamu momentu dažnai kovotojai atsiduria vienas prieš vieną. Tik greita ir taikli ugnis yra sėkminga. Šaulys turi mokėti po ilgo puolimo pavartoti ją atakoje.

Ginamosiose kautynėse gali prireikti leisti ugnį iš vidutinių ir tolimų atstumų.

192. Kautynių šaudymo pratimai, kiek galint, turi būti atliekami įvairiais metų laikais. Jei jie gali būti atlikti tik poligone, tai tam tikslui poligone turi būti skiriama pakankamai laiko (pėstin. ir raitin. bent po 8 dienas), kad tie pratimai būtų pamokomi ir naudingi.

193. Per visus dalinių kautynių šaudymo pratimus turi būti šaudymo vietoje reikalingas sanit. personalas.

194. Kautynių šaudymo skirstymas

Šaudymo veikslas	Šaudymo vadovas
A. Mokomasis kautynių šaudymas	
1. Vieninis kautynių šaudymas.	Karininkas. Išimtiniais atvejais puskarininkis.
2. Grandies kaut. šaudymas.	Kuopos ar tolygus vadas.
3. Kaut. skyriaus kautynių šaudymas.	Kuopos ar tolygus vadas.
B. Taktikos pratimai kautynių šoviniais	
1. S. k. sustiprinto būrio šaudymas.	Kuopos vadas.
2. S. k. sustipr. kuopos šaudymas.	Kuopos, bataliono arba pulko vadas.

Mokomasis kautynių šaudymas

195. Vieninis kautynių šaudymas A grupei

Et. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
1	300	Stačiom iš apkasos nuo atamos	Viso ūgio pasirodantis	3	Šauliui parodoma bendroji šaudymo kryptis. Jis seka pasislėpęs ir pasirengęs šaudyti. Šautuvus užtaisytas visais trimis šoviniais iš apkabos ir nuleistas į apkasą.

Ex. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
					<p>Saugiklis pastatytas.</p> <p>Sąlygos Pratimui skiriama 1 minutė. Per tą laiką taikinys parodomas nelygiais laikotarpiais 3 kartus po 8 sekundes. Vienas kludymas. Kliudymai rodomi baigus pratimą.</p>
2	250-150	Klūpsč iš apka-so nuoat-ramos	Pasiro-dantieji: krūtinės ir galvos	4	<p>Šauliui parodoma bendroji šaudymo kryptis. Jis seka pasislėpęs ir pasirengęs šaudyti. Šautuvas užtaisytas visais 4-iais šoviniais iš apkabos ir nuleistas į apkasą. Saugiklis pastatytas.</p> <p>Sąlygos Pratimui skiriama 1 minutė. Per tą laiką nelygiais laikotarpiais kas</p>

Ex. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
					<p>kartas 8-ms sekundėms parodomi: iš pradžių už 250 m pagret 2 kartus krūtinės taikinys, paskui už 150 m ir maždaug per visą dieną kairiau arba dešiniau - galvos taikinys Kliudyti 1 iš taikinių. Kliudymai rodomi baigus pratimą.</p>
3	250-150	Gulom nuo ran-kos arba nuo atra-mos	Krūtinės pasiro-dantis	5	<p>Šaulys, prisitaikęs prie vietos, guli už 250 m nuo taikinių su visais 5- is šoviniais užtaisytu šautuvu ir pastatytu saugikliu. Pagal signalą „pradėk“ šaulys 2-3-mis perbėgimais padaro apie 50 m šoksni ir prisitaikęs prie vietos, paleidžia 2 šūvius. Paskui pastato saugiklį. Vėl 2-3-mis per-</p>

Eil. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
					<p>bėgimais padaro apie 50 m šoksnį ir, prisitaikęs prie vietos, paleidžia 3 šūvius.</p> <p>Sąlygos Visam pratimui nuo signalo „pradėk“ duodama 2 minutės. Vienas kliudymas. Kliudymai rodomi baigus pratimą.</p>
4	400-100	Gulomuo rąkos arba atramos	Pasirodantieji: krūtinės ir galvos	5	<p>Šaulys, prisitaikęs prie vietos, guli už 400 m nuo taikinių su visais 5-is šoviniams užtaisytu šautuvu ir pastatytu saugikliu. Pagal signalą „pradėk“, pasirodo krūtinės taikinys. Šaulys 4-5-is perbėgimais padaro apie 100 m šoksnį pirmyn ir paleidžia į šį taikinį 2 šūvius. Paskui (pagal ko-</p>

Eil. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
					<p>mandas) pastato saugiklį, 4 - 5-is perbėgimais padaro sekantį apie 100 m šoksnį ir paleidžia 2 šūvius į naujai tenai pat pasirodžiusį galvos taikinį. Toliau tokiu pat būdu padaro vėl apie 100 m šoksnį ir paleidžia 1 šūvį į tą patį galvos taikinį.</p> <p>Sąlygos Pirmajam šoksniui ir dviem šūviams duodama 1,5 minutės. Komandoms „saugiklis“ ir „perbėgti“... 15 sekundžių, o dviem kitiems šoksniams ir likusiems šūviams iš-tisai 3 minutės.</p> <p>Kliudyti vieną taikinį. Kliudymai rodomi baigus pratimą.</p>

eil. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
5	250-150	Gulom nuo ran- kos arba nuo atra- mos	Viso ūgio pasiro- dantis	5	<p>Šaulys su dujo- kauke, prisitai- kęs prie vietos, guli už 250 m nuo taikinio su visais 5-is šovi- niais užtaisytu šautuvu ir pasta- tytu saugikliu.</p> <p>Pagal signalą „pradėk“ šaulys 2-3-mis perbėgi- mais padaro apie 50 m šoksnį ir, prisitaikęs prie vietos, paleidžia 2 šūvius. Paskui pastato saugiklį, vėl 2-3-mis per- bėgimais padaro apie 50 m šoksnį ir, prisitaikęs prie vietos, paleidžia 3 šūvius.</p> <p>Sąlygos</p> <p>Visam pratimui nuo signalo „pra- dėk“ duodama 2 minutės.</p> <p>Vienas kliudy- mas.</p>

eil. nr.	Atstumas	Įremtis	Taikinys	Šovinių skaičius	Pratimo vykdymas ir sąlygos
					<p>Kliudymai rodo- mi baigus pra- timą.</p> <p>Pastaba. Ligi signalo „pra- dėk“ šaulys turi išbūti su dujokauke ne mažiau kaip 10 minučių.</p>

196. Vieninis kautynių šaudymas B grupei.

B grupė (raitininkų dalys, be ryšio ir s. k. dalinių) iš A grupei skiriamų pratimų (195 str.) šaudo 1,3 ir 5 pratimus. Palyginti su A grupe, B grupei duodami palengvinimai atstumo atžvilgiu.

B ū t e n t:

1	pratimui	— atstumas	250 m
3	„	„	200—100 „
5	„	„	200—100 „

197. Vieninis kautynių šaudymas C grupei.

Iš C grupės šaudo tik technikos dalys (pionieriai, ryšininkai, geležinkelininkai, šarvuotinininkai, automobilininkai ir t. t.), s. k. daliniai, minosvaidžių kuopos ir pėstininkų ir raitininkų dalių ryšių daliniai.

Iš A grupei (195 str.) skiriamų pratimų C grupė šaudo tik 1 ir 3 pratimus su palengvintais atstumo atžvilgiu.

Būtent:

1 pratimui — atstumas 250 m

3 „ „ 200—100 „

198. Grandies kautynių šaudymas.

Pastaba. Šaudo tik A ir B grupės.

eilės nr.	Koks dalinys šaudo	Atstumas m (mažiausias)	Įremtis	Taikiniai	Šovinių skaičius	Pratimo tikslas	Sąlygos
1	Grenadierių grandis (stat. sudėt.)	400—200	Kam kokia tinkamesnė prisitaikant prie vietos	Krūtinės krūtinės tantieji — po vieną kiekvienam šauliui	5 kiekvienam šauliui	Puolimas arti-muose atstumuose. Patikrinti: a) ugnies ir judesio suderinimą; b) prisitaikymą prie vietos; c) grandies ugnies valdymą; d) vienas kito parėmimą ugnimi.	Kliudyti visus taikinius

V y k d y m a s

Manevre dalyvauja visas kautynių skyrius gavęs trumpą taktikos uždavinį, bet šaudo tik grandis. Manevras pradedamas iš 1000—800 m atstumo nuo taikinių.

Manevruodama gr. grandis užima poziciją apie už 500—400 m nuo taikinių, užtaiso šautuvus 5-is šoviniais iš apkabos, pastato taikiklį ir prisitaikusi prie vietos seka.

Šaudyti pradeda, grandininkui paliepus šioje pozicijoje išleidžiama po 2 šovinius per 35 sekundes.

Paskui perbėgimais daromas šoksnis į poziciją apie už 300—200 m nuo taikinių.

Pasiekę nurodytą poziciją, šauliai tuo pradeda šaudyti ir savo ugnimi pridengia likusių šaulių perbėgimus. Antroje pozicijoje išleidžiami visi likusieji šoviniai.

Ir pirmoje ir antroje pozicijoje šaulys, nuėmus savo taikinį, turi šaudyti į kitą nenuėmų taikinį, tuo būdu teikdamas ugnies paramą kaimynams.

Antroje pozicijoje pratimas baigiamas ir parodomi kliudymai.

199. Kautynių skyriaus kautynių šaudymas (šaudo tik A ir B grupės).

eilės nr.	Koks dalinys šaudo	Atstumas m (mažiausias)	Įremtis	Taikiniai	Šovinių skaičius	Pratimo tikslas	Sąlygos
2	Kautynių skyrius (statut. sudėtis)	400—200	Kam kokiam tinkamesnė prisitaikant prie vietos	Prie vietos prisitaikusi kulkosv. grandis: a) specialus kulk. taikiny (43e br.); b) vienas krūtinės taikiny (gr. pavaduotojas); c) trys galvos taikiniai.	5 kiekvienam šauliui ir 60 kiekvienam lengvam kulkosv.	Puolimas artimuose atstumuose. Patikrinti: a) l. kulk. gr. ir granad. gr. ugnies ir judesio suderinimą; b) k. skyriaus ugnies valdymą; c) prisitaikymą prie vietos; d) ryšį tarp grandžių; e) šovinių tiekimą.	Kliudyti visus taikinius

V y k d y m a s

Kautynių skyrius, gavęs trumpą taktikos uždavinį, pradeda manevruoti iš 1000—800 m nuo taikinių. Kaimynai vaizduojami atskirais žmonėmis arba grandimis.

Bemanevruodamas kautynių skyrius prislenka per 500—400 m nuo taikinių. L. kulk. grandis, užėmusi poziciją, šaudo iš kulkosvaidžio, išleisdama 10—20 šovinių. Kulkosv. grandies šauliai atskirais šūviais stengiasi nukauti priešo viršininkus, išleisdami po 1—2 šovinius.

Tuo tarpu gr. grandis perbėgimais slenka priekin ir užima poziciją apie už 300—250 m nuo taikinių. Iš čia ji paleidžia ugnį, išleisdama po 2—3 šovinius. Tuo metu kulkosvaidžio grandis slenka į kitą poziciją ir, pasiekusi ją, paleidžia ugnį, išleisdama 10—20 šovinių. Išnaudodama šią ugnies priedangą, grenadierių grandis slenka toliau į poziciją apie už 150—100 m nuo priešų.

Jai pasiekus šią poziciją, ir kulk. ir grenad. grandis paleidžia stiprią ugnį (likusius šovinius) ir parengia ataką. Šaudoma apie minutę. Toliau — ataka. Prieš pat taikinius ji nutraukiama.

Pratimas baigiamas. Apžiūrimi kliudymai.

200. Taktikos pratimai su kautynių šoviniiais atliekami kas metai pagal atskirą vadovybės patvirtintą programą. Šiame statute tuo reikalu duodamos tik pagrindinės taisyklės ir vedamosios mintys.

Kautynių šaudymo dalyviai

201. Kautynių šaudyme dalyvauja su šautuvu, kaip šauliai:

A. vieniniame kautynių šaudyme

a) visi be išimties jaunesnieji karininkai, puskarininkiai ir kareiviai, kurie atlieka mokomuosius pratimus;

b) kuopų ir tolygių dalinių vadai — būtinai kasmet vieną sykį.

Atskirų dalių štabų komandos, muzikantų komandos ir ūkio daliniai atlieka: A grupė — tik pirmąjį ir antrąjį vieninio kautynių šaudymo pratimą, B grupė — tik pirmąjį pratimą ir C grupė — nė vieno.

B. Grandžių ir kaut. skyrių kautynių šaudyme

Kaip šauliai, dalyvauja visi tie A ir B grupių kareiviai, kurie šaudo visus savo grupės vieninio kautynių šaudymo pratimus.

Vieną kartą per metus kautynių skyriaus kautynių šaudyme kaip šauliai turi dalyvauti visi jaunesnieji karininkai ir puskarininkiai.

202. Taktikos pratimuose su kautynių šoviniiais turi dalyvauti kuo daugiau žmonių. Šie pratimai tvarkomi tokiu būdu, kad įvairūs pareigūnai, nuo pratinamojo dalinio vado iki paskutinio šaulio, galėtų kuo daugiau įgusti.

Kautynių šaudymo mokymas

Bendrieji nurodymai

203. Mokant reikia palaipsniui eiti nuo lengvesniųjų dalykų prie sunkesniųjų. Todėl pirmiausia reikia mokyti atskirus šaulius vartoti ginklą įvairiose aplinkybėse. Paskui reikia pradėti grandies pratimus.

Kai šauliai ir žemesnieji viršininkai gerai išmoksta savo pareigų ugnies kautynėse, galima pradėti jungtinį įvairių pėstininkų ginklų šaudymą. Iš pradžių atliekami mažesni, paskui didesni sustiprintųjų dalinių pratimai.

Kautynių šaudymo pratimai atliekami kuo planingiau. Reikia vengti, kad kautynių šaudymo pratimuose dalyvautų tokie vadai ir šauliai, kurie yra nepakankamai pasirengę šaudyti kautynių šoviniiais.

Mokymo eiga

204. Kautynių šaudymo mokymas turi būti glaudžiai susijęs su tomis žiniomis, kurios suteikiamos per šaudymo teorijos pamokas, ir su patyrimu, įgytu per mokomuosius šaudymo pratimus.

Šaulys turi kuo geriausiai mokėti prisitaikyti prie vietos, kuo tikslingiausiai naudoti kiekvieną uždangą ir paleisti tikrą šūvį.

205. Gerai šaudyti gali tik tas, kuris moka gerai susekti taikinį. Tam tikslui reikia įpratinti akis (71—72 str.), nes nelengvas

yra darbas susekti tokį priešą, kuris yra gerai atsigulęs arba įsirausęs į žemę.

Nuolat pratinantis suradinėti tokius taikinius, arba tuos barus, kuriuose jie slepiasi, palaipsniui didinant atstumus, pagaliau įpranta akys. Reikia kreipti dėmesio į įvairius taikinių matomumo laipsnius, žiūrint tų taikinių spalvos sąryšį su aplinkos spalva ir šviesos laipsniu (šviesiau, tamsiau) ir į tai, kaip juos gali išduoti koks judesys. Per tokius pratimus šaulys išmoksta, kaip jam pačiam reikia elgtis.

Kadangi sekti ir šaudyti tenka dažniausiai gulom, tai ir taikinių suradinėjimo pratimus reikia daryti paprastai gulom.

206. Šautuvus duodama guldyti ant smėlio maišelių arba kuprinių, kad tuo būdu galima būtų patikrinti, kaip šauliai žiūri, aptinka taikinius ir kaip nutaiko į juos. Tokių pratimų reikia daryti taip pat ir sutemose, ir dirbtinėje švesoje, ir su dujokauke.

Duodant taikyti į gyvus taikinius, kurie kaitalioja savo padėtį, galima vienkart patikrinti ir žemesniųjų viršininkų ir šaulių dėmesį.

207. Be to, reikia daryti kuo daugiau taikinių nuskakymo pratimų, kad kiekvienas galėtų greit ir lengvai papasakoti kitam, ką pats mato.

208. Reikia labai vertinti greitumą ir teisingumą stant taikikli, greitumą ir vikrumą įsiremiant ir stropiai

šaudant įvairiose kūno padėtyse.

209. Prieš įvairius kautynių šaudymo pratimus (su kautynių šoviniais) gera yra padaryti eilę pratimų su manevriniais šoviniais. Tas duoda progos ne vien taktiškai lavintis, bet ir techniškai. Per tokius pratimus galima pakankamai ryškiai parodyti, koks yra ugnies vaidmuo vienam ar kitam manevre.

Vartojant gyvus taikinius, per šiuos pratimus galima vaizdžiau ir geriau, negu per pratimus su kautynių šoviniais, parodyti taktikos atžvilgiu visai tikslų vietos naudojimą.

210. Šaudyti kautynių šoviniais reikia pradėti tik tada, kai nuodugniu mokymu pakankamai yra įskiepytas ugnies kautynių reikalavimų supratimas, ir viršininkai ir šauliai yra išmokę spręsti ir savim pasitikėti.

Kautynių šaudymo pratimų vykdymas Bendrieji nurodymai

211. Kiekvienas kautynių šaudymo pratimas turi būti kaip reikiant vadovaujamas šaudymo vadovas, turėdamas galvoje 185 — 192 str. išdėstytus tikslus, renka šaudykloje jiems tinkamiausią vietą ir sustato pratimų uždavinius. Su taikinių karininkų ir s. priemonių karininkais (jei juos numatyta priskirti, bet šie karininkai neturi būti patys vykdytojai) jis smulkiai nagrinėja pratimo eigą, kurią geriausia išdėstyti raštu.

212. Šaudymo vadovas atsako už saugumo priemones. Jei tos priemonės kuo nors

mažina pratimo kautyniškumą, tai tas turi būti išnagrinėta ir apsvarstyta, kad nebūtų taktiškai klaidingo supratimo.

213. Šaudymo vadovas nustato vartotinių šovinių kiekį ir rūšį (kautynių ar manevr.).

214. Kautynių šaudymo pratimuose vartojama žygio apranga. Tačiau atskirais atvejais, vadovo nurodymais, gali būti vartojama ir kitokia apranga. Šaudymo vadovas kas kartas tvarko ir kuprinių krūvį.

215. Pratimo aplinkybės turi būti paprastos, bet taikinių sustatymas turi atitikti kuo tikresnę kautynių vaizdą. Apskritai, uždavinys ir taikinių sustatymas turi atitikti pratimo tikslą ir patenkinti tiek šaudymo technikos reikalavimus (mokom. kautynių šaudymas), tiek taktikos reikalavimus (taktikos pratimai su kautynių šoviniais).

216. Taikinių vaizdavimas turi būti apsvarstomas ir rūpestingai parengiamas. Jie turi duoti kintamą, įvairų ir tikrą vaizdą, kuris viliote viliotų šaulius. Taikiniai turi būti išdėstomi į platumą ir gilumą. Jie turi vaizduoti įsiraususių į žemę, gerai užsimaskavusių priešą, jo atsparos postus, punktus ir t. t. Priešą ir jo ugnį gera yra pažymėti, duodant šaudyti manevriniais šoviniais iš priešo pusės. Judantieji taikiniai arba tokie taikiniai, kurie vaizduoja perbėgimus, turi būti matomi tik tam tikrais momentais.

Per mokomuosius kautynių šaudymus turi būti labiausiai keliamas šaudymo menas. O kadangi šiam tikslui ypač įdėmiai reikia žiūrėti kludymų skaičiaus, tai šio šaudymo pra-

timams gali būti vartojami ir tvirtai stovintieji taikiniai.

Per taktikos pratimus su kautynių šoviniiais pirmoje vietoje statoma taktika. Čia žiūrima daugiau to, kad su mažesniu šovinių skaičium būtų numušta juo daugiau taikinių. Todėl čia turi būti vartojami krintantieji taikiniai, kad šaulys matytų, kuris taikinyis jau kliudytas. Jei krintančių taikinių neturima, tai tarpininkas, jei jis mato arba spėja, kad vienas ar kitas taikinyis kliudytas, praneša tautai šauliams.

217. Tarpininkai skiriami kiekvienam, kad ir mažo dalinio, kautynių šaudymo pratimui. Skiriama jų tiek, kad vadovas, viena, visai laisvai galėtų laikyti pratimą jo užbrėžtose ribose ir, antra, kad faktiškoji pratimo eiga galėtų būti tinkamai kontroliuojama. Vadovas iš anksto smulkiai supažindina juos su numatyta pratimo eiga, su taikiniais ir, apskritai, su priešo vaizdavimu ir su saugumo ribomis. Įvairius pranešimus, žinias apie priešą ugnį, įvairias papildomas aplinkybes vykdytojams jie teikia pagal pratimo lentelę. Be to, jie žiūri, viena, kad pratimas eitų juo panašiau į tikras kautynes, antra, kad vis dėlto nieku būdu nebūtų peržengiamos saugumo ribos.

218. Kai tik saugumo atžvilgiu kyla kokių abejojimų, tarpininkai turi tuojau įsikišti ir prireikus stabdyti pratimą iš anksto nustatytu ženklu. Tokį ženklą duoti turi teisę ir viršininkai vykdytojais, nuo grandininko aukšty.

219. Kautynėse neišvengiamai teks šaudyti pro tarpus ir iš šautuvų, ir iš lengvųjų, ir iš s. kulkosvaidžių. Nenustatant tam tikslui jokių schemų ir neaprežiant vietos naudojimo galimumų, tik kaip bendrą sąlygą reikia pabrėžti tai, kad iš šautuvų, karabinų ir lengvųjų kulkosvaidžių pro tarpus galima šaudyti tik tada, kai atstumas nuo šaulio iki tarpo yra mažesnis už patį tarpą, ir kai šaulys yra maždaug ties tarpo viduriu.

220. Aukštoje žolėje, virzuose ir t. t. pro tarpus gali būti šaudoma tik tada, kai vadovas tautai pripažįsta nepavojingu.

221. Šaudyti per (suprask — per savo kariuomenės dalinius) iš šautuvų ir l. kulkosvaidžių galima tik iš daug aukštesnių vietų (medžių, namų) ir tik tąsyk, kai daliniai, per kuriuos norima šaudyti, yra visai arti tų vietų, iš kur šaudoma, ir kai tuo būdu jiems nėra jokio pavojaus.

S. kulk. taisyklės šaudyti per yra s. kulk. šaud. statute.

222. Šaudant per ir pro, turi būti aiškiai skiriama, kur yra daliniai ir kur yra taikiniai.

223. Kautynių šaudymo pratimuose nesimaskuojama, kad dalyviai būtų matomi.

224. Šaudyti per ir pro galima tik sS šoviniiais.

225. Kautynėse retai kada bus galima matyti plačių ir ilgai matomų taikinių. Dažniausiai jie bus siauri, išsisklaidę ir matomi trumpais akimirksniais. Taigi šaudyti juos galima

tik trumpą laiką. Todėl vieną kitą kautynių šaudymo pratimą tikslinga yra aprėžti laiko atžvilgiu.

226. Jei per mokomuosius kautynių šaudymo pratimus norima taupyti šovinius, tai šaudymas stabdomas, kai tik pastebimos pakankamos išdavos.

227. Šaudymo metu ir po šaudymo vadovas surenka reikalingas nagrinėjimui ir į šaudymo sąsiuvinius įtrauktinas žinias. Tarpininkai padeda jam tas žinias surinkti, netrukdydami šaudymo eigos. Tam tikslui pakanka paprastų kroski, kuriuose būtų taikiniai, ugnies pozicija, šautuvų ir šūvių skaičius, laikas, atstumas, vėjo kryptis ir kliudymų skaičius.

228. Tuoj po šaudymo pratimo jis turi būti vadovo smulkiai išnagrinėjamas, paliečiant tiek technišką pratimo pusę, tiek taktišką vadų ir jų vedamų dalinių veikimą. Jei dėl saugumo susidaro klaidingas vaizdas, tai šis dalykas turi būti tinkamai nušviečiamas. Jei yra laiko, tai vykdytojams, ypač šauliams, būtina reikia duoti pamatyti šaudymo vaisius.

229. Jei dėl laiko stokos smulkiai išnagrinėti kiekvieno pratimo lauke (čia pat vietoje) nepavyktų, tai turi būti papildomai nagrinėjama kareivinėse.

230. Įvertinant šaudymo išdavos, reikia iširti, ar kliudymų skaičius yra patenkinamas, žiūrint taktikos aplinkybių, šovinių iš-

laidų ir šaudymo laiko. Be to, reikia išnagrinėti, kas paveikė šaudymo išdavos ir kuriomis priemonėmis galima būtų pasiekti geresnių išdavų.

Mokomojo kautynių šaudymo išdavos vertinamos daugiau šaudymo technikos atžvilgiu (kliudymų skaičius ir jų nuošimtis), o taktikos pratimo su kautynių šoviniiais išdavos vertinamos daugiau taktikos atžvilgiu (numuštų taikinių skaičius ir t. t.). Patartina visuomet sugretinti keletą išdavų, kurios pasiektos per vienodą laiką, šaudant tuos pačius taikinius, bet suvartojant skirtingą šovinių kiekį. Sugretinti reikia kliudymų skaičius ir kliudymų nuošimčius. Viršininkui paliekama spręsti, ar iš turimų taktikos aplinkybių labiau reikia vertinti kliudymų skaičių, negu jų nuošimtį, ar atvirkščiai.

Visą kautynių šaudymo mokymą reikia taip tvarkyti, kad jis žadintų ir vadų ir dalinių pamėgimą šaudyti ir susidomėjimą šia svarbia darbo šaka.

231. Savo dalinio karininkus, puskarininkius ir šaulius, nedalyvaujančius šaudymo pratime, šaudymo vadovas gali paimti žiūrovais, kad jie tuo būdu galėtų gauti daugiau patyrimo ir naudos iš nagrinėjimo.

232. Siekiant juo geresnių šaudymo išdavų, neleistina vartoti tokių priemonių, kurios šiam rimtam darbui yra netinkamos. Todėl klaidinga yra ką nors lyginti vien pagal kliudymų skaičių. Taip pat neįmanoma teisingai įvertinti vien iš brėžinių.

Jei viršininkai nori kaip reikiant pažinti kautynių šaudymo išdavus, jie patys turi tą šaudymą matyti.

233. Mokomojo kautynių šaudymo pratimai gali būti atliekami arba įgulų šaudyklose (kur jų yra tinkamai įrengtų) arba poligone.

Taktikos pratimai su kautynių šoviniais atliekami tik poligone.

234. Įvairiems kautynių šaudymo pratimams vietą reikia rinkti ypatingai atidžiai, kad neįvyktų nelaimingų nuotykių. Reikia neužmiršti, kad žolė, sušalusi žemė, ledas ir vanduo duoda atšokėles (rikošetis), kurios gali nulėkti kažkur į šoną. Šaudymo metu šaudykla turi būti kaip reikiant saugojama, žiūrint pavojingų plotų.

Šaudant S šoviniais, pavojingas plotas yra: šaudymo kryptimi ligi 4000 m, kairėn ir dešinėn nuo kraštutinių šaudymo krypčių po 650 m.

Šaudant sS šoviniais, pavojingas plotas yra: šaudymo kryptimi ligi 5000 m, kairėn ir dešinėn nuo kraštutinių šaudymo krypčių po 1000 m.

Jei galima dėl vietos sąlygų, tai šaudymo vadovas savo atsakomybe gali pavojingus plotus kiek sumažinti.

Saugumo priemonės yra nurodytos „Gaižūnų poligono taisyklių“ 54—65 str. str.

235. Apsaugos postai turi būti už pavojingų plotų ribų. Atitinkami viršininkai (poligono viršininkas, įgulos viršininkas, komen-

dantas ar šaudymo vadovas, žiūrint, kur, kada ir kas duoda saugumo reikalu nurodymus) turi kas kartas aiškiai nustatyti, kurie iš apsaugos postų turi sargybinių pareigas ir kurie iš jų turi pareigas tik įspėti praeivius.

Ir tie apsaugos postai, kurių pareiga yra tik įspėti praeivius, turi neleisti į pavojingą plotą tų asmenų, kurie nesupranta įspėjimų arba nesupranta ir paties pavojaus, pavyzdžiui, vaikai, bepročiai ir t. t.

236. Rodytojai ir taikinių tarnyba turi būti gerai prižiūrimi (didesniuose pratimuose — atskiro karininko). Jei taikinių rajone jiems nėra uždangų, tai jie turi būti atitraukiami už ugnies linijos. Ryšis tarp rodytojų ir šaudančiųjų dalinių turi būti tiksliai nustatomas ir iš anksto išmėginamas. Tam tikslui geriausiai tinka telefonas.

Prieš šaudymą šaudymo vadovas patikrina, ar uždangos, taikinių sustatymas ir visa kita yra tvarkoje ir įspėja rodytojus 144 str. nurodymais.

Vieninis mokomasis kautynių šaudymas

237. Vieninį mok. kautynių šaudymą reikia pradėti tada, kai šaulys per įvairius mokomojo šaudymo pratimus pakankamai yra įgudęs vartoti šautuvą, pažįsta jo savumus ir, apskritai, yra parengtas ugnies kautynėms.

238. Šių dienų ginklai pėstininkų kautynėms dažnai išsprendžia pavienėmis grumtynėmis. Todėl kiekvienas šaulys turi mokėti

savarankiškai kautis ugnimi, glaudžiai bendradarbiaudamas su kaimynais, pirmiausia su I. kulkosvaidžiu, ir, apskritai, mokėti veikti pagal aplinkybes.

239. Nors iš atskiro šūvio į mažus taikinius galima laukti kliudymo tik artimuose atstumuose, tačiau ir vidutiniuose atstumuose juo galima priversti priešą slėptis už uždangos, o keletu šūvių — net pašalinti jį iš rikiuotės.

Atskirų šaulių ugnis dažniausiai leidžiama į blogai matomus, tik trumpiems akimirksniams pasirodančius taikinius, kurių kulkosvaidis negali suspėti numušti.

Netikėta, staigi ugnis padidina moralinį ginklo veikimą. Norint suspėti iššauti anksčiau už priešą, reikia būti įgudusiems paleisti greituosius šūvius.

240. Glaudus atskirų kovotojų bendradarbiavimas yra labai svarbus dalykas ir jo reikia išmokti per šiuos pratimus. Greta vienas kito veikiantieji šauliai, jei jie nešauda trumpai pasirodančių taikinių, turi pranešti vienas kitam savo sekimo vaisius, pastebėtus kliudymus, vado vietą, ką veikia savo dalinys, lengvieji ir sunkieji kulkosvaidžiai. Ramiose ugnies kautynėse jie turi jungti savo darbą, būtent, vienas šaudyti, kitas sekti. Jei jiems reikia pasidaryti uždangų, tai vienas kasa, o kitas tuo tarpu šauda priešą, jei jo nešauda kiti ginklai.

241. Daliniams ešelonuojantis į gilumą, šauliai turi mokėti šaudyti pro kitų tarpus.

Rimtu dėmesiu ir ugnies drausme galima išvengti nelaimingų nuotykių ir tuo būdu padidinti dalinių pasitikėjimą savimi.

242. Šaudykloje patariama turėti dirbtinių sviedinių duobių, apkasų, mūro griuvėsių, medžių, krūmų ir t. t., iš už kurių pakaitomis rodytūsi taikiniai. Šaudyklos vaizdas po tam tikro laiko turi būti kiek galint keičiamas, paįvairinamas.

243. Šaudymo mokytojui statomi ypatingi reikalavimai. Tik tada, kai rūpestingu, kruopščiu darbu šaulys išmokomas greit surasti taikinį, leisti tikslus šūvius su tvirtu noru pataikyti, jis galės sėkmingai šaudyti ir sunkius taikinius. Mokytojas turi sekti šaulius ir kas kartas apsvarstyti jų elgimąsi ir kiekvieno atskiro šūvio išdavas.

244. Šaulys sprendžia atstumą. Mokytojas patikrina sprendimą. Paskui šaulys praneša, kokį statys taikiklį ir kur taikys. Toliau, įsiremia, taiko ir šauna.

Jei šaulys jau yra vikrus, pasirodžius taikiniui, mokytojas leidžia jam toliau veikti ir po to išnagrinėja atskirus klausimus.

Nelygu taikinio rūšis, šaulys sprendžia, ar dėl jo didumo, svarbumo ir atstumo reikia jį tuoj šaudyti ar palaukti ir prisileisti jį artyn.

245. Artimiausiųjų atstumų kautynėse šaulys turi mokėti vartoti rankines granatas (žr. „Rank. gran. svaidymo tais.“).

246. Įgudusieji šauliai turi dažnai šaudyti sunkius taikinius taip pat rūke ir sutemose, vartodami optiškus taikiklius.

Grandžių ir kautynių skyrių mokomasis kautynių šaudymas

247. Kiek didesnis ešelonavimas ir stipresnė priešo ugnis labai sunkina būrio vado įtaką šaulių veikimui, o dažnai jam visai neįmanoma vadovauti ugniai. Todėl smulkesnių dalinių vadai turi mokėti sunkiose aplinkybėse savarankiškai vadovauti ugniai, o tam tikslui jie turi būti gerai išmokomi.

248. Grandžių ir kautynių skyrių viršininkų pareigas ugnies kautynėse žr. 352 str.

249. Jei taikiniai plačiai išsklaidyti ir vieningas ugnies vadovavimas neįmanomas, tai duodama komanda: „*A t s k i r a u g n i s.*“ Tada ir taikiklio ir taikymo taško pasirinkimas ir ugnies pradžia pareina nuo šaulių.

250. Be įsakymo ar komandos šaulys turi šaudyti, jei artimiausiame atstume staiga pasirodo taikinys, kurį reikia tuoj numušti. Tačiau jie negali to daryti, jei dalinio vadas tam tikrais sumetimais yra pasilikęs sau teisę spręsti ugnies pradžią.

251. Kaip galint dažniau turi būti vartojama staigi, netikėta ugnis. Visi parengiamieji darbai (taikinių nusakymas, taikiklio nustatymas, ugnies paskirstymas ir t. t.) turi būti atliekami visai slaptai už uždangos.

252. Pratimo aplinkybės, o dar labiau turimų šovinių kiekis dažniausiai verčia dalinio vadą griežtai tvarkyti ugnies greitumą.

253. Kaimyninius dalinius, vaizduojamus atskirais žmonėmis arba taikiniais, patariama iškišti į priekį, kad tektų šaudyti pro tarpus.

254. Grenadierių ir l. kulk. grandims reikia duoti progos ne tik artimiausiuose ir artimuose, bet ir vidutiniuose ir net tolimuose atstumuose vienai kitą pakeisti, kad tuo būdu galima būtų lyginamai pažinti vieno ir kito dalinio ugnies galybę.

Taktikos pratimai su kautynių šoviniais

255. Kai vadai ir šauliai per mokomuosius kautynių šaudymo pratimus pakankamai įgunda savo pareigose, jie gali dalyvauti taktikos pratimuose su kautynių šoviniais. Per šiuos pratimus, nepamirštant šaudymo technikos, pirmiausia reikia mokyti dalinius gerai taktiškai veikti.

Nepakanka pratimų su manevriniais šoviniais nei aikštėje, nei vietoje. Tik pratimai su kautynių šoviniais gali sudaryti juo tikresnę kautynių vaizdą.

Būtinai reikalingas bendradarbiavimas; ryšys, judesio ir ugnies derinimas yra labai sunkūs dalykai, jei, be lengvųjų, veikia ir sunkiosios priemonės (kautynių šoviniais).

256. Pratimo aplinkybės turi būti tokios, kurios atitiktų tam tikrą kautynių tikslą. Vadas ir šaulys turi įsivaizduoti save esant kautynių lauke ir, kiek leidžia saugumo taisyklės, veikti tik taip, kaip jie veiktų tikrose kautynėse.

Tuo tarpu kai per mokomuosius šaudymo pratimus žiūrima, kad kiekvienas šaulys juo geriau techniškai šaudytų, per taktikos pratimus su kautynių šoviniais reikia žiūrėti, kad būtų juo tikslesnė ir geresnė taktiškoji pratimo pusė. Reikia ypatingai žiūrėti, kad nebūtų klaidingo vaizdo, kad šauliai nesiskverbtų vieną liniją, norėdami šaudyti ir pasiekti geresnių šaudymo vaisių.

Nė vienas šovinys neturi būti be reikalo išleidžiamas. Kiekviena proga slinkti į priekį turi būti išnaudojama.

257. Dažnai taktikos pratimas gali užtrukti net kelias valandas. Todėl visai nereikia nuo pradžios ligi galo atlikinėti jį kautynių šoviniais, juo labiau kad taikinių įvairinimas neįmanomas, o ir laiko paprastai būtų neperdaug.

Šaudantį dalinį su tam tikru uždaviniu tikslingiausia yra statyti kur nors kautynių baro vidury. Tokiais atvejais geriau būna galimas ir sunkiųjų priemonių bendradarbiavimas.

258. Kad toks kautynių baras būtų kaip reikiant išplėstas, o taikinių išdėstymas juo geriau atitiktų tikrybę, geriausia yra iš pradžių tame bare leisti kautis dviem daliniam manevriniais šoviniais. Paskui viena šalis savo pozicijose išstato taikinius, o kita šalis (pratinamasis dalinys) toliau manevruoja šaudydama kautynių šoviniais.

Čia, be abejo, turima galvoj, kad reikiamas saugumas yra kaip reikiant sutvarkytas

Parodomieji ir tiriamieji šaudymai

259. Parodomieji šaudymai turi parodyti šautuvų ugnies tikrumą, šaudant kautyniškus taikinius, ir bendradarbiavimą su sunkiomis priemonėmis. Įvairiems ginklams turi būti skiriami tinkami taikiniai. Be to, jų ugnis turi būti leidžiama vienu metu, suderintai ir apskritai taip, kaip tai turėtų būti daroma tikrose kautynėse, nors saugumo reikalui vietos atžvilgiu jų ugnies pozicijos būtų renkamos atskirai. Tik tokiu būdu šauliams gali paaiškėti, kaip kautynėse juos remia sunkiosios priemonės.

Be to, per parodomuosius šaudymus galima parodyti pramušamąją kulku jėgą, imant įvairių medžiagų taikinius (daiktus).

260. Tiriamieji šaudymai turi išaiškinti svarbius taktikos arba technikos dalykus. Pavyzdžiui: kokie taikiniai turi būti pirmiausia šaudomi iš šautuvų, karabinų, l. kulk. ir t. t.; kaip turi veikti smogiamieji daliniai — po vieną, vorelėse, vilnyse, perbėgimais arba šliaužte; rezervo dalinių rikiuočių formos, ugnies paskirstymas į įvairaus platumo ir gilumo taikinius, ugnies tikrumas, kai teisingas ir klaidingas taikiklis; šaudymas prietemoje, su dujokauke, dirbtiniame rūke; tankų šaudymas ir t. t.

261. Parodomieji ir tiriamieji šaudymai tik tie turi teigiamos reikšmės, kurių metu išvengiama tų atsitiktinių veiksnių, kurie vienai ar kitaip gali veikti šaudymo išdavus.

Parodomieji ir tiriamieji šaudymai atliekami tik poligone.

262. Parodomieji šaudymai daromi divizijų vadų patvirtintomis programomis.

Tiriamieji šaudymai daromi kariuomenės inspekcijos nurodymais; ji gautas išdavas renka ir sistemina.

263. Skirdami tam tikrus parodomuosius arba tiriamuosius šaudymo pratimus viršinkinai nustato ir šovinių skaičių ir kas turi dalyvauti žiūrovais.

Tikrinamieji (inspektoriniai) šaudymai

264. Tikrinamuosius šaudymus daro divizijų vadai, o visose kariuomenės dalyse — kariuomenės inspektorius.

Per tikrinamuosius šaudymus tikrinančiojo asmens nuožiūra gali būti atliekami arba eiliniai šaudymo pratimai (neardant normalios šaudymo programos eigos) arba visai specialūs pratimai tikrinančiojo asmens nustatytomis sąlygomis.

III. UGNIES KAUTYNIŲ PAGRINDAI

Ugnies tikrumas kautynėse

265. Atskiras šautuvo šūvis į mažą taikinį gali būti sėkmingas tik artimuose atstumuose (ligi 400 m). Sėkmingumas tuo didesnis, kuo didesni, kuo tankesni ir kuo artimesni yra taikiniai.

Maži, sunkiai matomi taikiniai įgudusių šaulių su optiškais taikikliais kaunami iki 800 m (sunk. kulkosvaidžiai su skydais kaunami tik vartojant SmK šovinius).

266. Dalinių ir l. kulkosvaidžių ugnis, šaudant įsiraususi priešą, yra visai sėkminga ligi 600 m, tolimesniuose atstumuose — tik kai galima gerai sekti.

267. Šaudant aukštus ir gilius taikinius, gerai vadovaujama šaulių ir l. kulk. ugnis yra tikra net toliau kaip 1200 m atstume, o ligi 800 m ji gali būti ir **naikinamoji ugnis**.

Grandys, kurios mėgintų atvirai, nepri dengtos slinkti, visada turės nuostolių nuo šaulių ir l. kulkosvaidžių ugnies: tolimuose atstumuose — žymių, o vidutiniuose — didelių.

Šaudant plačias, glaudžiai susijusias vilnis, ugnis gali būti **naikinamoji**, ypač tingai šoninė s. kulk. ugnis.

Ištisi, nuolatiniai grandžių judesiai tikroje ugny neįmanomi.

268. Gerai įsiraususi arba bent mažą skydą turintį kulkosvaidį sunku kliudyti. Tačiau jis gali būti pašalinamas iš rikiuotės sutelkta kryžiška l. kulkosvaidžių ugnimi.

269. Frontinė pėstininkų ugnis į artileriją atvirose pozicijose net artimuose atstumuose neduos laukiamų išdavų. Tačiau ir tokiai artilerijai gali būti sutrukdomas šaudymas, o judesiai padaromi vi-

sai neįmanomais. Šaudoma kryžiška šaulių ir l. kulkosvaidžių ugnimi, ji visada turi didelį nuostolių. Geras išdavas labiausiai laidoja sumaniai paleista, staigi, netikėta ugnis.

270. Šaudant siaurus taikinius, šoninis vėjas kulku pėdą gali nukreipti pro šalį.

271. Pėstininkai turi žinoti, kad taisyklingai vadovaujama gerai išmokytų šaulių šautuvų ugnis drauge su l. kulkosvaidžių ugnimi gali nugalėti priešų gynimąsi arba atmušti jo puolimą.

Pozicijų rinkimas

272. Renkant pozicijas, be pagrindinių taktikos samprotavimų, reikia rūpintis, kad būtų kokių nors uždangų ir atramų šautuvams. Reikia vengti vietų, kurios duotų priešui gerai sekti kulku kritimus (iššaudyti).

Ugnies ešelono vilnyse daliniai kliudomi maždaug vienodai, ar vieta horizontali, ar pakili.

Renkant vietą rezervams, reikia turėti galvoje, kad vietoje, nusileidžiančioje į priešą, juos galima laikyti arčiau, nes kliudomieji plotai maži, bet tiksliai negiliose rikiuotėse, kurios tokioje vietoje yra ypatingai gerai kliudomos. Jei vieta priešų link kyla, rezervus reikia pastatyti toliau, nes kliudomieji plotai dideli. Be to, ugnies nuostoliams sumažinti rezervus naudinga taip statyti, kad jie būtų už ugnies ešelono tarpeklių.

Taikinio rinkimas

273. Pirmiausia turi būti šaudomi tie taikiniai, kurie yra ypatingai svarbūs, nors tokie taikiniai paprastai yra gerai užmaskuoti ir sunkiai matomi.

Toliau, reikia išnaudoti kiekvieną progą dideliams, tankiems ir gerai matomiems taikiniams šaudyti. Šaudyti juos pirmiausia yra s. kulkosvaidžių uždavinys.

Taikinio nurodymas

274. Taikinytis turi būti nurodomas kuo trumpiau, bet taip aiškiai, kad neliktų jokių abejotumų dėl taikinio tapatybės, kad būtų galima jį greitai surasti ir paleisti ugnį. Jei taikinio padėtį sunku nusakyti, vartojami žiūronai su padalinimais, pirštų plotis (brūkšniais), arba nykščio šoksnis, pakaitomis vieną akį atmerkiant, kitą užmerkiant (žr. 72 str.).

Jei žodžiais neįmanoma nurodyti taikinio, bet kliudymai jame arba arti jo gali būti matomi, tai taikiniui nurodyti galima pavartoti vieną kitą šūvį iš šautuvo arba l. kulk.

Jei taikinytis matomas tik per žiūroną arba visai nematomas, tai ugnis turi būti skirstoma į tuos vietas barus ar plotus, kur manoma esant taikinius (priešą).

275. Pėstininkų sunkiosioms priemonėms arba artilerijai apie susektus sunkesnius taikinius pranešama per ryšio priemones arba asmeniškai žodžiu. Jei tai neįmanoma, siun-

čiamas aiškus aprašymas arba perspektyvinė nuotrauka.

Pagal žemėlapi taikinys nurodomas arba vadinamąja žemėlapio rodykle, jei žemėlapis turi kordinačių tinklą, arba vadinamuoju celuloido keturkampiu, jei žemėlapis yra be kordinačių tinklo, o taikinys yra tam tikro dydžio plotas.

P a s t a b a. Žemėl. rodyklės ir celuloido keturkampio vartojimą žr. s. k. šaud. st. 112—116 str. str.

Atstumų sprendimas iš akies

276. Tikslus atstumų sprendimas iš akies (žr. 359—366 str.) yra labai svarbi ugnies vadovavimo sąlyga. Matavimas tolimačiu, atstumų suradimas pagal žemėlapi, klausinėjant kaimynus ir t. t. visa tai gali tik papildyti atstumų sprendimą iš akies, bet anaipol neatstoja jo kautynių lauke.

Pėstininkai ir artilerija turi vienas kitam padėti nustatyti atstumus.

Taikiklio rinkimas

277. Surastasis atstumas yra pagrindinis duomuo taikikliui nustatyti. Be to, reikia turėti galvoj oro įtakas ir gilumo sklaidumą.

Jei dėl atstumo yra abejojimų ir jei reikia matyti kliudymus, tai taikiklis renkamas tokiu būdu, kad kliudymų daugumas būtų prieš taikinį. Tas palengvina sekimą, o priešas vistiek kenčia nuo atšokėlių. Atvirkščiai,

priešo ūpas pakyla, jei kulkos nekliudydamos lekia jam per galvas.

Pėdo padėčiai patikrinti patariama leisti ugnį į patogias sekti vietas pačiame taikiny arba arti jo.

278. Iki 800 m taisyklingai šaudoma vienu taikikliu. Tolimesniuose negu 800 m atstumuose, jei pats atstumas gerai nežinomas, o sekimas blogas, šaudoma dviem šimto metrų skirtumo taikikliais.

Jei atstumą galima tiksliai nustatyti, arba jei teisingą taikiklį galima nuspręsti iš sekimo išdavų, tai ir didesniuose negu 800 m atstumuose šaudoma arba vienu taikikliu arba dviem, bet tik 50 m skirtumo taikikliais.

Mažesniųjų taikiklį grandyje paprastai stato priešakiniai šauliai, didesniųjų — užpakaliniai šauliai.

279. Taikiklį paprastai paskiria grandininkas. Jei ugniai vadovauja kautynių skyriaus skyrininkas arba pats būrio vadas, tai prireikus jie ir paskiria taikiklį.

280. Šaulys turi statyti kitokį taikiklį, jei tai reikia daryti dėl šaulio padėties vilnyje, dėl šautuvų ypatumų ar dėl savo sekimo išdavų.

281. Šaudymo vaisiai turi būti nuolat sekami per žiūroną. Iš kulku kliudymų ir iš priešų elgimosi vadai ir šauliai turi stengtis pažinti, ar ugnis pataiko, kur reikia.

Sekti ir teisingai įvertinti sekimo išdavus turi būti nuolat pratinamasi. Atskiri kliudy-

mai tokiose vietose, kur lengva sekt, gali iššaukti klaidingą sprendimą ir per ankstybus žygius.

Šaudant aukštumų keteras, reikia atsiminti, kad matoma yra tik prieš taikinį kliudanti pėdo dalis.

282. Paprastai taikiklis yra teisingas, jeigu ugnies veikimas (vaisiai) atitinka šovinių išlaidas, arba jei matyti kulkas krinant prieš taikinį ir už taikinio.

Šiuo atveju, norint padidinti ugnies tikrumą, gali prireikti perstatyti taikiklį per 50 metrų.

Jeigu ugnies vaisių taikiny nematyti, arba jų nepakanka, tai reikia pakeisti taikiklį.

Visiškai ugniai neveikiant, yra tikslinga pakeisti taikiklį išsyk per 200 m, nepakankamai veikiant ugniai — per 100 metrų.

Taikymo taškas

283. Šaudant mažus taikinius arba tokius, kurie atrodo maži, patogiausias taikymo taškas yra taikinio apačia. Toks taikymo būdas vadinasi „tupdyti taikinį ant sargo“. Didesniems taikiniams taikymo taškas bus taikinio vidurys.

Mokomojo šaudymo patyrimas, stiprus vėjas ir geras savo kliudymų sekimas, šaudant atskira ugnimi, duoda šauliui pagrindą savarankiškai rinktis sau tinkamą taikymo tašką.

Šaudant žemus į žemę įsirausčius taikinius ir norint pakelti arba nuleisti pėdą, ge-

riausia yra kaitalioti taikiklį, nes taikymo taško kaitaliojimas šiuo atžvilgiu gali padėti tik artimuose atstumuose.

284. Renkant taikymo tašką šonine kryptimi judantiems taikiniams šaudyti, reikia atsižvelgti į judesio greitį ir į kulkos lėkimo laiką. Šaudant tokius taikinius, reikia arba taikyti kiek reikiant (žr. IVa ir IVb lent.) prieš taikinį arba, jei šaudoma iš kelių šautuvų, pagal atstumą ir judesio greitį paskirstyti ugnį tam tikrame plote prieš taikinį.

Nusitaikęs, kiek reikia, prieš judantį taikinį, benuleisdamas gaiduką, šaulys dažnai sustoja kreipęs taikymo liniją, ir kulka dėl to nueina pro taikinį iš užpakalio. Šios klaidos reikia vengti. Taikymo linija visą laiką turi būti palaipsniui nukreipiama, kiek reikia, prieš taikinį.

285. Šaudant artėjančius arba tolėjančius taikinius, reikia atitinkamai palaipsniui keisti taikiklį. Taikiklio kaitaliojimams išvengti, šaudant tolėjančius taikinius (atsitraukiantį priešą), maži atstumo skirtumai išlyginami, perkeliant taikymo tašką.

Žymūs taikiklio pakeitimai reikalingi tada, kai taikiniai tolėja arba artėja labai greitai.

Keisti taikiklį reikia ne tada, kai priešas perbėga, bet tada, kai jis jau užima naują poziciją.

286. Jei šoninis vėjas nukreipia pėdą nuo siauro taikinio pro šalį, tai jį reikia nukreipti

į taikinį, renkant tinkamą taikymo tašką. Čia reikia turėti galvoje dar tai, kad, didinant atstumą, toks pėdo nukrypimas dar didėja.

Nurodant taikymo tašką šone, nedideliu šoninius atstumus patogiau yra nusakyti paties taikinio pločiu. Pav. „per vieną taikinį kairiau, per pusę taikinio dešiniau ir t. t.“ Tačiau galima vartoti ir bet kuriuos kitus nusakymo būdus, kad tik jie būtų aiškūs ir suprantami.

287. Jei šaudančius priešų pabūklus ir s. kulkosvaidžius yra sunku matyti ir nurodyti, tai duodama šaudyti tą plotą, iš kur jie šaudo.

Ugnies paskirstymas

288. Labai svarbus yra tinkamas ugnies paskirstymas, kad joje atsidurtų tam tikrame plote į platumą ir į gilumą išsklaidyti taikiniai.

289. Puldamas atskiras šaulys, jei neturi kokio kito nurodymo, šaudo tiesiai prieš save artimiausius taikinius.

Gindamasis šaulys šaudo planingai tas vietas, kurios numatytos šaudyti ugnies plane (užtver. ugnis).

290. Grandininkai turi mokėti sumaniai pavartoti tikresnę įžambinę ugnį, nes tatai kai kada, ypač ginamosiose kautynėse, leidžia kryžiuoti ugnį su kitų grandžių arba l. kulkosvaidžių ugnimi.

291. Kai kada gali prireikti nukreipti grandies ugnį į kaimyninį barą, būtent, jei tai įgalina šaudyti įžambine ugnimi, arba jei kaimyninė grandis turi būti remiama ugnimi.

Ugnies pradžia

292. Puldamas grenadierų ir l. kulkosvaidžių grandys turi sunkiųjų priemonių ugnies priedangoje prisiartinti prie priešų ligi atakos ribos. Jei priešų ugnis priverčia gulti, tai l. kulkosvaidis turi paleisti ugnį, kad gr. grandis galėtų slinkti tolyn. Savo ruožtu gr. grandis šaudo tada, kai l. kulkosvaidis turi padaryti šoksnį priekin.

Ginantis į reikšmingesnius taikinius ugnis gali būti leidžiama iš vidutinių atstumų priešui trukdyti ir sulaikyti. Apskritai, grenadierų ir l. kulkosvaidžių grandys tik tada šaudo, kai priešas artinasi prie pagrindinės pozicijos, arba kai iš priešų sunkiųjų priemonių ugnies perkėlimo matyti, kad priešas yra nusprendęs atakuoti.

Gausus šaudmenų vartojimas be tinkamų ugnies išdavų yra tik nenaudingas ir net kenksmingas jėgų aikvojimas. Taip pat ir nepakankama ugnis tik pakelia priešų ūpą ir be reikalo išduoda savąsias pozicijas.

293. Ugnis paleidžiama tik labai retais atsitikimais kuopos vado ir net būrio vado. Dažniausiai ji paleidžiama skyrininkui (grandininkui) paliepus ar sukomandavus.

Netikėtai susiduriant, pavyzdžiui, miško kautynėse, arba pasirodant reikšmingiems

taikiniams, kuriuos matyti galima tikėtis tik trumpą laiką, kiekvienas šaulys turi teisės paleisti ugnį, jeigu tai nėra viršininko uždrausta.

Ugnies greitis

294. Tiek atskirą, tiek vadovaujamą ugnį leidžiant, jos greitis pareina nuo šaulio. Jį nustato tvirtas šaulio noras pataikyti kiekvienu šūviu. Apskritai, ugnies greitis turi būti derinamas su aplinkybėmis, su uždaviniu, su šaudmenų ištekliais ir su taikinio rūšimi. Lemiamuoju momentu, pav., prieš pat durtuvų ataką arba beatmušant prieš ataką ugnis pasiekia didžiausio greitumo.

Greitosios ugnies turi būti sikiama ne skubiu taikymu ir nuleidimu, bet skubiu užtaisymu ir skubia įremtimi. Šaulys turi būti taip auklėjamas, kad į patogų akimirksnio taikinį sugebėtų paleisti kelis rūpestingus šūvius.

Ugnies drausmė

295. Ugnies drausmė yra: sąžiningas įsakymų vykdymas ir kruopštus ginklo vartojimo ir kautyniško elgimosi taisyklių laikymasis.

Ugnies drausmės atžvilgiu svarbūs yra šie dalykai:

a) vietos naudojimas ugnies vaisiams padidinti ir sau prisidengti;

b) rūpestingumas statant taikiklį ir leidžiant šūvį;

c) nuolatinis savo vado ir prieš sekimas;

d) skubus įsakymų atidavimas;

e) ugnies pagreitinimas, pasirodžius geram taikiniui;

f) nenaudingos ugnies nutraukimas;

g) šaudmenų taupymas.

Kad šauliai būtų išauklėti savarankiškai, drausmingai veikti, jie dažnai turi būti pratunami šaudyti be vadų.

Kautynių lauko sekimas

296. Kiekvienas viršininkas turi sekti kautynių lauką, taikinius ir savo dalinio ugnies išdavus.

Padėti viršininkams skiriami sekėjai iš kareivių, specialiai išmokytų kautynių laukui sekti ir atstumams surasti iš akies ir tolimačiu. Kiekvienam sekėjui viršininkas skiria atskirą sekimo barą, kad tuo būdu gerai būtų sekamas visas kautynių laukas.

Įsišaudymas

297. Įsišaudymo sėkmingumas daugiausia pareina nuo taikiklio paskyrimo, nuo dirvos savumų, nuo taikinio matomumo, nuo to, kiek ilgai jis (taikinys) lieka vienoje vietoje, vietos fono ir nuo kitų atsitiktinių priežasčių.

298. Įsišaudant kliudymų pėdo naudingosios dalies padėtis surandama sekant, kaip ugnis veikia šaudomus priešininko dalinius, o taip pat iš tų ar kitų pažymių, pasirodžiusių arti taikinio.

Patogiausia įsišaudyti salvėmis, nes stipresni smūgiai geriau matomi.

Įsišaudyti skiriamąjį dalinio didumas pareina nuo vietos sąlygų ir nuo kulku kritimo matomumo laipsnio, arba nuo ugnies išdavų. Patogiausia įsišaudyti 2—3 kautynių skyriais.

300. Įsišaudant reikia paskirti vieną bendrą aiškiai šaulių matomą taikymo tašką.

301. Sekėjai (su žiūronais) turi pasirinkti patogią vietą sekti šaudančiojo dalinio užpakaly ar iš šono. Reikia turėti galvoj, kad sekėjas, žiūrėdamas iš šono, kartais suklysta, nes esančiam, pav., dešinėje nuo šaulių rodo si, kad kulka krinta kairiau taikinio, jei neprilekia, ir kad krinta dešinėje, jei perlekia.

Sekėjas, žiūrėdamas iš šaudančiojo dalinio užpakalio kartais negali atskirti neprilėkimų nuo perlėkimų.

302. Pirmąją salvę reikia leisti apibrėžto tolio taikiklio aukščiu su temperatūros, slėgimo ir kitomis pataisomis. Jei bus pastebėtas neprilėkimas (perlėkimas), tai padidinti (sumažinti) taikiklį 100 metrų ir vėl paleisti salvę.

Jeigu bus gautas perlėkimas (neprilėkimas), taikinys yra šių atstumų tarpe (pakliu-

vo į šakutę). Paėmus vidutinį taikiklio aukštį, galima laukti, jog taikinys bus kliudomas.

303. Jeigu paleidus pirmąją salvę nepastebėta kulku kritimo arba pažymių, kad kulka veikia priešą, tai tomis pat sąlygomis leidžiama antroji salvė. Nepavykus pastebėti ir šiuo atveju, pažeminti taikiklį 100 metrų ir vėl paleisti vieną, o jei reikia, tai ir daugiau salvių. Pagaliau, taip pat padaryti, paimant taikiklį 100 metrų aukštesnį už pirmutinį. Tuo būdu bus šaudomas 250—300 m gylio plotas, o taikinys bus pakliuęs į ugnį.

304. Aiškių vaisių įsišaudymas duoda tik tada, kai įsišaudoma atviroje ir taikinio užpakalyje matomoje vietoje, ir kai dirva yra tinkama kliudymams sekti (sausas smėlis, išartas laukas, negilus sniegas, vandens plotai ir t. t.). Šaudant į krūmus, balas (durpynus), javų lauką ir panašias vietas, beveik negalima laukti kiek žymesnių vaisių. Todėl įsišaudinėti ir neverta, o reikia išsyk leisti kaunamąją ugnį.

305. Jeigu netoli taikinio yra koks nors vietos rėžis, kuriame galima matyti kulka krintant, pavyzdžiui, smėlio kupstas, žemės pylimas, išartas laukas, tai reikia įsišaudyti tame rėžyje, o paskui, padarius atitinkamas pataisas, perkelti ugnį į taikinį.

306. Kai kuriais atvejais galima įsišaudyti kartu keletu gr. grandžių ir l. kulkosvaidžių, paskiriant kiekvienai jų atskirą taikiklį ir šaudant gr. grandimi ir l. kulkosvaidžiais paeiliui.

307. Be to, iššaudyti galima, artėjant žingsniais, būtent, paskiriant iš pradžių mažesnę taikiklį, negu reikia, ir paskui ją didinant po 50—100 m, kol pėdas pakliūs į taikinį.

Kaunamoji ugnis

308. Iššaudžius reikia tuojau leisti kaunamąją ugnį, ir toliau kuo atidžiausiai sekant taikinį, kad laiku būtų galima padaryti reikalingų pataisų.

309. Geriausiai taikiny s gali būti šaudomas, derinant frontinę ugnį su šonine arba bent įžambine ugnimi, kad tuo būdu taikiny atsидurtų kryžiškoje ugnyje.

310. Jeigu iššaudymas nėra davęs reikalingų išdavų, ar dėl ko nors visai nebuvo galima jo padaryti, o taip pat, jeigu taikiny neiškiai matyti, tai reikia imti šaudyti plotą, būtent, tą plotą, kuriame galima manyti esant taikinį.*).

311. Reikia imti šaudyti plotą ir tada, kai taikinio nematyti, bet, žinoma, kad jis yra tam tikrų vietos daiktų ar ribų tarpe, o taip pat kai reikia greitai smūgį suduoti, o negalima pasitikėti taikinio atstumo nustatymo tikrumu ir iššaudyti nėra laiko.

312. Plotui šaudyti reikia visų pirma apibrėžti jo gylį, t. y. mažiausią ir didžiausią at-

*) Apskritai, plotus geriausia yra šaudyti s. kulk. ugnimi.

stumą, kurių tarpe galima tikėtis užklupti taikinį. Tie duomens duoda surasti taikiklių skaičių, kuriais šaudant galima apiberti visą plotą.

313. Būriui šaudant, įvairūs taikikliai paskirstomi tarp kautynių skyrių taip, kad kiekvienas kautynių skyrius šaudytų visą taikinio frontą. Taikikliai galima paskirstyti taip pat tarp grandžių arba kitu būdu.

314. Kadangi šaudant keliais taikikliais, vienas ir tas pats kulkų skaičius išsisklaido žymiai didesniame plote, negu šaudant vienu taikikliu, tai kelių taikiklių šaudymas yra mažiau tikras. Todėl taip šaudoma turi būti tiksliai žymiu šaulių skaičiumi arba keliais l. kulkosvaidžiais, — suderinant grenadierių ir l. kulkosvaidžių ugnį — ne mažiau kaip dviejų kautynių skyrių, geriausiai skiriant tris taikiklius. Jeigu reikėtų šaudyti didesniu taikiklių skaičiumi, tai taikiklį keisti reikia nuosakiai.

315. Šaudant vilnį, galima laukti gerų vaisių, jei didesnė kliudymų dalis matyti prieš taikinį. Šaudant gilų taikinį, reikia taip pat kreipti dėmesio ir į tai, ar daug kulkų krinta plote už priešakinės ribos.

316. Jeigu taikiny susideda iš kelių siauro fronto taikinių (barų), atskirtų žymiais tarpekiais (didesniais negu kulkų pėdo naudingoji dalis), tai reikia ugnį paskirstyti, t. y. kiekvienam tokiam taikiniui (barui) šaudyti paskirti atskirą dalinį — būrį ar kautynių skyrių.

317. Ugnies sėkmingumą laiduoja jos greitis, taigi ir žymios šovinių išlaidos, kurios artėjant prie priešo yra sunkiau papildomos. Todėl reikia šaudyti tik trumpam išplečiant didžiausią ugnies greitį, o pasiekus šaudymo tikslą, nustoti arba šaudyti rečiau.

Paslėptųjų taikinių šaudymas

318. Taikiniai gali būti pasislėpę už uždangų, į kurių vienas galima, į kitas negalima iššaudyti (pareina nuo uždangos rūšies).

Galint iššaudyti, iššaudoma iš pradžių į uždangą, o paskui, žiūrint, kaip toli spėjama esant taikinį už jos, pakeičiamas taikiklis.

Apskritai, tiek galint, tiek negalint iššaudyti į uždangas, paslėptieji taikiniai šaudomi plotų šaudymo taisyklėmis (312—314 str.)

Šaudymas iš dengtųjų pozicijų

319. Šaudoma į padedamąjį taikymo tašką. Išrinkęs sekimo punktą, iš kur matyti šaudomasis taikinys, šaudančiojo dalinio vadas nurodo padedamąjį taikymo tašką šaudančiojo dalinio ir taikinio linijoje ir tiek aukščiau taikinio, kad visi šauliai tą tašką aiškiai matytų.

Taikiklis statomas mažesnis, negu atstumas ligi taikinio tokiu apskaičiavimu, kad kulkos eitų į taikinį.

Judamųjų taikinių šaudymas

320. Šaudant judamuosius taikinius, jeigu taikinio judėjimo greitis neleidžia tikėtis greitai iššaudyti, reikia iš karto šaudyti plotą, kuriame šie taikiniai juda, arba sutikti ugnimi juos anksčiau parinktuose punktuose, iki kurių atstumai yra žinomi arba į kuriuos iš anksto yra iššaudyta.

321. Jeigu, šaudant į artėjantį arba tolėjantį taikinį, pasisektų nustatyti taikiklį, kuriuo kliudoma, tai šaudyti mažinant ar didinant taikiklį: į puolančius ar atsitraukiančius pėstininkus — per 100 m, o į atakuojančius ar į atsitraukiančius raitininkus — per kiekvienus 200 m. Šaudant raitininkus atstumuose iki 700 m nereikia keisti taikiklio.

322. Artimuose atstumuose, kad nereikėtų taikiklio pridėliojimų, šaudant atsitraukiantį taikinį, galima kiek reikiant perkelti taikymo tašką.

Priešui perbėgant net žymius tarpus, nereikia keisti taikiklio. Jis keistinas tik tai perbėgančiam pasiekus naują poziciją.

323. Šaudant į šoną judančius taikinius, taikymo tašką reikia pasirinkti tuo būdu, kad būtų turimas galvoje taikinio judėjimo greitis ir kulkos lėkimo laikas (žr. IVa ir IVb lent.).

Lėktuvų šaudymas

324. Lėktuvai iš šautuvų ir karabinų šaudomi tik ligi 300 m aukščio. Didesniems aukščiams per menkas pataikymo galimumas.

300 m aukščio ribose paprasta akimi galima matyti (aiškiai) tokias atskiras lėktuvo dalis, kaip ratai, atspyriai ir t. t.

325. Imant vidutinį lėktuvo greitį 200 km val., kol kulka S, sS arba SmK pasiekia taikinį, lėktuvas:

100 m atstume nuo šaulio nulekia apie 7,5 m
200 m atstume nuo šaulio nulekia apie 16 m
300 m atstume nuo šaulio nulekia apie 25 m

Jei lėktuvas lekia šonine kryptimi maždaug statmenai šaudymo kryptiai, taikymo taškas turėtų būti imamas prieš lėktuvą per aukščiau nurodytus metrų skaičius. Tačiau ore labai sunku spręsti metrais. Nedaug kas gero išeitų, mėginant taikymo tašką perkelti 4,5—5° kampu, kadangi ir metrų ir laipsnių skaičius greit pakitėja, bent kiek pakitėjus lėktuvo lėkimo kryptiai.

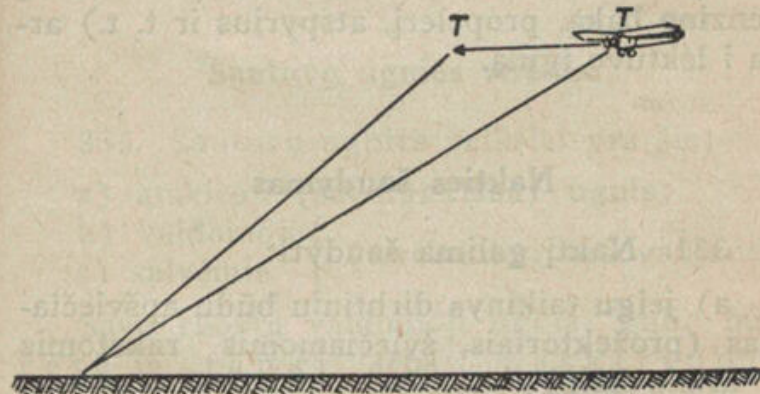
326. Lėktuvų šaudymas, kuris gali būti pradedamas tik būrio vado įsakymu, reikalingas ypatingai skubaus vado sprendimo, geros ugnies drausmės ir greito šaudymo. Kuo skubiau šautuvai šaudė į vieną lėktuvą, tuo daugiau yra vilties numušti jį.

327. Ypatingais atvejais, pav., labai žemai lekiant kautynių lėktuvui, net atskirų šaulių ir grandžių ugnis gali būti sėkminga.

Tiksliau nurodymu reikia pasiekti to, kad panašūs momentai būtų laiku sugaunami, ir kad tuo būdu, vartojant atskirų šaulių ugnį, būtų galima išvengti netikslingų šaudmenų išlaidų.

328. Apskritai, šautuvų ugnimi šaudytini tik tie lėktuvai, kurie lekia šaudymo ašimi arba bent maždaug šaudymo ašimi.

Šaudymo taisyklės tokios: a) tiek artėjant lėktuvui prie šaulio, tiek tolėjant nuo jo, reikia taikinį tupdyti ant sargų; b) kadangi lėktuvas, kol kulka nulekia ligi jo, taip pat nulekia tam tikrą atstumą, tai, artėjant lėktuvui, vietos kampas bus didesnis, o jam tolėjant, tas kampas bus mažesnis.



35 brėž.

Tatai reikia turėti galvoj renkant taikiklį. Statyti reikia tokius taikiklius:

Kai lėktuvas lekia aukštyje	šaulio link	nuo šaulio
ligi 100 m	1500	100*
100 — 300 m	1800	100

*) Nauj. konstrukcijos. Sen. konstr. — 400 ir taikytis kiek žemiau.

Nustatytu taikikliu šaudoma tol, kol lėktuvas nepakeis lėkimo aukščio. Atstumo kitėjimas neturi jokios reikšmės taikikliui nustatyti.

329. Lėktuvai, lekiantieji pro šaulius arba įžambiai, šautuvams ir karabinams yra sunkiai kliudomas taikiny. Šis uždavinys tinka kulkosvaidžiams.

330. Šaudant lėktuvus, reikia vartoti SmK šovinius. S ir sS šoviniais galima šaudyti tik į lengvai žalojamas lėktuvų dalis (nešarvuotą benzino baką, propelerį, atspyrus ir t. t.) arba į lėktuvo įgulą.

Nakties šaudymas

331. Naktį galima šaudyti:

a) jeigu taikiny dirbtiniu būdu apšviečiamas (prožektoriais, šviečiamomis raketomis ar kitaip kaip);

b) į neapšviestus taikinius.

Apšviesti taikiniai šaudomi tuo pat būdu, kaip ir dieną. Neapšviestus taikinius galima šaudyti tik artimuosiuose atstumuose, nes 400 m trajektorija nepakyla daugiau kaip 35 cm nuo taikymo linijos, ir visi taikiniai, net šliaužiantieji pėstininkai, gali būti kliudomi.

Mėnulio šviesa ypatingai pilnatyje artimuose atstumuose sudaro beveik dienos sąlygas.

332. Šaudant naktį dirbtinėje arba mėnulio šviesoje, atstumų spręsti negalima taip tiksliai, kaip dieną.

333. Ugnies drausmei išlaikyti naktį geriausia šaudyti salvėmis.

334. Nakties šaudymo tikrumas gali būti padidinamas tuo, kad šaudančioji dalis iš anksto susipažįsta su aplinkine vieta, o taip pat įtaisant dirbtinių taikymo taškų ir įvairių atramų, kurios padėtų išlaikyti vienodą kryptį ir pakilimo kampą.

Šautuvų ugnies veikslai

335. Šautuvų ugnies veikslai yra šie:

- a) atskiroji (savarankiška) ugnis;
- b) valdomoji { (viršininkui vadovaujant).
- c) salvėmis {

Savo ruožtu valdomoji ugnis gali būti reta ir tanki arba paskirtuoju šovinių ar apkabų skaičium.

336. Atskirąją ugnį leidžiant, šaulio pareiga yra savarankiškai pasirinkti taikinį, nuspręsti ir nustatyti taikiklį, išrinkti taikymo tašką ir patogų ugniai paleisti laiką (jeigu viršininko nėra uždrausta paleisti ugnį be atskiro leidimo).

337. Atskirai šaudant, viršininko pareiga yra pataisyti klaidas, kurios gali pasitaikyti šauliui, sprendžiant atstumus ligi priešo, taikiklius nustatant, pasirenkant svarbumo atžvilgiu netinkamą taikinį ir neteisingą taiky-

mo tašką, nes už atskiros ugnies pasisekimą viršininkas atsako tiek pat, kaip ir valdomai šaudant.

338. Valdomajai ugniai viršininkas nurodo taikinį, taikiklį, ugnies greitumą ir jos pradžia. Šių nurodymų ribose kiekvienas šaulys leidžia šūvius savarakiškai, siekdamas kuo didžiausio jų tikslumo.

Šaulys gali savarakiškai pakeisti komanduotą taikiklį, jei to reikia dėl jo šautuvo savumų arba dėl jo vietos vilnyje.

339. Šaudant s a l v ė m i s, ne tik nurodomi taikiniai, taikiklis ir taikymo taškas, bet ir viso dalinio ugnis leidžiama vienu sykiu viršininko komanda „šauk“.

340. Atskirosios ugnies pirmybė yra ta, kad savarakiškai šaudydamas šaulys gali leisti gerai parengtus, tikslus šūvius. Bet ji turi ir tą žymų trūkumą, kad sunku ją valdyti ir, apskritai, pasiekti ugnies drausmės.

Atskirąją ugnį geriausia duoti leisti įgudusiems šauliams.

341. Valdomosios ugnies pirmybė yra ta, kad suderinamas ugnies valdymas su savarakišku šaulių darbu, kas laiduoja didžiausią šaudymo tikrumą.

Dėlto valdomoji ugnis yra tinkamiausia įvairiose kautynių aplinkybėse.

342. Salvės gerumas yra tas, kad ji visiškai leidžia palaikyti ugnies drausmę, moraliai stipriau paveikti priešą, o savo daliny sužadinti vienybės ir jėgos jausmą.

Jos trūkumas yra tas, kad ji netaikli, o šovinių išlaidos didelės.

343. Įvairūs ugnies veikslai turi būti vartojami, žiūrint, kuris jų ir kada geriausiai tinka aplinkybėms.

Ugnies komandos

344. Atskirajai ugniai paleisti komanduojama (pavyzdžiui):

a) visai grandžiai —

„Pusiau kairėje, prieš mišką, atskiri prieš šauliai. Grandie, atskiroji ugnis.“

b) atskiriems (įgudusiems šauliams) —

„Tiesiai ant kalno — prieš 1. kulkosvaidis. Povilaiti ir Matulioni — atskiroji ugnis.“

345. Valdomajai ugniai paleisti komanduojama (pavyzdžiui):

„Grandie (skyriau) — į šaulius ties atskiru medžiu.

8 — taikyti į kraštinį kairįjį medį, retai (tankiai, po X šovinių) — ugnis.“

346. Kai kuriais atvejais, komanduodamas valdomajai ugniai, viršininkas gali ir nenurodyti ugnies greičumo, pavyzdžiui:

„Grandie (skyriau) — į kulkosvaidį ties malūnu, 6 — ugnis.“

Tada ugnies greičumas paliekamas patiems šauliams, bet jis, prireikus, gali būti reguliuojamas viršininko.

347. Salvei paleisti komanduojava:

a) kuopai (pavyzd.):

Norint šaudyti visa kuopa	}	Dešinèn į priešø raitininkus. Klūps- čiom (gulom, stačiom), šaudymas— kuopa: pirmasis ir antrasis būriai— 16, trečiasis—14.
		Taikyti į arklių galvas, kuopa— š a u k.
Norint šaudyti būriais	}	Tiesiog (dešinèn, kairèn) į bateriją, stačiom (gulom, klūpsčiom). bū- riais—s a l v è m i s.

Pastaba. Komanda salvėmis duoda-
ma, kaip ruošiamoji komanda, po kurios bū-
rių vadai elgiasi savarankiškai, komanduoda-
mi kiekvienas savo būriui, kaip nurodyta
pункte b (žemiau).

b) Būriui (skyriui, grandžiai):

„Į priešø grupę — ant kalno į dešinę nuo
miško — gulom (klūpsč., stačiom),

šaudymas — būriu (skyrium,
grandimi) — 10.

Būry (skyriau, grandie) —
š a u k.“

1 pastaba. Plotą šaudant būrio salvėmis,
galima skirti ne vieną, o du ar tris taikiklius,
kiekvienam skyriui kitą, pav., pirmasis sky-
rius — 18, antrasis — 17, trečiasis — 16 ir tt.

2 pastaba. Šaudant salvėmis saljutavimui
komanduojava (pavyzd.):

„Saliutavimui — 3 (5) šoviniai,

šaudymas — būriu (skyrium,
grandimi) aukštyn,

būry (skyriau, grandie) —
š a u k.“

348. Valdomajai ugniai reguliuoti (kai
šaudymas darosi netikslingas) viršininkas
komanduoja:

a) padidinti greitungui — t a n k i a u,

b) sumažinti greitungui — r e č i a u.

349. Kartais, kai viršininkas nenori pats
vadovauti ugniai ir atiduoda vadovavimą sa-
vo valdiniam, komandos gali būti duoda-
mos ne vykdomosios, bet ruošiamosios.

Pavyzdžiui: „Skyriau, į šaulius tiesiai
prieš malūną.

Gr. grandie, atskiroji (valdomoji, salvių)
ugnis.

L. kulkosvaidžio grandie, automatiška ug-
nis — v y k d y t i.“

350. Ugniai sustabdyti komanduojava:

„Grandie (skyriau) — s a u g i k l i s (ar-
ba — išimk šovinius).“

Pastaba. Jeigu komandos negirdėti, su-
švilpiama.

351. L. kulkosvaidžio ugnies komandos
(taikinio nurodymas, taikiklio nustatymas,

taikymo taško paskyrimas ir ugnies pradžios laiko nurodymas nurodyta 1. kulkosvaidžių šaud. taisyklėse.

Pareigos

352. Bendrosios vadų pareigos, vadovaujant ugniai:

- a) gerai suprasti savo ugnies uždavinį;
- b) nurodyti savo daliniui taikinius ir parinkti tinkamas pozicijas;
- c) teisingai paskirstyti ir derinti ugnį;
- d) palaikyti griežtą ugnies drausmę ir ugnies ryšį su kaimynais;
- e) stiprinti savo dalinio ugnį flankavimu ir kryžiovimu;
- f) pačiam sekti ugnies išdavus ir sekėjams paskirti sekimo barus;
- g) normuoti šovinių išlaidas ir rūpintis jų tiekimu.

353. Bendrosios šaulių pareigos:

- a) suprasti savo ugnies uždavinį;
- b) akylai sekti taikinius ir visada būti pasirengusiems šauti;
- c) atidžiai statyti taikiklį;
- d) gerai taikyti ir taikliai šaudyti;
- e) sekti savo ugnies išdavus ir daryti reikalingų pataisų;
- f) nuolatos žiūrėti į priešą, tuo pat metu neišleidžiant iš akių savo vado;
- g) taupiai vartoti šovinius ir žinoti, kiek jų turima.

IV. ATSTUMŲ NUSTATYMAS

Bendrieji nurodymai

354. Teisingas atstumų nustatymas yra pagrindinė tikrosios ugnies sąlyga. Dažniausiai jie sprendžiami iš akies, kartais surandami iš žemėlapio, o jei galima, matuojami tolimačiu.

355. Atstumų sprendimo iš akies arba matavimo pratimai daromi vietoje, kuri kuo dažniau keičiama. Iš pradžių atstumai nustatinėjami ligi lengvai matomų vietos daiktų, paskui ligi kautynių pobūdžio (dirbtinių) taikynių ir gyvų taikynių atitinkamoje kūno padėty ir aprangoje.

Toliau, mokymui sekantis, atstumai turi būti sprendžiami iš akies ir matuojami tolimačiu tokioj kūno padėty, kuri tinka kautynių aplinkybėms.

Be to, reikia žiūrėti darbo greitumo.

356. Ypatingai turi būti pratinamasi spręsti atstumus iš akies silpnoje arba dirbtinėje šviesoje, nes šis darbas yra sunkus.

357. Visuose taktikos ir šaudymo pratinimuose reikia kreipti dėmesio į atstumų sprendimą iš akies ir matavimą.

Darbo sėkmingumas gali būti padidinamas atstumų sprendimo rungtyne.

358. Atstumų sprendimo knygos ir sprendimo išdavų lyginimo taisyklės — žr. 20 pavyzdį.

Atstumų sprendimas iš akies

359. Karininkai, puskarininkiai ir eiliniai turi mokėti greitai ir tiksliai spręsti visus tuos atstumus, su kuriais susiduriama pėstininkų kautynėse.

Mokymas spręsti atstumus prasideda su tarnybos pradžia ir paskui nuolat tęsiamas ir kartojamas.

360. Akimis sprendžiant, atstumai ligi taikinio žemės paviršiuje matuojami akimis, ir kuo labiau taikiniai išsiskiria iš kitų daiktų, tuo lengviau rasti teisingą atstumą.

Be vietos ypatybių, imama dėmesin šviesa, oras, dienos laikas ir taikinio didumas.

Dažniausiai atstumas sprendžiamas mažesnis už tikrąjį, jei saulė stipriai šviečia, oras grynas, jei sprendėjas atsisukęs nugara į saulę, vienodose lygumose, ant vandens paviršiaus, jei dugnas (fonas) už taikinio šviesus, išraižytoje vietoje, bangotoje vietoje, jei atskiri bangotarpiai (ruožai) sprendėjui nepastebimi. Priešingai, atstumas sprendžiamas didesnis už tikrąjį, kai oras kruta, kai dugnas (fonas) už taikinio tamsus, sprendėjui stovint veidu į saulę, apsiniaukusiame ir miglotame ore, sutemoje, miškuotose vietose, ir jei priešas matomas tik iš dalies.

361. Iš pradžių mokiniai turi gerai susipažinti su atstumais iki 400 metrų. Tam tikslui paženklinami įvairiomis kryptimis 100, 200, 300 ir 400 m atstumai, kuriuos mokinys stengiasi įsidėmėti, kaip matų vienetus.

Šiam dalykui patikrinti mokytojas liepia mokiniui prieiti paskirtu atstumu ligi kokio nors daikto arba parodyti vietoje punktus, kurie yra paskirtame atstume nuo mokinio.

Toliau mokinys turi iš pažymėtų atstumų suprasti, kad kiekvienas iš lygių atstumų atrodo tuo mažesnis, kuo jis toliau.

362. Sprendžiant didesnius atstumus, patariama, kad mokinys tam tikrą atstumą padalytų pusiau arba keliomis dalimis kuriais nors ryškesniais vietos daiktais, o paskui spręstų kiekvieną dalį, sulygindamas ją su įsidėmėtais vienetais.

Kai kada yra gera iš pradžių nuspręsti, koks gali būti didžiausias ir koks mažiausias ieškomasis atstumas, paskui paimti vidutinį skaičių ir pataisyti jį, lyginant su kitais būdais surastomis išdavomis.

363. Jeigu vieta ligi taikinio nevisur matyti arba atstumai tenka spręsti dideliame lygiame plote, tai kai kada yra gera perkelti ieškomojo atstumo pradžios ir galo punktus į šoną, į medžių eilę, į pamiškę ir t. t. ir ten jau spręsti jį pagal daiktų tarpus.

Reikia taip pat pratinti matuoti skersinius ir įžambinius atstumus.

364. Tikrą atstumą galima rasti tolimačiu ar matuojant virve arba žingsniais. Šitas tikslus skaičius čia pat vietoje pranešamas sprendėjui, kad jis pats galėtų patikrinti savo sprendimą. Čia naudinga, kad mokytojas atskirai išklausinėtų žmones, kaip jie yra priėję prie tokio skaičiaus, kurį yra pasakę,

kaip savo sprendimo išdava, ir kuriais samprotavimais vadovavosi.

365. Reikia laikyti atstumą teisingai akimi išspręstu, jei padaryta klaida ne didesnė kaip 10% tikrojo atstumo.

336. Visi žmonės turi sugebėti tikrai matuoti žingsniais nedidelius atstumus. Tam tikslui jie, dažnai pratimais įvairiose vietose matuodami žinomus atstumus, turi sau surasti skaičių dvigubų žingsnių 100 metrų tolyje.

Raitininkai turi žinoti, kiek kartų kuris jų, bejodamas palengvinta risčia, pakyla nuo balno.

Atstumų matavimas tolimačiu

367. Geru ir gerai, taisyklingai vartojamu tolimačiu atstumai gali būti išmatuojami labai tiksliai.

Išmatuoti atstumus patariama kas kartas kiek galint iš anksto prieš kautynes.

368. Matuojant atstumus ligi lėktuvų, tolimatis iš anksto nustatomas 1200 m, paskui, žiūrint per jį, turi būti sugaunamas tas momentas, kada lėktuvas bus tame atstume (1200 m).

369. Tolimatis kartu yra ir geras žiūronas sekimo tikslams.

370. Reikia visuomet žiūrėti, kad atstumai būtų matuojami greitai ir kad tolimatininkai elgtųsi kautyniškai. Jei laiko pakan-

ka, tai matavimo išdavos turi būti patikrinamos.

371. Atstumų matavimo mokymui vadovauja karininkas, gerai įgudęs vartoti tolimatį. Mokymas eina per ištisus metus. Atsako už jį kuopos vadas.

372. Kiekvienoje kuopoje visi karininkai ir bent du puskarininkiai turi būti tobulai susipažinę su tolimačiu. Be to, iš kiekvieno naujokų šaukimo kiekvienoje kuopoje renkami du sumanūs gerų akių kareiviai, kurie turi būti toliau mokomi veikti su tolimačiais. Leidžiant į atsargą, jų dokumentuose turi būti pastebima, kad jie yra tolimatininkai.

Mokymo dalykai:

a) trumpas tolimačio aprašymas ir jo laikymas;

b) atstumų matavimas įvairiose kūno padėtyse;

c) darymas kuo paprasčiausio brėžinėlio, kuriame strėlėmis būtų sužymėti atstumai iki tam tikrų vietos daiktų;

d) tolimačio patikrinimas ir reguliavimas.

373. Patikrinti tolimatininkus batalionų ir kuopų vadai turi progos per įvairius taktikos arba kautynių šaudymo pratimus.

V. PRIZINIS ŠAUDYMAS

374. Priziniame šautuvų šaudyme dalyvauja visos pėstininkų kuopos ir raitininkų kardų eskadronai.

375. Priziniam šaudymui skiriamas laikas nuo rugsėjo 1 dienos iki rugsėjo 20 d.

376. Priziniame šaudyme kuopos ir eskadronai dalyvauja visa savo sudėtimi su kuopos (eskadrono) vadu priešaky pagal sąrašus, patvirtintus divizijos vado (kavalerijos viršininko, karo mokyklos viršininko).

377. Prizinio šaudymo tikrinimo komisijas skiria: divizijose — divizijų vadai, kavalerijoje — kavalerijos viršininkas, karo mokykloje — karo mokyklos viršininkas.

378. Šaudymo sąlygos:

Staciom nuo rankos, atstumas 150 m. 24 žiedų taikinys (39 brėž.). Laikas neaprežtas. Šovinių skaičius — 5.

Išleidžiami šoviniai nebūtinai iš eilės. Šauliams galima leisti šaudyti su pertraukomis, net įvairiomis dienomis, parenkant kaip galint geresnes ir vienodesnes sąlygas.

Be to, kiekvienam šauliui, prieš pradėdam jam prizinį šaudymą, duodama išleisti po vieną bandomąjį šūvį. Jo išdavos nieku būdu negali būti imamos, kaip prizinio šaudymo išdavos.

379. Taškų skaičiavimas:

a) atskiro šaulio: aritmetinis vidurkis iš visų kliudytų žiedų skaičiaus. Pavyzdžiui, kliudyti 17, 19, 23, 11 ir 14 žiedai. $84 : 5 = 16,80$. Skaičiuojama su tikslumu iki 0,01.

b) Bendras kuopos ar eskadrono: aritmetinis vidurkis iš visų individualių taškų. Tikslumas iki 0,01.

380. Apranga — sargybų.

381. Prizai

A. Atskiri prizai karininkams

Iš visų priziniame šaudyme dalyvaujančių karininkų vienas, daugiausia ir ne mažiau, kaip geriausias iš kareivių, taškų išmušęs karininkas gauna laikrodį.

B. Atskiri prizai kareiviams

Išmušusieji 100 ir daugiau taškų gauna nustatytą ženklą (36 brėž.), kuris nešiojamas ant krūtinės iš kairės pusės.



36 brėž.

Tikrosios tarnybos kareiviai ženklą nešioja visuomet, liktiniai puskarininkiai — per metus iki kitų rungtynių. Kitais metais pralaimėjusieji rungtynes nustoja teisės tą ženklą nešioti. Jei tikrojoje tarnyboje gavęs ženklą kareivis palieka (arba paskui įstoja) liktiniu

puskarininkiu, tai jam taikomos liktinių puskarininkių taisyklės.

Išmušusieji 110 ir daugiau taškų yra kandidatai laikrodžiui su grandine gauti.

Tokių laikrodžių skiriama kasmet 22 visai kariuomenei, neskirstant jų divizijomis. Gauna juos geriausieji šauliai iš kandidatų skaičiaus. Sprendžiant pirmybė duodama: 1) tam, kas turi didesnę taškų skaičių; 2) jei lygūs skaičiai, tai tam, kieno geresnis paskutinis šūvis, o jei ir jie vienodi, tai tam, kas turi geresnę priešpaskutinį šūvį ir t. t.

Gaunantieji laikrodžius gauna ir ženklelius. Be to, juos gauna ir tie kandidatai, kurie laikrodžių negauna.

C. Prizai kuopoms ir eskadronams (žr. 37 br.)

Prizą gauna ta kuopa ar eskadronas, kuri (kuris) turi didesnę taškų skaičių. Iš dviejų (ar kelių) dalinių, turinčių vienodus taškų skaičius, pirmybė duodama tam daliniui, kuris priziniame šaudyme turėjo didesnę šaulių skaičių. Iš dviejų (ar kelių) vienodo didumo dalinių pirmybė tam, kuris savo sudėty turėjo didesnę II klasės šaulių skaičių.

382. Prizinio šaudymo išdavos, pagal čia pridėdamą formą, iki rugsėjo 28 d. pristatomos į kariuomenės inspekciją.

Forma

5 pėst. pulko 4 kuopos prizinis šaudymas
193 m.

Laipsnis, pavardė, vardas	Atskirų šūvių klydyti žiedai					Taškų skaičius	
	1	2	3	4	5	Individ.	Kuopos
Kpt. Pyragis Jonas	17	19	23	11	14	16,80	
Eil. Paulauskas Petras	9	18	15	19	16	15,40	
							14,37

Inspekcijoje galutinai patikrintas ir sutvarkytas prizinio šaudymo išdavos kariuomenės inspektorius pristato vyriausiojo štabo viršininkui, kuris nustato, kam ir koks prizas turi būti duodamas.

383. Prizus įteikia laimėjusiems Respublikos Prezidentas, krašto apsaugos ministras ar vyriausiojo štabo viršininkas.

Jei įteikimo ceremonijoje minėti asmens nedalyvauja, tai prizus įteikia:

a) kariuomenės prizus (kuopoms) — vyriausiojo štabo viršininko įgaliotas asmuo;

b) individualius prizus: poligone — poligono viršininkas, įgulose pėstininkams — divizijų vadai, kavalerijoje — kavalerijos virši-



37 brėž.

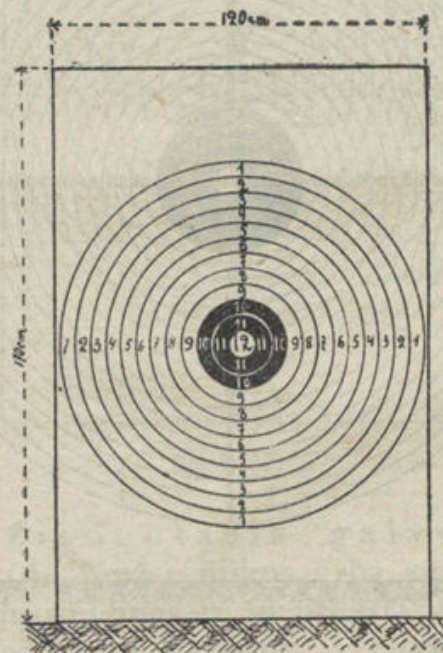
ninkas, karo mokykloje — karo mokyklos viršininkas arba jų įgalioti asmens.

384. Kariuomenės prizų ir individualių prizų (laikrodžių pavidalu) laimėjimai skelbiami įsak. kariuomenei. Gavusieji ženklelius skelbiami divizijų, kavalerijos ir karo mokyklos įsakymuose.

385. Prizų ir ženklelių liudijimus pasirašo vyriausiojo štabo viršininkas, o kontrasig-nuoja kariuomenės inspektorius. Prizus ir ženklelius kariuomenės dalims išsiuntinėja kariuomenės inspekcija.

VI. TAIKINIAI

386. Taikiniai daromi iš kartono ar audklo, taikinių rėmai iš medžio. Kartono tai-

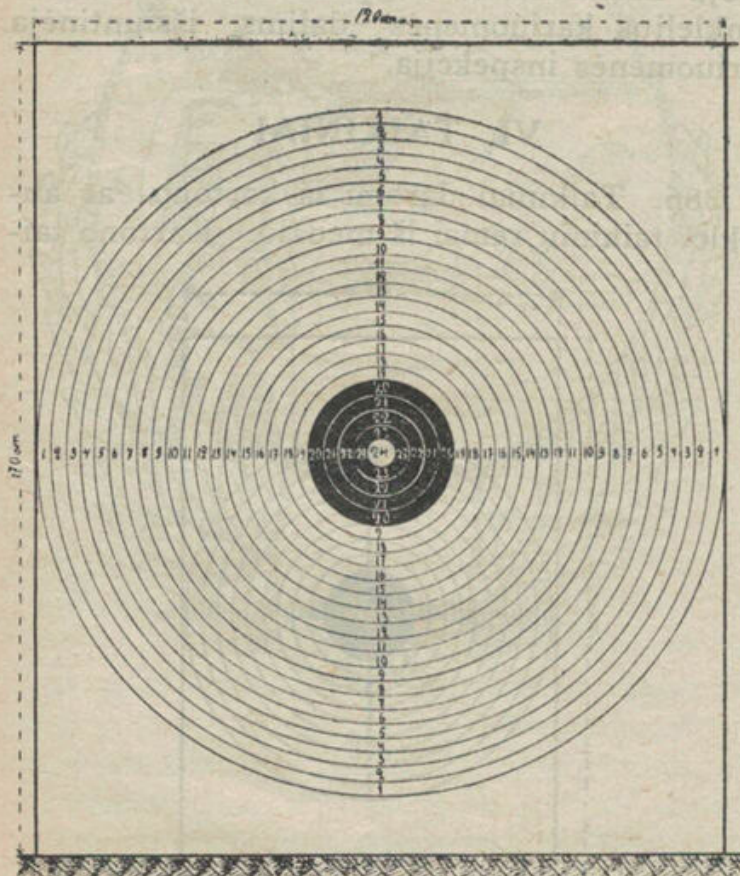


38 brėž.

kiniai gali būti, o audeklo taikiniai turi būti išlipdyti popierium. Popierinius taikinius galima užlipdyti ant medinių skydų.

a) Mokomieji taikiniai

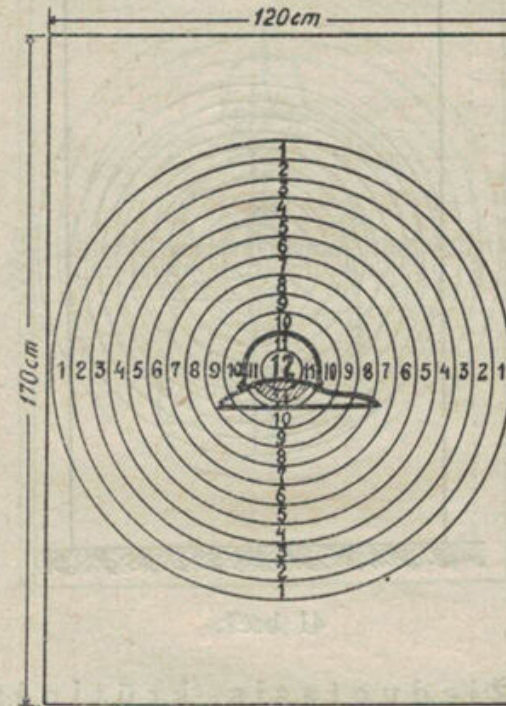
387. Žietuotieji taikiniai (38 ir 39 brėž.). Žieduotasis taikiny — baltas, 170 cm aukštumo, 120 cm platumo, iš taikinio



39 brėž.

centro nubrėžta 12 žiedų ir jie pažymėti skaičiais nuo apskritimo į centrą, nuo 1 iki 12. Dvyliktojo žiedo stipinas 5 cm, visų kitų paeiliui didėja po 5 cm. 10 ir 11 žiedai juodi ir kartu su dvyliktuoju sudaro taikinio obuolį.

Žieduotasis taikiny su 24 žiedais. Vidurinio žiedo stipinas — 2,5 cm, kitų žiedų stipinai paeiliui didėja po 2,5 cm. Taikiny naudojamas priziniam šaudymui.

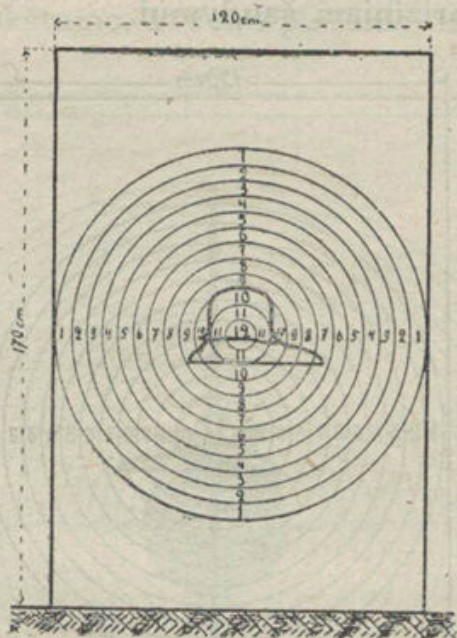


40 brėž.

388. Žieduotasis galvos taikiny (40 brėž.) pilkos arba smėlio spalvos. Žiedų didumas ir jų paskirstymas toks, kaip ir žieduotame taikiny. Į taikinio vidurį

įlipdomas galvos taikiny (veidas rusvai rausvas, šalmas pilkai melšvas, krūtinė slepiamosios spalvos) taip, kad jo vidurinė linija sutaptų su vidurine vertikalia taikinio linija, o apatinis ir viršutinis kraštai siektų 10 žiedą; žiedai nubrėžiami ir per galvos taikinį.

Figūros didumas: 20 cm aukštumas, didžiausias plotumas — 42,5 cm.



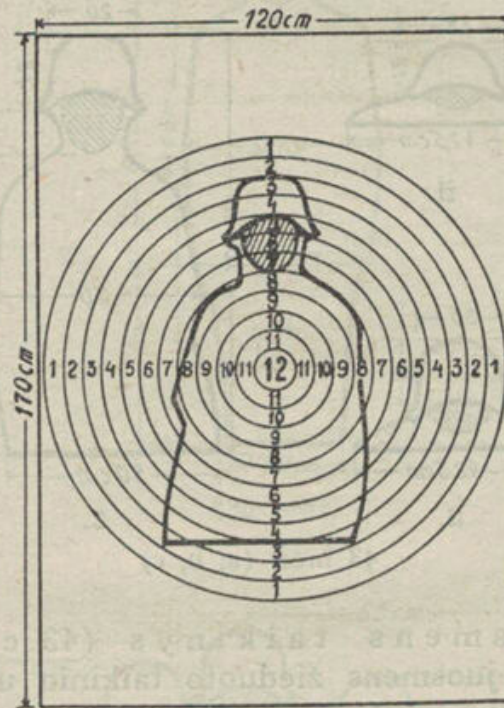
41 brėž.

389. Žieduotasis krūtinės taikiny (41 brėž.). Vietoj galvos taikinio prilipdomas krūtinės taikiny. Viršutinis jo kraštas pasiekia 9 žiedą, o apatinis — 10 žiedą. Spalvos, kaip galvos taikinio.

Figūros didumas: 25 cm aukštumo, didžiausias plotumas 42,5 cm.

390. Žieduotasis juosmens taikiny (42 brėž.). Ant žieduoto taikinio taip užlipdomas juosmens taikiny, kad viršutinis ir apatinis kraštai pasiektų 2 žiedą, dešinysis — maždaug 7 žiedą.

Spalvos, kaip galvos taikinio.



42 brėž.

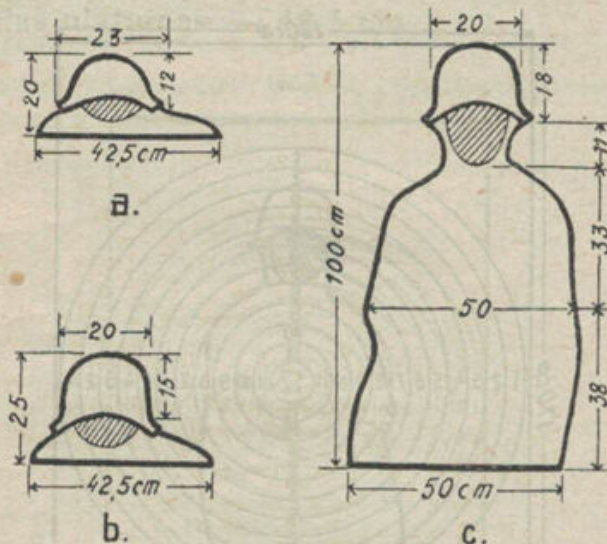
Aukštumas — 100 cm, didžiausias plotumas — 50 cm.

b) Kautynių šaudymo taikiniai

391. Paprastai jie daromi mediniai (lentos arba faneros) arba iš kartono.

Galvos taikiny s (43a brėž.) — kaip galvos žieduoto taikinio užlipdomoji figūra.

Krūtinės taikiny s (43b brėž.) — kaip krūtinės žieduoto taikinio užlipdomoji figūra.



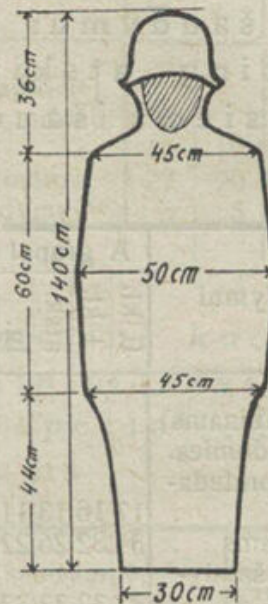
43 brėž. (a, b, c)

Juosmens taikiny s (43 c brėž.) — kaip juosmens žieduoto taikinio užlipdomoji figūra.

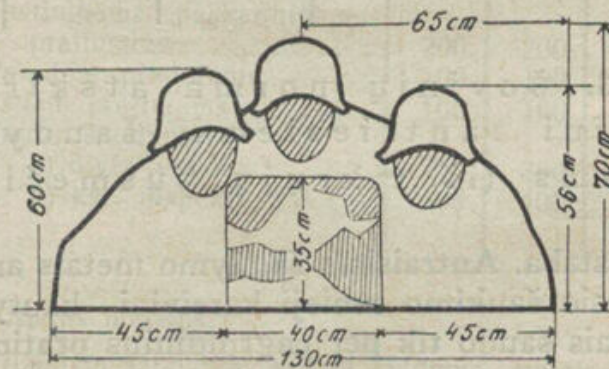
Viso ūgio taikiny s (43 d brėž.) — aukštumas 140 cm. Didžiausias plotumas 50 cm. Spalvos: šalmas pilkai melšvas, veidas rusvai rausvas, likusi figūros dalis slepiamos spalvos.

Taikiny s — kulkosvaidis (43e brėž.). Didžiausias aukštumas 70 cm, didžiausias plotumas 130 cm.

Smulkiau — pačiame brėžinyje. Spalvos, kaip viso ūgio taikinio.



43d brėž.



43e brėž.

VII. ŠOVINIAI

392. Metinė kautynių šovinių norma šaudymui iš šautuvų ir karabinų atskiram šauliui pirmiesiems šaudymo metams

Eil. nr.	Kokiam šaudymui	A grupei				B grupei				C gr.	
		II kl.	I kl.	atsk.	Ig.	II kl.	I kl.	atsk.	Ig.	II kl.	I kl.
1	Šautuvams (karabinams) išaudyti, bandomies. šūviams ir pridėjamųjų šovinių . . .	17	16	13	11	14	13	11	10	7	7
2	Mokom. pratimams . .	34	32	26	22	28	27	21	20	13	13
3	Mokom. kaut. šaudymui	32	32	32	32	23	23	23	23	8	8
4	Taktikos pratimams su kaut. šoviniais . .	10	10	10	10	10	10	10	10	—	—
5	Priziniam šaudymui . .	5	5	5	5	5	5	5	5	—	—

393. Šovinių norma atskiram šauliui antriesiems šaudymo metams (iš tikrųjų pusmečiui)

Pastaba. Antraisiais šaudymo metais ankstybiausio šaukimo senieji kareiviai kautynių šoviniais šauda tik per pagrindinius pratimus.

Eil. nr.	Kokiam šaudymui	A grupei		B grupei		C grupei	
		II kl.	I kl.	II kl.	I kl.	II kl.	I kl.
1	Šautuvams išaudyti*), band. šūv. ir pridėd. šovinių	11	10	8	9	5	5
2	Pagrind. pratimams . .	22	20	16	18	4	4
3	Priziniam šaudymui**)	5	5	5	5	—	—

394. Kasmetinė kuopos (ar tolygaus dalinio) šovinių norma įvairiems specialioms šaudymo pratimams

Eil. nr.	Kokiam šaudymui	A grupei	B grupei	C grupei
1	Ypatingiems karininkų pratimams	300	300	100
2	Ypatingiems puskarininkų pratimams	200	200	75
3	Parodom. pratimams	100	100	—
4	Tiriam. pratimams	100	100	—
5	Tikrin. šaudymui:			
	a) diviz. vado	200	200	75
	b) kar. inspekt.	400	400	150

*) Visiems metams.

**) Priziniam šaudymui antrais šaudymo metais šovinių norma teks tik pavasarinio šaukimo seniems (baigiantiems tarnybą) kareiviams, nes rudens šaukimo kareiviai priziniame šaudyme per visą savo tarnybą dalyvauja tik vieną kartą.

VIII. Šautuvų ir karabinų išaudymas

395. Šaudymo vaisiai žymiai pareina nuo taisyklingo šautuvų išaudymo. Todėl į jų išaudymą reikia kreipti labai daug dėmesio.

Iš išaudymo turi paaiškėti: ar normali vidurinio pataikymo taško padėtis, ir ar pakankamas yra šautuvo taiklumas šaudymo sąlygoms išpildyti.

Rūpestingas išaudymas padeda taupyti šovinius.

396. Ginklas turi normalią vidurinio pataikymo taško padėtį ir, apskritai, yra pakankamai taiklus, jeigu išaudymo sąlygos išpildomos.

397. Šautuvai, kurie išaudymo sąlygų nepatenkina, negali būti vartojami mokomajam šaudymui. Jie atiduodami dalies ginklininkui, kuris turi pašalinti šautuvo trūkumus.

398. Išaudymas turi būti atliekamas igudusių šaulių, prižiūrint kuopos vadui ir aki-vaizdoje juos vartojančių kareivių ir dalies ginklininko.

Batalionų vadai ir aukštesnieji viršininkai turi rūpintis, kad išaudymo taisyklės būtų visų vienodai suprantamos ir taikomos.

399. Rengiantis išaudyti šautuvus, kuopos vadas turi pasirūpinti, kad šauliams, kurie juos išaudo, būtų visai aiškus išaudymo tikslas, būtent, kad išaudant tikrinami ne šauliai, bet šautuvai. Tuo būdu nors šauliai, pavyzdžiui, gerai žinotų, kokios yra reikalingos pataisos, kad kliudy-

mai gerai telktūsi apie taikymo tašką, vistiek jie turi taikyti normaliai (į tikrąjį taikymo tašką — lygiu sargu).

400. Išaudyti reikia:

a) visi šautuvai po ypatingo jų peržiūrėjimo ir smulkaus išvalymo prieš mokomuosius šaudymo pratimus;

b) naujai paaiškėję netvarkingi šautuvai (seni arba nauji);

c) šautuvai, gražinti iš centrinių dirbtuvių po sutvarkymo, nors jie tenai būtų buvę išaudyti.

401. Išaudant reikia vengti šaulių pervargimo ir skubinimo.

402. Išaudoma tylią ir nelabai saulėtą dieną nuo tam tikro ožiuko su staleliu. Stalelis turi būti palinkęs į šaulio pusę. Pats ožiukas tokio aukštumo, kad šaulys galėtų gerai atsi-spirti kojomis į žemę. Ant stalelio dedamas smėlio maišelis, ant jo — šautuvas. Saulėtą dieną ant ožiuko daroma pastogėlė.

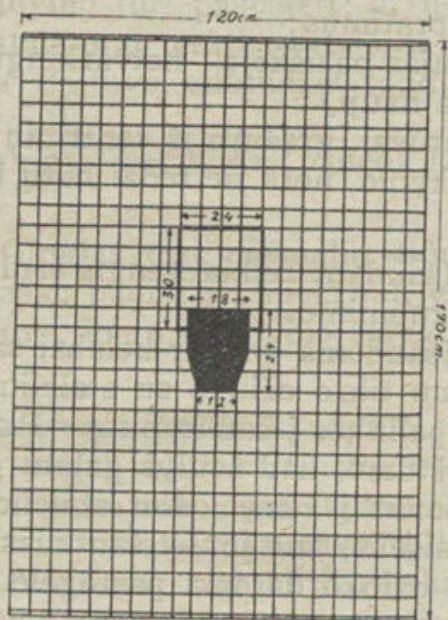
403. Išaudymo sąlygos*).

1. Išaudoma trimis kulkomis 150 m atstume į taikinius: šautuvai — 44 brėž., karabinai — 45 brėž.

2. Taikiklis: šautuvo — 400 m, karabino — 300 m. Taikoma po juoda figūra (tupdant ją ant sargo).

*) Čia kalbama tik apie senesniosios konstrukcijos 98 m. šautuvų ir karabinų išaudymą. Naujesniosios konstrukcijos šautuvų ir karabinų išaudymas — žr. statuto gale ir 14—17 pavyzdž.

3. Šautuvas patenkinamai muša, jei visi trys šūviai yra kliuvę į keturkampį, ir jeigu aukščio ir šonų išsisklaidymas ne didesnis, kaip 20 cm, o karabino ne didesnis, kaip 25 cm. (vertikalus ir horizontalus atstumas nuo vienos ligi kitos kraštinės skylės vidurio).



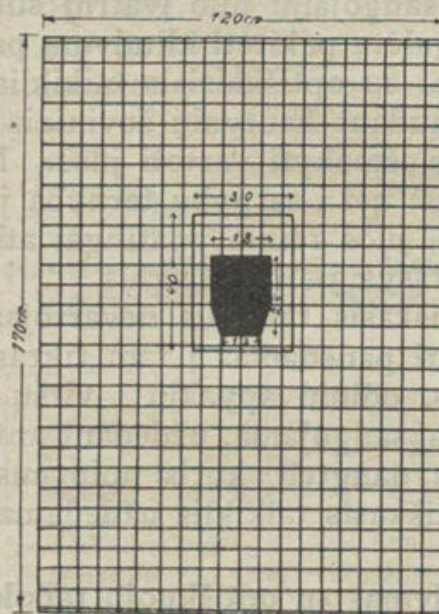
44 brėž.

404. Kiekvieno šautuvo (karabino) išaudymo išdavos turi būti žymimos išaudymo lapely (žr. 12—17 pavyzdžius), kartu pažymint šautuvo nr., kas išaudė ir kurią dieną.

Išaudymo lapeliai laikomi dvejus metus ir prireikus, apžiūrint ginklus, parodomi.

405. Nepatenkinamai mušantieji šautuvai su išaudymo lapeliais atiduodami ginklininkui ištirti ir sutvarkyti. Po to kartojamas išau-

dymas. Jei išdavos vėl nepatenkinamos, tai pakartotinai gali būti duodama ginklininkui ir vėl išaudoma — iš viso tris kartus. Jei ir



45 brėž.

paskutinės išaudymo išdavos nepatenkinamos, tai šautuvas siunčiamas į centrinės dirbtuves su visais išaudymo lapeliais.

IX. ŠAUTUVAS SU OPTIŠKIUOJU TAIKIKLIU

Bendrieji nurodymai

406. Optiškasis taikiklis padidina 4 kartus. Jis vartojamas artimiausiuose, artimuose ir vidutiniuose atstumuose į tokius taiki-

nus, kurie paprasta akimi dėl oro sąlygų ar nepakankamos šviesos sunkiai matomi.

407. Šautuvas ir optiškasis taikiklis turi būti labai saugojami nuo įvairių sutrenkimų, dėl kurių galėtų pakitėti kliudymų padėtis.

Šautuvai su optiškaisiais taikikliais vartojami tik šaudant kautynių šoviniais arba norint šaulius išmokyti vartoti juos. Nei į lauko pratimus, nei į sargybų tarnybą jie neimami. Be to, juos reikia ypatingai atidžiai valyti. Tik tąsyk jie bus taiklūs.

Jei optiškasis taikiklis nevartojamas, tai jis turi būti padedamas į tam tikras makštis neįvyniotas, odiniu apyakiu į viršų. Priešakinė dalis apsaugojama, uždedant ant jos plieno skardos dangtelį, kuris nuimamas tik tada, kai optiškasis taikiklis uždedamas vartoti.

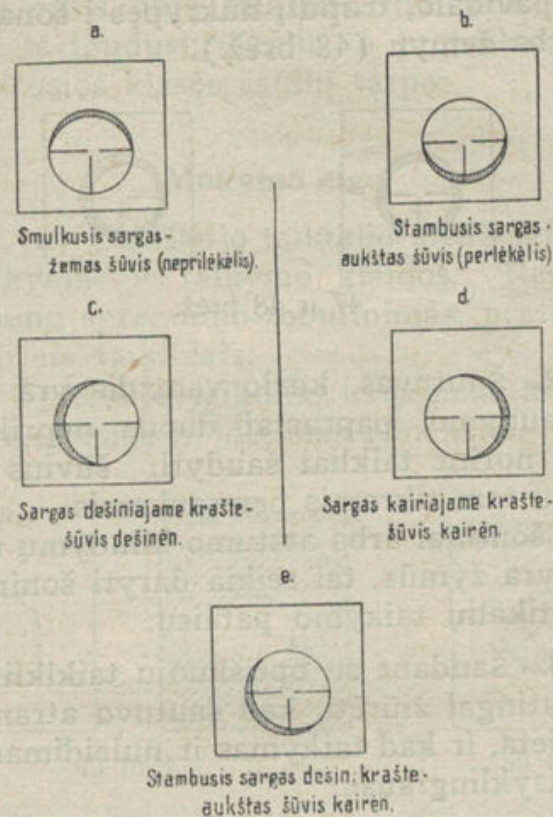
Šaudymas su optiškuoju taikikliu

407. Šaudant su optiškuoju taikikliu, žiūronėlio taikomasis dyglys turi būti nutaikomas į taikinį. Jis turi būti vertikalus, o taikymo taškas turi atsidurti ant jo smaigalio. Abu skersiniai taikomieji dygliai turi būti horizontalūs. Mažiausias jų nukrypimas duoda šoninių kulku nukrypimų.

408. Šaudant be optiškojo taikiklio, taikymo linija eina per momenėlį, sargą ir taikymo tašką. Šaudant su optiškuoju taikikliu ji eina tik per taikomąjį dyglį ir taikymo tašką. Todėl taikymo klaidas čia sunku pažinti.

409. Dėl blogos įremties (per žema arba per aukšta įremtis) optiškasis taikiklis santy-

ky su taikymo linija atsiduria įžambinėje padėtyje, ir optiškojo taikiklio matymo lauko pakrašty atsiranda piautuvo pavidalo šešėliai, kurie parodo, kad taikoma klaidingai.



46 brėž.

410. Akis turi būti maždaug per 8 cm nuo žiūronėlio stiklelio. Jei akis laikoma per arti arba per toli, tai optiškojo taikiklio matymo lauko pakraščiuose atsiranda žiedo pavidalo šešėlis (47 br.).

Taiklumą šis reiškinys neveikia.

411. Taikymo klaidą, kuri įvyksta dėl blogos įremties (409 str.) ir dėl akies atstumo (410 str.) labai sunku pažinti.

Šešėlis tada yra ne piautuvo pavidalo, bet žiedo pavidalo, truputį nukrypęs į šoną, aukštytyn arba žemyn (48 brėž.).



47 ir 48 brėž.

412. Šautuvas, kurio vamzdis yra įkaitęs nuo šaudymo, paprastai duoda neprilėkėlių. Todėl, norint taikliai šaudyti, šūvius reikia leisti su tam tikromis pertraukomis.

Jei šoniniai arba atstumo kliudymų nukrypimai yra žymūs, tai reikia daryti šoninių arba vertikalinių taikymo pataisų.

413. Šaudant su optiškuoju taikikliu, reikia ypatingai žiūrėti, kad šautuvo atrama nebūtų kieta, ir kad taikymas ir nuleidimas būtų kuo taisyklingiausi.

MOKYMAS

Bendrieji nurodymai

414. Šaudyti su optiškaisiais taikikliais reikia mokytį parinktus, miklius, gerų akių šaulius. Nešiojantieji akinius šiam tikslui netinka.

415. Karininkai turi būti gerai įgudę var-toti optiškąjį taikiklį.

416. Kuopoje reikia stengtis turėti kuo didesnę tokių šaulių skaičių, kurie mokėtų šau-dyti su optiškuoju taikikliu. Jie renkami pa-prastai iš įgudusių šaulių, o jų trūkstant — iš atskirosios klasės šaulių tarpo.

Mokymo eiga

417. a) Optiškojo taikiklio medžiaginė da-lis, taikymas ir taikymo klaidos. Regėjimo ir atstumų sprendimo tobulinimas, pratinantis su įvairiais taikiniais.

b) Optiškojo taikiklio uždėjimas ant šau-tuvo, nuėmimas ir įdėjimas į makštį.



49 brėž.

50 brėž.

c) Regėjimo pratimai. Šautu-vas su optiškuoju taikikliu dedamas ant smė-lio maišelio. Kadangi čia jau nekyla klausi-mo, ar mokinyš gerai, teisingai mato, tai vi-sas dėmesys kreipiamas į taikymo klaidas. Toms klaidoms vaizdžiai parodyti vartojami du kartono skydeliai su vienodo didumo ap-skritomis išpiovomis (49 brėž.). Tinkamai

sudedant vieną ant kito šiuos du kartono skydelius, galima vaizduoti dėl blogo taikymo pasirodančius šešėlius matymo lauke (50 brėž.).

Ilgį regėjimo pratimai vargina akį. Todėl šie pratimai turi būti didinami palaipsniui.

d) Regėjimo pratimai, įvairiais būdais įsiremiant ir iš už uždangų.

e) Įremtis, taikymas ir nuleidimas, vartojant mokomuosius taikinius.

f) Paslėptų kautynių taikinių suradimas. Atstumų sprendimas ligi optiškuoju taikikliu surastų taikinių.

g) Taikymo taško rinkimas taikiniuose, kurie paslėpti tik nuo akių (už krūmų, javų ir t. t.).

h) Taikymas į judamuosius, greit pasirodančius ir vėl dingstančius mažus taikinius.

i) Šratais šaudymo pratimai. Šaudant šratais, tinkamas taikiklis turi būti renkamas bandomaisiais šūviais.

j) Ginklininko nurodymai, kaip turi būti daromos šoninės ir aukščio taikymo pataisos.

k) Šaudymas kautynių šoviniais (žr. A grupės įgudusiųjų šaulių klasės pratimus).

l) Taikymas rūke ir apsiniaukus.

m) Vieninis kautynių šaudymas.

n) Optiškojo taikiklio vartojimas kautynėse.

418. Tiriant pataikymo galimumą, turi būti atsižvelgiama į šautuvo sklaidumą įvairiuose atstumuose.

419. Ant šautuvo uždėtas optiškas taikiklis gali būti vartojamas ir sekimo tikslams.

420. Paprastai taiklieji šauliai (su opt. taikikl.) turi būti kiek galima aukštesnėse vietose (medžiuose, namuose, aukštumose ir t. t.), iš kur savo taikliais atskirais šūviais galėtų padaryti priešui kuo daugiausia žalos, pirmiausia nusmogdami jo vadus.

421. Įvairių šarvuočių skydų sekimo angos, dvišaki žiūronai, periskopai ir panašūs dalykai yra įdomūs taikiniai taikliesiems šauliams.

422. Šaudant su optiškuoju taikikliu nuo atramos, reikia žiūrėti, kad atrama nebūtų po pačiu optiškuoju taikikliu.

423. Optiškas taikiklis, įdėtas į makštis, nešiojamas iš dešinės už šovininės.

B. Lengvųjų kulkosvaidžių šaudymo taisyklės

I. Šaudymo teorijos duomens

Šaudymo lentelė

m Atstumas	Metimo kampas	Kritimo kampas	Didžiausioji trajektor. ordinatė		Kulkos lekimo laikas sek.	Galutinis greitis m/sek.	Kulkos energija m/kg
			atstum. ligi jos m	jos aukšt. m			
0	—	—	—	—	—	810	334
100	2'40"	2'40"	50	0,02	0,130	714	260
200	6'20"	7'10"	108	0,11	0,297	645	212
300	10'20"	12'20"	166	0,24	0,442	575	169
400	14'40"	19'40"	224	0,49	0,626	511	133
500	19'40"	29'00"	282	0,84	0,830	455	106
600	25'40"	41'00"	342	1,37	1,066	406	84
700	33'20"	56'00"	402	2,17	1,323	366	68
800	42'30"	1 ^o 16'00"	464	3,32	1,62	334	57
900	53'20"	1 ^o 40'30"	525	4,90	1,95	308	49
1000	1 ^o 06'40"	2 ^o 08'30"	586	7,15	2,31	287	42,5
1100	1 ^o 22'00"	2 ^o 43'10"	646	9,91	2,69	269	38
1200	1 ^o 38'40"	3 ^o 20'00"	704	13,31	3,09	252	32,5
1300	1 ^o 57'00"	4'00'40"	761	17,33	3,52	238	29
1400	2 ^o 17'00"	4'47'30"	819	22,00	3,98	225	26
1500	2 ^o 40'00"	5 ^o 39'20"	880	27,94	4,45	213	23
1600	3 ^o 05'40"	6 ^o 38'00"	943	34,70	4,95	201	20
1700	3 ^o 36'00"	7 ^o 44'40"	1007	43,50	5,50	191	18
1800	4 ^o 14'40"	9 ^o 12'00"	1072	55,30	6,10	179	16
1900	4 ^o 59'20"	11 ^o 22'40"	1160	70,40	7,00	165	14
2000	6 ^o 00'00"	14 ^o 06'40"	1280	91,90	7,90	152	11,5

Kulkos svoris . . . 10 gr. Išlėkimo kampas . . .
 Užtaiso " . . . 3,06 gr. Skersinis krūvis 20,4 gr./cm².
 Pradžios greitis . . . 810 m/sek.

Trajektorijų aukštėjimų lentelė

Atstumas m	M E T R A I S									
	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
300	0,22	0,23	0,00	-0,50	-1,36	-1,92	-1,56	-2,13	-2,84	-3,88
400	0,35	0,49	0,39	0,00	-0,73	-1,05	0,00	0,00	0,00	0,00
500	0,49	0,78	0,80	0,58	0,00	-1,05	1,34	1,87	3,49	4,46
600	0,67	1,13	1,34	1,28	0,87	0,00	2,94	4,07	7,51	9,31
700	0,89	1,57	2,00	2,17	1,99	1,34	4,83	6,79	11,88	14,64
800	1,16	2,10	2,80	3,24	3,32	2,94	7,15	9,91	16,68	20,46
900	1,47	2,73	3,74	4,50	4,90	4,83	9,83	13,30	21,92	27,15
1000	1,86	3,51	4,90	6,05	6,83	7,15	13,30	17,03	27,94	34,61
1100	2,31	4,40	6,24	7,83	9,06	9,83	17,03	21,11	34,61	43,44
1200	2,79	5,37	7,71	9,77	11,49	12,74	21,11	27,34	42,61	54,69
1300	3,33	6,44	9,31	11,91	14,15	15,94	25,79	33,31	52,73	67,69
1400	3,91	7,60	11,06	14,23	17,06	19,43	31,01	40,37	64,43	85,34
1500	4,58	8,94	13,06	17,01	20,40	23,44	37,19	49,37	80,31	
1600	5,32	10,43	15,30	19,99	24,13	27,92	45,06	59,77		
1700	6,21	12,20	17,95	23,52	28,54	33,22	54,06	73,90		
1800	7,33	14,44	21,32	28,02	34,16	39,97	67,69			
1900	8,63	17,04	25,22	33,22	40,66	47,77				
2000	10,40	20,57	30,51	40,28	49,48	58,37				

Atstumas m	A T S T U M A S M E T R A I S									
	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
300	-4,90									
400	0,00									
500	5,34	-5,82								
600	11,20	0,00	-6,94	-8,15						
700	17,60	13,38	7,56	0,00	-10,03					
800	24,96	21,41	16,26	9,36	0,00	-11,94				
900	33,16	30,36	25,96	19,80	11,19	0,00	-15,00			
1000	42,86	40,96	37,43	32,16	24,44	14,13	0,00	-20,23		
1100	55,23	54,46	52,05	47,90	41,31	32,13	19,13	0,00	-24,68	
1200	69,53	70,06	68,95	66,10	60,81	52,93	41,23	23,40	0,00	-36,37
1300	88,95	91,24	91,90	90,81	87,29	81,17	71,23	55,17	33,52	0,00

II. ŠAUDYMO MOKYMAS

Bendrieji nurodymai

424. Lengvasis kulkosvaidis yra labai geras ginklas, ypač artimuose atstumuose. Jis labai sustiprina juo ginkluoto dalinio ugnies galybę. L. kulkosvaidžio ugnies uždaviniai numatyti rik. stat.

425. Visa, kas yra pasakyta šio statuto 56—61 str. str. apie šaudymo mokytoją, iš esmės tinka ir l. kulk. reikalui.

426. Dažni pratimai tolimai sekant ir surandant gerai paslėptus kautyniškus taikinius stiprina regėjimą. Be to, reikia pratinti greit ir trumpai nusakyti pastebėtus taikinius, kad būtų galima greitai paleisti ugnį ir sunaikinti priešą.

427. Greta su pastangomis tobulintis šaudyboje šauliams turi būti skiepinamas rūpestingumas tiek paties ginklo, tiek padedamųjų priemonių atžvilgiu.

Įremties būdai

428. Paprasčiausias ir dažniausiai vartojamas įremties būdas yra gulom nuo kojųčių (žr. 51 brėž.).

Taikytojas atsigula, tvirtai statydamas kojytes ant žemės ir žiūrėdamas, kad kulkosvaidis nebūtų pakrypęs. Tai padaręs, tuoj užtaiso kulkosvaidį ir, kiek reikia, atlošęs kulkosvaidžio antpetį, iširemia, ne kulko-



51 brėž.

svaidį traukdamas į save, bet pats pasislinkdamas tiek į priekį, kad kulkosvaidžio kojytės savo viršutine dalimi būtų kiek pavirtę taikinio

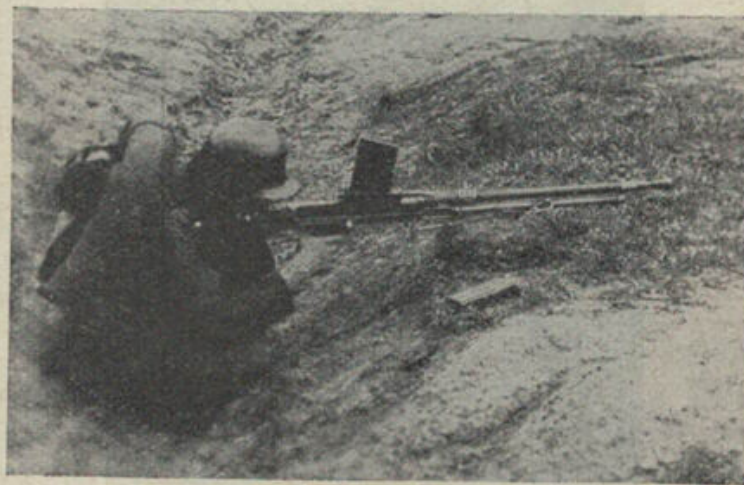


52 brėž.

l i n k. Dešine ranka laiko už nuleidžiamąo įtaiso rankenos, kaire ranka — buožę iš viršaus.



53 brėž.



54 brėž.

Šaudant turi būti stipriai išremiama į petį, kad atatranka būtų kiek galint sušvelninta, kad kulkosvaidis mažiau drebėtų ir kad šaudymas būtų taiklesnis.



55 brėž.

429. Iš apkaso ar sviedinio duobės galima šaudyti stačiom (52 brėž.), klūpsčiom (žr. 53 brėž.) ir sėdom (žr. 54 br.)



56 brėž.

430. Šaudyti galima taip pat iš įvairių kūno padėčių ir be kojųčių nuo atramos (kuprinės, velėnos ir t. t. (55 brėž.) arba kabinant kulkosvaidį po medžio šaka ant diržo (žr. 56 brėž.).



57 brėž.

431. Įremtis judesy (žr. 57 br.). Atakoje dažnai gali prireikti šaudyti judant (einant ar net bėgant). Todėl šis įremties būdas turi būti taip pat įprastas.

Taikytojas pailgintu nešiojamuoju diržu pasikabina kulkosvaidį per kairįjį petį. Buožę paima po dešine pažastimi krūtinės vidurio lygyje. Dešine ranka laiko už nuleidžiamojo įtaiso rankenos, kaire — už vamzdžio ranke-

nos, kiek reikia, nulenkiant ją žemyn (kaip kam patogiau).

Taikymas ir taikiklio statymas

432. Lengvojo kulkosvaidžio taikymo pratimai, kaip ir šautuvo ar karabino, taikymo pratimai iš pradžių atliekami nuo smėlio maišelio (78 str.) ir tikrinami taikymo kontrolės prietaisais. Be to, labai svarbu išmokti taikyti su dujokauke.

Taikiklį statyti reikia nuolat pratintis.

Saugiklio-regulatoriaus vartojimas

433. Saugiklis - regulatorius būna trijose padėtyse:

- a) padėty „saugiklis“ (dalmuo 0);
- b) padėty „atskirais šūviais“ (dalmuo 1);
- c) padėty „automatiškai“ (dalmuo 20).

Norint šaudyti atskirais šūviais, reikia kairės rankos smilium atitraukti saugiklį-regulatorių už galvelės atgal, kol pasigirs aiškus brakstelėjimas. Regulatorius atsistoja ant dalmens „1“.

Norint šaudyti automatiškai, reikia kairės rankos nykščiu stumti saugiklį-regulatorių į priekį iki galo, kol pasigirs brakstelėjimas. Regulatorius sustoja ties dalmeniu „20“.

Nuleidimas

434. Kai tik kulkosvaidžio buožė įremiama į petį, šaulys turi tuoj pradėti taikyti ir spausti nuleidžiamąjį kablelį tokiu pat būdu, kaip ir šaudant iš šautuvo (83 ir 102 str. str.).

Mokomasis šaudymas

Šaulių skirstymas klasėmis ir grupėmis

435. Šaudymo metai sutampa su bendraisiais mokymo metais.

436. Šauliai skirstomi į tokias pat 4 klases, kaip ir šaudymui iš šautuvų ir karabinų.

437. II-je klasėje laikomi visi pirmųjų tarnybos metų kariai ir visi tie ilgesnės negu vienu metų tarnybos kariai, kurie palieka nepakelti į I klasę.

438. Į aukštesnę šaudymo klasę galima kelti tik šaudymo metams pasibaigus. Keliami tik tie kariai, kurie išpildo visų žemesnės klasės pratimų sąlygas, gaudami pridėtamųjų šovinių visiems mokomiesiems pratimams:

- II klasės A grupės — ne daugiau kaip 8,
- II klasės B grupės — ne daugiau kaip 6;
- I klasės A grupės — ne daugiau kaip 6;
- I klasės B grupės — ne daugiau kaip 4;
- atsk. kl. A grupės — ne daugiau kaip 4;
- atsk. kl. B grupės — ne daugiau kaip 3.

439. Bet kurios aukštesnės klasės šauliai, kurie neišpildys savo klasės sąlygų, pasibaigus šaudymo metams, gali būti bataliono vado (kavalerijoje — pulko vado) perkeliami į žemesnę klasę (tarpininkaujant kuopos ar tolygiam vadui).

440. Keliant iš vienos klasės į kitą nekreipiama dėmesio į tai, kurioje klasėje yra šaulys pagal išdavą, pasiektas šaudant iš šautuvų ar karabinių.

441. Grupės tik dvi: A grupė — pėstin. ir raitininkų dalys;

B grupė — visos kitos 1. kulkosvaidžiais ginkluotos dalys.

Šaudymo dalyviai

442. a) A grupė šaudo visus mokomuosius pratimus.

B grupė šaudo 1 ir 2 mokomuosius pratimus.

b) Daliai nustatytus pratimus šaudo: visi šaulių kuopų, kardų eskadronų ir kitų 1. kulkosvaidžiais ginkluotų dalinių karininkai, viršilos, puskarininkiai, 1. kulk. grandžių grandininkai ir keturi numeriai kiekvienam kulkosvaidžiui.

Mokomojo šaudymo vykdymas

443. Mokomajam šaudymui, kiek leidžia šaudmenų ištekliai, reikia pasirengti manevriniais šoviniais.

444. Visi nustatyti pratimai turi būti atliekami. Vieną dieną draudžiama duoti šaudyti daugiau kaip vieną pratimą.

Plačiau — žr. 140 ir 141 str. str.

445. Bandomieji šūviai. Kiekvieną mokomojo šaudymo dieną kiekvieno kulkosvaidžio vidurinę pataikymo tašką patikrina šaudymo vadovas, duodamas patikimam šauliui paleisti 2—3 bandomuosius šūvius.

Bandomųjų šūvių išdavos turi būti parodomos iš to kulkosv. šaudantiems šauliams, paaiškinant, kur reikia taikyti.

446. Kliūty s. Įvykus kliūčiai, šaudymo vadovas nutraukia pratimą ir nustato, kas dėl jos kaltas. Jei kaltas šaulys, tai šaudymo knygoje ir knygelėse pažymima, jog jis „neišpildė sąlygų“. Jei šaulys nekaltas, tai duodama tęsti šaudyti.

Šauliui kaltė primetama tada, kai kulkosvaidis ar šoviniai blogai parengti šaudymui, arba kai šaulys blogai veikia ginklu. Šaulys nekaltas, jei įvyksta neiškėlimas, trūksta tūtelė ir t. t.

447 Šaudant su dujokauke, kiekvienas šaulys prieš šaudymą turi išbūti su dujokauke 10 minučių.

448. Siekti geresnių šaudymo išdavų bet kokiais neleistiniais palengvinimais griežtai draudžiama.

449. Apranga — sargybų.

450. Šaudymo pratimai — žr. kitus puslapius.

II k l

Pratimo eil. nr. ir tikslas	Atstu- mas m	Šūvių skaič.	T a i k i n y s	Įremtis
1 Taikymo tikslumas	25	4	L. kulk. taikynys su 4-iais įbraižytais 6-ių cm kva- dratais b brėž.	Gulom
2 Ugnies smūgiai	25	12	L. kulk. taikynys. Dviejų figūrų grupės su- darytos, užlipdant kas trečią figūrą c brėž.	Gulom
3 Šaudymas su dujokauke	25	8	L. kulk. taikynys. Atskirai dvi figūros. Kitos užlipdytos d brėž.	Gulom

a s ė

Pratimo vykdymas	Sąlygos
Užtaisoma atskir. šūviams. Kulk. gr. grandininkui ko- manduojant, šaulys palei- džia 4 atskirus šūvius į kas kartas nurodomus kvad- ratus	Kliudyti du 4-ių cm kva- dratus. Laikas neapbrėžtas
Užtaisoma automatiškai. Kulk. gr. grandininkui sukomandavus: „Ugnies smūgiai į figūrų grupes – pradėk!“ – šaulys šaudo savarankiškai	Kliudyti visas grupes. 7 kliudymai. Laikas – 20 se- kundžių. Iš viso ne dau- giau kaip 4 smūgiai
Užtaisoma automatiškai. Savarankiškai ugnies smū- giai	Kliudyti vieną figūros kvadrata. 4 kliudymai. Laikas – 18 sekundžių. Iš viso ne daugiau kaip 3 smūgiai

I k l

Pratimo eil. nr. ir tikslas	Atstu- mas m	Šūvių skaičius	T a i k i n y s	Įremtis
1 Taikymo tikslumas	25	4	L. kulk. taikiny s su 4-iais įbraižytais 4-ių cm kvadratais b brėž.	Gulom
2 Ugnies smūgiai	25	12	L. kulk. taikiny s. Dviejų figūrų grupės sudarytos, užlipdant kas trečią figūrą c brėž.	Gulom
3 Šaudymas su dujokauke	25	8	L. kulk. taikiny s. Atskirai dvi figūros. Kitos užlipdytos d brėž.	Gulom

a s é

Pratimo vykdymas	Sąlygos
Užtaisoma atskiriems šū- viams. Kulkosv. gr. gran- dininkui komanduo jant, šau- lys paleidžia 4 atskirus šūvius į kas kartas nuro- domus kvadratus	Kliudyti du 6-ių cm kva- dratus. Laikas neaprežtas
Užtaisoma automatiškai. Kulk. gr. grandininkui sukomandavus: „Ugnies smūgiai į figūrų grupes— pradėk!“— šaulys šaudo savarankiškai	Kliudyti visas grupes. Iš viso 6 kliudymai. Laikas — 25 sekundės. Iš viso ne daugiau kaip 4 smūgiai
Užtaisoma automatiškai. Savarankiški ugnies smū- giai	Kliudyti viena figūros kvadrata. Viso 3 klu- dymai. Laikas — 20 se- kundžių. Iš viso ne daugiau kaip 3 smūgiai

A t s k i r o

Pratimo eil. nr. ir tikslas	Atstu- mas m	Šūvių skaitė	T a i k i n y s	Įremtis
1 Taikymo tikslumas	25	4	L. kulk. taikiny s su 4-iais įbraižytais 4-ių cm kvadratais b brėž.	Gulom
2 Ugnies smūgiai	25	12	L. kulk. taikiny s. 2-jų figūrų grupės, sudary- tos užlipdant kas trečią figūrą c brėž.	Gulom
3 Šaudymas su dujokauke	25	8	L. kulk. taikiny s. Atskirai dvi figūros. Kitos užlipdytos d brėž.	Gulom

j i k l a s ė

Pratimo vykdymas	S a l y g o s
Užtaisoma atskir. šūviams. Kulk. gr. grandininkui ko- manduojant, šaulys palei- džia 4 atskirus šūvius į kas kartas nurodomus kvadra- tus	Kliudyti tris 4-ių cm kvadratus. Laikas neap- rėžtas
Užtaisoma automatiškai. Kulk. gr. grandininkui sukomandavus: „Ugnies smūgiai į figūrų grupes— pradėk!“—šaulys šaudo savarankiškai	Kliudyti visas grupes. 8 kliudymai. Laikas—15 se- kundžių Iš viso ne dau- giai kaip 4 smūgiai
Užtaisoma automatiškai. Savarankiškai ugnies smū- giai	Kliudyti vieną figūros kvadratą. 5 kliudymai. Laikas—15 sekundžių. Iš viso ne daugiau kaip 3 smūgiai

Igdusiųjų

Pratimo eil. nr. ir tikslas	Atstu- mas m	Šūvių skaič.	T a i k i n y s	Įremtis
1 Taikymo tikslumas	25	4	L. kulk. taikiny su 4-iais įbraižytais 4-ių cm kvadratais b brėž.	Gulom
2 Ugnies smūgiai	25	12	L. kulk. taikiny. Atski- rai 3 figūros. Tarpuose po vieną užlipdytą c brėž.	Gulom
3 Šaudymas su dujokauke	25	8	L. kulk. taikiny. At- skirai 2 figūros. Kitos užlipdytos d brėž.	Gulom

šaulių klasė

Pratimo vykdymas	S a l y g o s
Užtaisoma atskiriems šū- viams. Kulk. gr. grandin- ninkui komanduojuant, šaulys paleidžia 4 at- skirus šūvius į kas kar- tas nurodomus kvadra- tus	Kliudyti keturis 4-ių cm kvadratus. Laikas neap- rėžtas
Užtaisoma automatiškai Kulk. gr. grandininkui sukomandavus: „Ugnies smūgiai į figūras — pra- dėk!“ — šaulys šaudo savarankiškai	Kliudyti visus figūrų kvadratus. 8 kliudymai. Laikas — 15 sekundžių. Ne daugiau kaip 4 smūgiai
Užtaisoma automatiškai. Savarankiški ugnies smū- giai	Kliudyti du figūrų kvad- ratus. 4 kliudymai. Lai- kas — 15 sekundžių. Iš viso ne daugiau kaip 3 smūgiai

Komandų pavyzdžiai

451.

Bendroji įžanginė komanda
įvairiems pratimams:

„Į prieš stovinčius taikinius — gulom —
šaudymas.“

I pratimui: a) „Atskirais šūviais —
užtaisyk.“

b) „Apatinė eilė, kairioji grupė. Trečiasis
šaulys iš kairės.“

Šaulys pakartoja šią komandą, nusitaiko
ir praneša — „Parengta“.

c) „Ugnis“.

II pratimui: a) „Automatiškai — už-
taisyk“.

b) „Viršutinė eilė, kairysis (dešinysis) tai-
kinys.“

Šaulys pakartoja, nukreipia kulkosvaidį į
nurodytą taikinį (į bet kurią jo figūrą) ir pra-
neša — „Parengta“.

c) „Ugnies smūgiai į figūrų grupes (įgu-
dusiems šauliams — „į figūras“) — pradėk.“

III. pratimui: a) „Automatiškai —
užtaisyk.“

b) „Apatinė eilė, kairysis taikiny.“

Šaulys pakartoja, nukreipia kulk. į nuro-
dytą taikinį (į bet kurią figūrą) ir praneša —
„Parengta“.

c) „Ugnies smūgiai į figūras — pradėk.“

Šaudymo tvarka

452. Šiam reikalui galioja 144 ir 145 str.
išdėstytos taisyklės.

Saugumo taisyklės

453. Šaudoma iš l. kulkosvaidžių tik kul-
kosvaidžių šaudyklose arba tokiose šaudyklo-
se, kur yra, kas reikia, įrengta ir kulkosvai-
džiams šaudyti.

Slėptuvės per mokomuosius šaudymus ne-
užimamos.

454. Prieš išeinant į šaudyklą, betarpiškai
prieš šaudymą ir po šaudymo grandininkas
turi gerai patikrinti, ar tuščias kulk. vamzdis,
ir pranešti šaudymo vadovui.

Šių taisyklių reikia laikytis ir šaudant ma-
nevriniais šoviniais.

455. Daugiau taisyklių šiuo reikalu žr.
149 ir 150 str. str.

Šaudymo priežiūra

456. Šaudymui prižiūrėti reikalingi:

- 1) vienas karininkas, kaip šaudymo vado-
vas;
- 2) puskarininkis šaudantiems šauliams
prižiūrėti;
- 3) vienas grandinis šoviniam išdavinėti ir
- 4) raštininkas kliudymams užrašyti.

Ypatingose aplinkybėse, neturint karinin-
ko - vadovo, juo gali būti skiriamas viršila.

Priežiūros personalas paprastai keičiamas
kas dvi valandos.

457. Šaudymo vadovas atsako už visą šau-
dymo eigą. Prieš pradėdant šaudyti jis pati-
krina šaudyklos tvarką, taikinius, įrankius ir

atgabentų šovinių skaičių. Ką ir kokioj tvarkoj jis yra radęs ir duotus raštininkui nurodymus jis liepia įrašyti į šaudymo knygą ir viską patvirtina savo parašu. Nurodymų pakartojimas, pakeičiant raštininką, taip pat turi būti įrašomas į knygą. Pakeičiant karininką, puskarininkį arba grandinį (šoviniams išdavinėti), šoviniai turi būti patikrinami.

568. Šaudymo metu vadovo pareiga duoti šauliui reikalingų nurodymų, spręsti, kas yra kaltas kliūčiai įvykus (446 str.), prižiūrėti raštininką ir tikrinti laiką su sekundrodžiu. Be to, jis turi žiūrėti, kad prieš tikrinant kludymus būtų ištaisytas kulkosvaidis, pats tikrinti kludymus ir paaiškinti šauliams trūkumus.

459. Puskarininkis prižiūri šaulius, kaip jie užtaiso, išima šovinius, nuleidžia, stato saugiklį ir t. t.; seka pėdą. Prieš eidamas tikrinti kludymų puskarininkis turi įsitikinti, ar vamzdis tuščias, ir pranešti šaudymo vadovui. Be to, jis turi rūpintis, kad taikiniai būtų tinkamai sustatomi.

460. Grandinis (šoviniams išdavinėti) prieš pradėdamas šaudyti priima atgabentą šovinių skaičių, šaudymo metu juos išdavinėja ir priima atgal nesuvartotus šovinius ir tuteles.

461. Raštininkas šaudymo vadovo nurodymais rašalu arba cheminiu pieštuku užrašinėja išdavus į šaudymo knygos juodraščių ir į šaudymo knygeles. Jis garsiai kartoja šaulio pavardę ir jo šaudymo išdavus.

Ugnies linijos tvarka

462. Pirmiausia reikia laikytis taisyklių, nurodytų 168—170 str. str., tik vietoje šautuvo visur imamas l. kulk.

463. Šaudyti paskirti šauliai šaudykloje sustatomi per keletą žingsnių už kulk. Prieš šaudydamas kiekvienas šaulys rūpestingai patikrina kulkosvaidį, duotą jam šovinių skaičių (puskarininkio akivaizdoje). Tai padaręs, jis gula prie kulkosvaidžio, kaip taikytos. Užtaiso ir šauda, paliepus vadovui.

464. Pabaigęs šaudyti, šaulys ištaiso kulkosvaidį, praneša: „Vamzdis tuščias!“ ir atsikėlęs atsistoja per vieną žingsnį už kulkosvaidžio. Vadovui paliepus, jis kartu su šaudymo priežiūros personalu eina žiūrėti kludymų ir paskui praneša savo šaudymo išdavus raštininkui, prieš tai pasakydamas savo laipsnį ir pavardę.

465. Lėktuvų šaudymas — atskiro statuto dalykas.

KAUTYNIŲ ŠAUDYMAS

Bendrieji nurodymai

466. L. kulk. kautynių šaudymo mokymo reikalui iš esmės galioja tos pačios taisyklės, kurios nustatytos šautuvų ir karabinų šaudymui (185—190 str. str.).

467. Kautynių šaudymo pratimus atlieka tik A grupė (pėst. ir rait. dalys).

Kautynių šaudymo skirstymas

468. A. Mokomasis kautynių šaudymas

a) vieninis kautynių šaudymas (iš 1. k.)

Šaudo: būrininkai, skyrininkai, 1. kulk. grandininkai, taikytojai ir padėjėjai.

P r a t i m a s

Eil. nr.	Atstumas m	Taikinys	Šovinių skaič.	Įremtis	Pratimo vykdymas	Sąlygos
1.	200	4 krintantieji krūtinės taikiniai nelygiais tarpais.	16	Gulom	Taikytojas, pasislėpęs už uždangos su užaisytu kulkosv., pastato saugikli. Grandininko įsakymu išbėga su kulkosvaidžių į poziciją ir šaudo savaranikiškai. Nuo komandos „Į poziciją“ iki šaudymo pabaigos 40 sekundžių. Grandininkas seka pėdą ir pastabomis pataiso.	Kliudyti ne mažiau kaip vieną taikinį

b) dalinių kautynių šaudymas

1. Kulk. grandies šaudymas

Eil. nr.	Atstumas (minim.)	remtis	Taikiniai	Šovinių skaič.	Pratimo tikslas	Sąlygos
1	400— —200	Kokia tinkama mesnė, taikantis prie vietos	Krūtinės krintantieji taikiniai, vaizduoją prisitaikusias prie vietos gr. gr. vilnyje. (stat. sud.)	20	Puolimas artimuose atstumuose. P a t i k r i n t i: a) ugnies ir judesio suderinimą; b) prisitaikymą prie vietos; c) 1. kulk. ugnies vadovavimą.	Kliudyti 5 taikinius.

V y k d y m a s

Manevre dalyvauja visas kautynių skyrius, gavęs trumpą taktikos uždavinį, bet šaudo tik l. kulk. Manevras pradedamas iš 1000—800 m nuo taikinių.

Per manevrą kulk. grandis užima poziciją apie 500—400 m nuo taikinių, pasirengia šaudyti ir, prisitaikiusi prie vietos, seka.

Šaudyti pradeda, grandininkui paliepus (jam pačiam gavus skyrininko nurodymų). Šioje pozicijoje išleidžiama 8—10 šovinių per 35 sekundes.

Paskui daromas šoksnis į poziciją apie 300—200 m nuo taikinių. Šioje pozicijoje išleidžiami likusieji šoviniai.

Antroje pozicijoje pratimas baigiamas ir parodomi kliudymai.

2. Kautynių skyriaus šaudymas — žr. 199 str.

469. Taktikos pratimai su kautynių šoviniais (žr. 200 ir 202 str.).

L. kulk. grandis šiuose pratimuose dalyvauja didesnių dalinių (kaut. skyr., būrio, kuopos) sudėty.

Kautynių šaudymo pratimų vykdymas

470. Šiam reikalui iš esmės tinka tos pačios taisyklės, kurios yra nustatytos kautynių šaudymui iš šautuvų ir karabinų (žr. 203—236 str. str. ir 265—323 str. str.).

Kiti straipsniai tik papildo jas nurodymais, kurie liečia l. kulk. vartojimą.

471. L. kulkosvaidžio savumai neleidžia ilgai šaudyti iš jo automatiška ugnimi. Paprastai ugnis turi būti leidžiama 4—8 šūvių eilėmis.

Maži, į žemę įsirausę taikiniai gali būti sėkmingai šaudomi iki 600 m, o turint gerą sekimą, ir didesniuose atstumuose. L. kulk. ugnies tikrumas labai pareina nuo to, kaip išmokytas taikytojas. Aukštus ir gilius taikinius galima šaudyti ir tolimuose atstumuose (toliau kaip 800 m). Ugnies vaisiai visada gali būti padidinami, tinkamai išnaudojant patogius momentus ir vartojant pakankamą šovinių kiekį. Artimesniuose, negu 300 m atstumuose, l. kulk. ugnis trumpai gali veikti naikinamai, juo labiau, kai ji paleidžiama netikėtai.

472. Tankus galima sėkmingai šaudyti ligi 200 m, taikant į sekimo ir šaudymo angles.

473. Saugumo taisyklės, šaudent pro tarpus.

Be to, kas yra pasakyta 219, 220, 222 ir 224 str. str. šiuose pratimuose reikia laikytis šių nurodymų:

a) šaudyti galima tik iš tokių vamzdžių, iš kurių yra išleista ne daugiau kaip 5000 šūvių. Nors 5000 šūvių dar nebūtų išleista, bet vamzdis netinka, jei kalibras prie nuopiovos yra 7,94;

b) šaudyti reikia kuo mažesnėmis eilėmis ir kuo didesnėmis pertraukomis, kad vamzdis neįkaistų;

c) turi būti visiškai laiduojama nuo rikošetų šia pusę savo dalinių;

d) nuo šaudymo krypties ligi savo kar. dalinio sparno, pro kurį šaudoma, turi būti atstumuose ligi 100 m — ne mažiau kaip 10 m, didesniuose atstumuose — ne mažiau kaip 0,1 atstumo (iki savo dalinio).

Šovinių išlaidos

474. L. k. gr. grandininkas turi sekti šovinių išlaidas, kad prieš laiką nebūtų per daug jų išleidžiama, ir rūpinasi, kad šovinių išteklių būtų laiku papildyti. Kiekviena proga apie šovinių išteklius jis praneša skyrininkui, o tasai — būrio vadui.

Kiekvienas l. kulk. visuomet turi turėti ne mažiau kaip 10 apkabų neliečiamos šovinių atsargos (200 šov.). Šie šoviniai gali būti išleidžiami tik būrio vado įsakymu kritingais momentais.

Mokomieji kautynių šaudymai

Vieninis kautynių šaudymas

475. Vieninį kautynių šaudymą iš l. kulk. reikia pradėti, atlikus vieninio kautynių šaudymo iš šautuvų bent vieną pratimą ir mokomuosius l. kulk. šaudymo pratimus.

476. Vieninio kautynių šaudymo tikslas yra išauklėti tokius tai-

kytojus, kurie įvairiausiose aplinkybėse be grandininko ir taikytojo padėjėjo pagalbos galėtų tinkamai šaudyti iš l. kulk., griežtai suderindami šovinių išlaidas su kautynių tikslu.

L. kulk. grandžių ir kautynių skyrių mokomasis kautynių šaudymas

(žr. 247—254 str. str.).

477. L. kulk. grandininko vaidmuo yra labai svarbus. Jis turi mokėti gerai vadovauti jam pavesto kulkosvaidžio ugniai. Jis nurodo taikinius tiek l. kulk., tiek savo grandies šauliams ir turi susivokti, kur pavartoti įžambinę ar kryžišką ugnį. Jis seka ugnies vaisius, žiūri ugnies drausmės ir šovinių išlaidų.

Skyrininko pareigos savo skyriaus atžvilgiu yra visai panašios, tik platesnės. Jis turi mokėti vykdyti kautynių skyriaus manevrą, tinkamai suderindamas l. kulk. ugnį ir grenadierių judesį.

478. Kadangi l. kulk. turi praskinti kelią grenadieriams, tai tiek skyrininkas, tiek kulk. gr. grandininkas turi būti išmokyti tinkamai ir tikslingai pavartoti ugnį.

Prireikus šaudyti pro tarpą, kulk. gr. grandininkas turi sugebėti išspręsti, ar tai yra galima (473 str.).

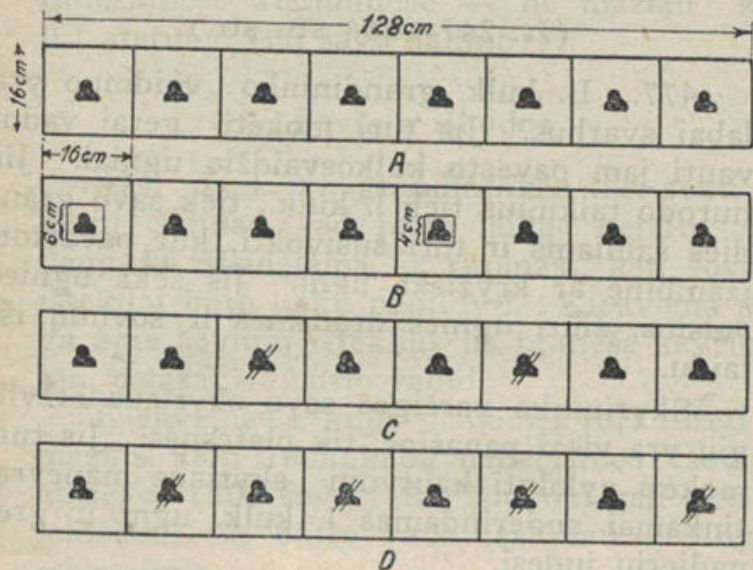
479. Taktikos pratimai su kautynių šoviniaus (žr. 255—258 str. str.).

480. Parodomieji ir tiriamieji šaudymai (žr. 259—263 str. str.).

481. Tikrinamieji (inspektoriai) šaudymai (žr. 264 str.).

III. Taikiniai

482. Mokomieji taikiniai (žr. 58 brėž.). Kuris jų kuriam partimui vartojamas,



58 brėž.



Įbraižomoji figūra
(Jos tikras dydis ir spalva).

58a brėž.

mas, nurodyta kiekvieno mokomojo pratimo dryžyje „taikins“. Šie taikiniai lipdomi ant skydų, kurie daromi taip pat, kaip ir s. kulk. šaudymui.

Pastaba. Dviem brūkšniais perbraukta figūra — užlipdyta.

483. Kautynių šaudymo taikiniai — tokie pat, kaip ir šaudymui iš šautuvų (žr. 391 str.).

IV. Šoviniai

484. Mokomajam l. kulk. šaudymui pasiręgti (443 str.) manevrinių šovinių kiekį kasmet nustato vadovybė.

485. Kautynių šovinių normos

a) Pirmiesiems šaudymo metams

Eil. nr.	Kokiam šaudymui	A grupės		B grupės	
		Kiekvien. šauliui	Kiekvien. kulkosv.	Kiekvien. šauliui	Kiekvien. kulkosv.
1	Kulkosv. išaudyti . . .	—	30	—	30
2	Bandom. šūviams ir pridamųjų šovinių . .	12	—	10	—
3	Mokom. š. pratimams . .	24	—	16	—
4	Mokom. kaut. šaud.: a) vien. kaut. šaud. . .	16	—	—	—
	b) 1. kulk. gr. . . .	—	20	—	—
	c) kaut. skyr. . . .	—	60	—	—
5	Takt. pratimams su kautynių šoviniais	—	200	—	—

b) Antriesiems šaudymo metams (iš tikrųjų pusm.)

P a s t a b a. Antraisiais šaudymo metais ankstybesnio šaukimo senieji kareiviai atlieka tik mokom. pratimus.

Eil. nr.	Kokiam šaudymui	A grupės		B grupės	
		Kiekvien. šauliui	Kiekvien. kulkosv.	Kiekvien. šauliui	Kiekvien. kulkosv.
1	Kulkosv. išaudyti (visiems metams)	—	30	—	30
2	Bandom. šūviams ir pridamųjų šovinių . .	12	—	10	—
3	Mokom. pratimams	24	—	16	—

486. Parodomieji ir tiriamieji pratimai, taip pat ir tikrinamieji (inspektoriniai), 1. kulk. šaudymai atliekami iš tų pačių šovinių normų, kurios nustatytos 394 str.

V. L. KULK. ĮSIŠAUDYMAS

487. Kulkosvaidžių taiklumui labai svarbu yra, kad visi šūvių tikrumą veikiantieji kulkosvaidžio ir jo kojųčių trūkumai būtų surandami ir pašalinami.

488. Maži vidurinio pataikymo taško padėties pakitėjimai gali būti net dėl kulkosvaidžio išnarstymo ir sunarstymo. Tačiau šie pakitėjimai tik laikinio pobūdžio.

Didesni vidurinio pataikymo taško nukrypimai ir žymiai didesnis sklaidumas būna dėl paties kulk. trūkumų (pav., dėl jo kalibro padidėjimo), dėl kojųčių trūkumų ir dėl blogo kulk. aptarnavimo.

489. Dalies ginklininkas dar prieš išaudant turi ištirti kulkosvaidį, surasti ir pašalinti trūkumus. Išaudant kulkosvaidį, gali būti jau tik tie trūkumai, kurių, kad ir geriausiai tiriant, negalima nei išaiškinti, nei pašalinti.

Juo rūpestingiau prieš išaudymą kulkosvaidžiai bus patikrinami ir sutvarkomi, juo mažiau bus aikvojama ir laiko ir šovinių išaudymo metu, ir tuo geriau seksis kautynių šaudymas.

490. Rengiantis išaudyti kulkosvaidį, kuopos vadas turi pasirūpinti, kad šauliui, kuris jį išaudys, būtų visai aiškus išaudymo tikslas,

būtent, kad išaudant tikrinamas ne šaulys, bet kulkosvaidis. Tuo būdu, nors šaulys, pavyzdžiui, gerai žinotų, kokia yra reikalinga taikymo pataisa, kad kludymai gerai telktųsi apie taikymo tašką, vistiek jis turi taikyti normaliai (į tikrąjį taikymo tašką — lygiu sargu).

491. Kulkosvaidžiams išaudyti skiriami geriausiai kulkosvaidininkai. Išaudoma, kai geras oras. Taikiklis ir sargas neturi žibėti. Jei kliudo saulė, reikia įtaisyti pastogėlę.

492. Išaudyti reikia:

a) visi kulkosvaidžiai po ypatingo jų peržiūrėjimo prieš mokom. pratimus;

b) naujai paaiškėję netvarkingi kulkosvaidžiai;

c) kulkosvaidžiai, gražinti iš centrinių dirbtuvių po sutvarkymo, nors ten jie būtų buvę išaudyti.

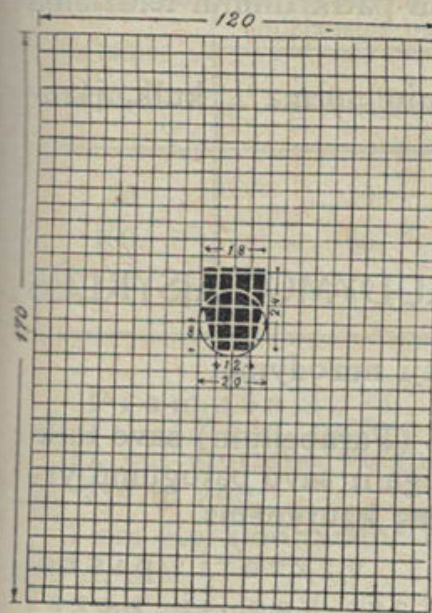
493. Išaudoma trimis kulkomis 100 m atstume į taikinius (žr. 59 brėž.). Taikiklis 200. Taikoma po juoda figūra (tupdant ją ant sargo).

494. Kulkosvaidis patenkinamai muša, jei visi trys kludymai yra apskritime.

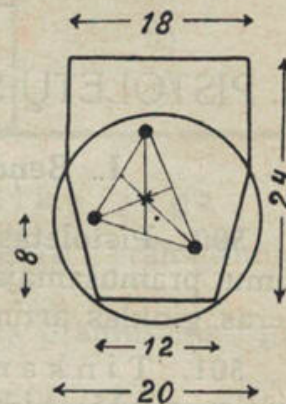
495. Kludymai tiksliai sužymimi išaudymo lapely, kurio mastelis yra 1:10 (74 brėž.).

Vidurinis pataikymo taškas surandamas, sujungiant kludymus tiesiomis linijomis ir gaunant tuo būdu trikampį ir paskui išvedant pusiau kraštines, kurių susikirtimo taškas ir

imamas, kaip vidurinis pataikymo taškas (60 brėž.).



59 brėž.



60 brėž.

496. Jei išaudymo išdavos rodo, kad kulkosvaidis netvarkingas, tai su išaudymo lapeliu jis duodamas ginklininkui tirti, kokie jo trūkumai.

497. Vieną ar kitą trūkumą pašalinus, leidžiama pakartoti išaudymą — iš viso 4—5 kartus. Jei ir paskutinės išaudymo išdavos blogos, tai toks kulkosvaidis turi būti taisomas centrinėse ginklų dirbtuvėse.

498. Automatiška ugnis kulkosvaidžio veikimui patikrinti.

Ji vartojama po kiekvieno tokio kulkosvaidžio tvarkymo, kai pakeičiama viena kita jo

svarbesniųjų dalių, ir kai sąryšy su tuo kyla abejojimų dėl jo automatiško veikimo.

Kiekvienam tokiam patikrinimui leidžiama 10—15 šovinių.

499. Metinė šovinių norma 1. kulk. išaudyti — 30 šovinių.

C. PISTOLETŲ ŠAUDYMO TAISYKLĖS

I. Bendrieji nurodymai

500. Pistoletas 08 (Parabellum) savo taiklumu, pramušamąja jėga ir savo patogumu yra geras ginklas artimoms kautynėms.

501. Tinkamai vartoti pistoletą gali tik tas, kas jį gerai pažįsta. Nemokant jo gerai vartoti, pavojinga ir pačiam šauliui ir aplinkiniams.

502. Blogai užlaikomas ir vartojamas pistoletas greit genda ir nustoja šūvių tikrumo.

Balistikos duomenys

503. Pradžios greitis (V_0) = 320m/sek. Didžiausias šaudymo tolis, imant 35° pakilą, yra 1600 m.

Didžiausias taikiklinis šūvio tolis yra 125 m.

Didžiausioji taik. šūvio tolio trajektorijos ordinatė apie 25 cm.

504. Šaudant nuo stovo, didžiausias nukrypimas horizontaliai ir vertikaliai yra toks:

Atstumas m	Didžiausias nukrypimas centimetrais	
	vertikaliai	horizontaliai
50	30	20
100	60	50
150	110	80

Pramušamoji kulku jėga

12 cm storumo pušinė lenta pramušama ligi 250 m atst.

7 cm storumo pušinė lenta pramušama ligi 500 m atst.

3 cm storumo pušinė lenta pramušama ligi 800 m atstumo.

Į smėlį iš 50 m atstumo kulka įsiskverbia ligi 25 cm.

1,5 mm storumo plieno skarda apsaugoja nuo kulkos bet kuriame atstume.

Arkliai kiaušas pramušamas maždaug iki 800 m atstumo.

II. Šaudymo mokymas

505. Pagrindinis mokymo tikslas yra tas, kad šaulys gerai mokėtų leisti greituosius šūvius ir tuo būdu galėtų kaip reikiant vartoti pistoletą artimose kautynėse.

Rengiamieji pratimai

506. Mokymo eiga:

- a) medžiaginė pistoleto dalis;
- b) išnarstymas ir sunarstymas;
- c) užlaikymas, priežiūra, valymas;
- d) šovinių į apkabą sudėjimas ir išėmimas;
- e) užtaisymas ir ištaisymas;
- f) saugiklio pastatymas ir atleidimas;
- g) nuleidimas;
- h) kliūčių šalinimas;
- i) taikymo ir įremties pratimai.

Sudėti šovinius į apkabą ir užtaisyti pistoletą reikia mokyti mokomaisiais šoviniais, taip pat tamsoje ir užmerkus akis.

507. Dėl pistoleto trumpumo ir dėl nepastovaus įremties būdo netaisyklingas šio ginklo vartojimas yra pavojingas. Todėl kiekvienam šauliui reikia iš pat pradžių gerai įkalti, kad pistoleto vamzdis turi būti visuomet laikomas žemyn į priekį, o nuleidžiamasis kabelis neturi būti liečiamas — vistiek, ar daromi pratimai su mokomaisiais šoviniais ar su šratais, ar su manevriniais, ar su kautynių šoviniais. Smilius turi būti iš viršaus ant nuleidžiamojo įtaiso skliaustelio. Tik norint paleisti šūvį, atleidžiamas saugiklis ir, nukreipus pistoletą į taikinį, pirštas uždedamas ant nuleidžiamojo kabelio.

508. Jei ne tuoj šaunama, turi būti pastatomas saugiklis — vistiek, ar pratinamasi mo-

komaisiais, ar manevriniais šoviniais, ar šatrais.

509. Reikia niekad neužmiršti, kad po šūvio pistoletas automatiškai užsitaiso, ir skiltuvus atsilaužia.

Taikymas

510. Per taikymo pratimus šaulys turi gerai apsiprasti su trumpa taikiklio linija.

511. Iš pradžių taikoma nuo išaudomojo stovo. Šaulys atsisėda už stovo (ant ožiuko), atsiremia į jį dešinės rankos alkūne. Kaire ranka galima arba apkabinti dešinę ranką per riešą arba pakišti ją po ją, ir vienu ir kitu būdu sudarant jai atramą.

512. Dešine ranka gerai, stipriai apkabinama pistoleto rankena.

513. Kai šaulys jau būna pakankamai įpratęs tiksliai taikyti, šaudoma šatrais (5 priedėlis).

Šaudymo parengtis

514. Dažniausiai šaudoma stačiom. Šaulys, išėjęs į ugnies liniją, atsistoja frontu į taikinį, pasisuka pusiau kairėn ir, nepristatydamas dešinės kojos, atkiša ją į dešinę nauja pečių kryptimi (kairys daro viską atvirkščiai). Keliai ištiesiami, lengvai blauzdas ištempiant. Klubai ir pečiai, kaip ir kojos, pasukami. Kai-

rioji ranka laikoma, kaip patogiau. Kūno svoris laikomas lygiai ant abiejų kojų.

Tada šaulys užtaiso pistoletą, nenuleisdamas akių nuo taikinio. Paskui, išžiūrėdamas



61 brėž.

į taikymo tašką, pakelia pistoletą prieš dešinę akį, vamzdžiu pusiau aukštyn (ir priekin), o rankena burnos aukštyje, dešinę ranką arba šiek tiek sulenkęs arba visai ištiesęs, kaip kam patogiau taikyti. Smilių deda ant nuleidžiamojo kablelio, užmerkia kairę akį ir taikosi (žr. 61 brėž.).

Ilgo taikymo reikia vengti: pirma, ranka pavargsta, antra, reikia būtinai pratintis skubiai nusi-
taikyti, nes kautynėse laiko maža.

515. Parengtis klūpsčiom arba gulom iš esmės yra tokia pat, kaip ir šaudant iš šautuvų.

Klūpsčiom — klaupiama ant kairio kelies, dešinės rankos alkūne atsiremiama į



62 brėž.



63 brėž.

dešinės kojos kelį (97 str. taisyklėmis) (62 br.).

G u l o m — kaire ranka apkabinama dešinė per riešą arba pakišama po ją, sudarant atramą (žr. 63 brėž.).

Taikymo taškas

516. **T a i k y m o t a š k a s** paprastai yra **t a i k y m o v i d u r y s**. Prireikus jis pakeičiamas, nelygu pistoleto savumai, atstumas ir t. t. Šaulys turi žinoti, kur jis turi taikyti ir kodėl.

Nuleidimas

517. Nuleidžiant turi būti tvirtai, lygiai spaudžiamas nuleidžiamasis kablelis, kol įvyks šūvis. Nuleidinėti reikia duoti kuo dažniausiai pratintis, kad šaulys mokėtų nuleisti, nesugadindamas nutaikymo. Dėl vamzdžio trumpumo trūkčiojimas čia dar daugiau kenkia, negu šaudant iš šautuvo.

Iššovus, jei daugiau šūvių nenorima leisti, reikia iš lėto atleisti nuleidžiamąjį kablelį, smilių uždėti ant nuleidžiamojo įtaiso skliaustelio iš viršaus ir tuoj pastatyti saugiklį.

Mokomasis šaudymas

B e n d r i e j i n u r o d y m a i

518. Šaulys, jei tik galima, turi visus pratimus atlikti tuo pačiu pistoletu.

519. Mokomieji pratimai pradedami tik tada, kai jiems gerai pasirengta mokomaisiais ir manevriniais šoviniais, o taip pat šatrais.

520. Mokomuosius pratimus atlieka visi karininkai ligi bataliono vado įskirtinai, puskarininkiai ir kareiviai, ginkluoti pistoletais. Aukštesnių vietų, negu bataliono vadas, karininkai šaudo savo noru.

521. Draudžiama tą pačią dieną atlikti daugiau, negu vieną pratimą.

522. Šauliai skirstomi į 3 klases: II, I ir atsk. klasę.

Į aukštesnę šaudymo klasę galima kelti tik šaudymo metams pasibaigus. Keliami tik tie kariai, kurie išpildo visų žemesnės klasės pratimų sąlygas.

Atgal į žemesnę klasę keliami 126 str. taisyklėmis.

523. Jei šaudymo vadovo manymu šaulys blogai šaudo dėl pistoleto kaltės, tai jis gali duoti patikimam šauliui iš to pistoleto paleisti vieną kitą b a n d o m a j i š ū v i. Tatai pažymima šaudymo užrašuos ir šaulio šaudymo knygelėje.

Jei bandomieji šūviai parodo, kad iš tikrųjų pistoletas kaltas, jis turi būti ištiriamas ir tinkamai sutvarkomas.

524. Jei per tam tikrą pratimą šaulys iš pradžių šaudo blogai, bet paskui žymiai pagerėja, jam leidžiama pridėti 1—2 šovinius, kad galėtų išpildyti sąlygas, bet tik per 1 ir 2 pratimus.

525. **A p r a n g a**: 1 ir 2 pratimui — sargybą, 3 pratimui — žygio.

526. **M o k o m o j o š a u d y m o s a l y g o s**.

II klasė

Eil. nr.	Metrų	Įremtis	Taikinys	Šūvių skaičius	Salygos
1	25	Sėdom nuo išaudomąjo stovo	Juosmens-žieduotas (390 str.)	3	Nė vieno kludymo toliau kaip 7 žiedas
2	25	Staćiom	" "	5	3 kludymai figūroje
3*)	25	Staćiom (greit. šūvis)	" "	5	3 kludymai figūroje

*) P a s t a b a. Šaulini užtaisius pistoletą, šaudymo vadovas komanduoja: „Ugnis“. Visi penki šūviai turi būti paleidžiami per 15 sekundžių. Išėjus laikui, vadovas komanduoja: „Baigti“. Tikrinami kludymai. Nesuspėti paleisti šūviai laikomi nepataikymais ir pažymimi ženklu [·].

I klasė

Eil. nr.	Metrų	Įremtis	Taikinys	Šūvių skaičius	Salygos
1	25	Gulom	Juosmens-žieduotas	3	Nė vieno kludymo toliau kaip 8 žiedas
2	25	Staćiom	" "	5	4 kludymai figūroje
3*)	25	Staćiom (greit. šūvis)	" "	5	4 kludymai figūroje

*) P a s t a b a. Kai šaulys būna užtaisęs pistoletą, vadovas komanduoja: „Ugnis“. Šaudoma 12 sekundžių. Išėjus laikui, vadovas komanduoja: „Baigti“. Tikrinami kludymai. Nesuspėti paleisti šūviai laikomi nepataikymais ir žymimi ženklu [·].

Atskiroji klasė

Eil. nr.	Metrų	Įremtis	Taikinys	Šūvių skaičius	Sąlygos
1	25	Staćiom	Juosmens-žieduotas	3	Nė vieno kludymo toliau kaip 9 žiedas
2	25	.	"	5	5 kludymai figūroje
3*)	25	Staćiom (greit. šūvis	"	5	5 kludymai figūroje

*) Pastaba. Kai šaulys būna užtaisęs pistoletą, vadovas komanduoja: „Ugnis“. Šaudoma 10 sekundžių. Išėjus laikui komanduoja: „Baigti“. Tikrinami kludymai. Nesupėti paleisti šūviai laikomi nepataikymais ir žymimi ženklų [] .

Šaudymo tvarka

527. Nurodymai šaudymo parengimo, saugumo, priežiūros ir taikinių tarnybos reikalu, kurie yra 144—167 str. str., galioja ir pistoletų šaudymui.

Kituose straipsniuose duodami tik pakeitimai ir papildymai .

528. Prieš išvesdamas kareivius šaudyti dalinio vadas turi gerai patikrinti, ar visų pistoletai tinkamai sunarstyti ir parengti šaudyti, ar vamzdžiai švarūs ir t. t.

Į pistoletą įdedama tuščia apkaba. Atidaromas uždaras. Vamzdis apžiūrimas pro šovinio lizdą ir pro laibgalį. Apkabą reikia atitraukti atgal arba visai išimti, kad uždaras, truputį patrauktas atgal ir paleistas, galėtų greit užsidaryti. Uždarius uždarą, reikia pastatyti saugiklį ir patikrinti, ar jis gerai veikia. Paskui atleidžiamas saugiklis ir patikrinamas nuleidžiamasis įtaisas (nuleidžiant).

529. Šaudymo vadovas karininkas žiūri, kad visų šaudymo dalyvių būtų griežtai laikomasi saugumo taisyklių.

Atliekant trečiąją (greit. šūvių) pratimą, jis pats sekundrodžiu atskaito pratimui skiriamąją laiką.

530. Puskarininkis, šaulių (kareivių) priežiūrėtojas, atvykus jiems į šaudyklą, apžiūri jų pistoletus pagal 528 str. ir praneša šaudymo vadovui. Šaudymo metu jis stovi $\frac{1}{2}$ žingsnio už šaulio ir šiek tiek iš šalies ir žiūri, kaip šauliai įdeda apka-

bas, kaip užtaiso, kaip stato ir kaip atleidžia saugiklį. Jis žiūri, kad tik tada būtų užtaiso mi pistoletai, kai pasirodo taikiniai, ir kad po šūvio pirštas tuoj būtų išimamas iš nuleidžiamojo įtaiso, o saugiklis tuoj pastatomas, jei reikia tikrinti taikinius. Šauliams atšaudžius, puskarininkis prižiūri pistoletų ištaisymą, išklauso šaulių pranešimus ir pats įsitikina, ar jie teisingi.

531. Grandinis, šovinių išdavinėtojas, kiekvienam šauliui įdeda į apkabą atliekamajam pratimui nustatytą šovinių skaičių ir įteikia, kai tas eina į ugnies liniją. Iš atšaudžiusių šaulių jis priima atgal tūteles ir neiššautus šovinius.

532. Raštininkas užrašinėja tikrąją kliudymų būseną, bet ne tą, kurią šaulys prieš patikrinant spėdamas praneša.

Ugnies linijos tvarka

533. Šaulių pamaina — ne daugiau kaip 5 žmonės — atsistoja eilėje per keletą žingsnių nuo ugnies linijos, frontu į taikinius. Puskarininkui patikrinus jų pistoletus (530 str.), jie įteikia grandininkui (531 str.) apkabas ir gauna šovinius. Po to atskiri šauliai po vieną paeiliui eina į ugnies liniją, praneša raštininkui savo laipsnį, pavardę ir pistoleto nr. Pasirodžius taikiniui, užtaiso pistoletą ir atsistoja parengty.

Po šūvio šaulys praneša, kur, jo manymu, kliuvęs, ir pastato saugiklį. Parodžius klu-

dymus, jis praneša savo pavardę ir šaudymo išdavas.

534. Greitųjų šūvių pratimo metu nei spėjamai pranešinėti kliudymo vietos, nei statyti saugiklio tarp atskirų šūvių nereikia.

535. Per visus šaudymo pratimus šaulys turi leisti šūvius vieną po kito, nenueidamas nuo savo vietos. Kai pratimas būna pabaigtas, arba kai prireikus jis būna nutrauktas, šaulys praneša puskarininkui: „Apkaba išimta. Vamzdis tuščias“. Tada jis eina prie šovinių išdavinėtojo, įteikia jam tūteles, likusius šovinius ir apkabą, pranešdamas, pavyzdžiui: „Iššoviau 4, vienas pasiliko. Apkaba tuščia“.

536. Jei vadovas nusprendžia duoti šauliui 1 ar 2 pridedamuosius šovinius (524 str.), tai grandinis tuoj juos sudeda į apkabą ir įteikia šauliui.

537. Jei kokio šovinio neįskelia, tai šaulys išbūna parengty keletą sekundžių (3—4 ir tada išmeta jį. Paskui tas šoviny s duodamas šauti iš kito pistoleto. Jei ir tąsyk neįskelia, tai toks šoviny s laikomas neįskelt u.

III. Prizinis šaudymas

538. Priziniame pistoletų šaudyme dalyvauja visi karininkai ligi bataliono vado įskirtinai. Aukštesnių vietų karininkai šaudo savo noru.

539. Prizinis šaudymas atliekamas nuo rugsėjo 1 iki 20 dienos.

540. Prizinio šaudymo tikrinimo komisijas skiria divizijų vadai, kavalerijos viršininkas, aviacijos viršininkas, karo mokyklos viršininkas ir karo technikos viršininkas — kiekvienas savo priklausomųjų dalių ir įstaigų karininkų šaudymui.

Centrinių įstaigų karininkai įgulos viršininko nurodymais šaudo kartu su vienos ar kitos dalies karininkais tos pačios komisijos prižiūrimi.

541. Sąlygos.

Metru	Įremtis	Taikinys	Šov. skaič.	Laikas ir sąlygos
25	Staćiom nuo rankos	24 žiedų (kaip šautuvų šaudymui).	5	Laikas neaprežtas išleidžiami šoviniai ne būtina pagret. Galima leisti šaudyti su pertraukomis, net įvairiomis dienomis, parenkant, kaip galint, geresnes ir vienesnes sąlygas. Sąlygos: 110 taškų. Tikrinama po kiekvieno šūvio.

Kiekvienam šauliui, prieš pradėdant jam prizinį šaudymą, duodama išleisti po vieną b a n d o m ą j i š ū v i, tačiau jo išdavos nieku būdu negali būti imamos, kaip prizinio šaudymo išdavos.

542. Prizas — laikrodys. Jį gauna tas iš visų prizinio šaudymo dalyvių — karininkų, kuris geriausiai yra išpildęs sąlygas.

Sprendžiant pirmybė duodama: 1) tam, kas turi didesnę taškų skaičių, bet ne mažiau kaip 110; 2) jei taškų skaičiai vienodi, tai tam, kieno geresnis paskutinis kliudymas, o jei ir jie vienodi, tai — tam, kieno geresnis priešpaskutinis kliudymas ir t. t.

543. Pistoletų prizinio šaudymo išdavos, surašytos pagal čia duodamą pavyzdį, kartu su šautuvų ir karabinų prizinio šaudymo išdavomis siunčiamos į kariuomenės inspekciją ligi rugsėjo 28 d.

P a v y z d y s

5 p. p. pistoletų prizinis šaudymas 193. . . m.

Eilės nr.	Laipsnis, pavardė, vardas	Atskirų šūvių kliūdyti žiedai					Taškų skaičius
		1	2	3	4	5	
1	Majoras Lingis Antanas	18	20	24	21	20	104

Inspekcijoje galutinai patikrintas ir sutvarkytas prizinio šaudymo išdavos kariuomenės inspektorius pristato vyriausiojo štabo viršininkui, kuris nustato, kam duotinas prizas.

544. Prizo įteikimas ir laimėjimo paskelbimas, kaip ir kitų individualių prizų už šautuvų šaudymą — žr. 383—385 str str.

IV. Šoviniai

545. Metinė norma šauliui.

Eil. nr.	Kuriam tikslui	Kiek šovinių	
		karininkui	kareiviui
1	Pistoletui išaudyti	5	5
2	Pridedamųjų šovinių ir šov. band. šūviams	7	7
3	Mokomiesiems pratimams	13	13
4	Priziniam šaudymui	5	—
	Iš viso	30	25

V. Pistoletų išaudymas

546. Pistoletas išaudomas tik tada, kai jam yra įstatytas naujas sargas arba užrakto užpakalinis sąnarys, arba jei jis, apskritai, yra pagrindiniai taisytas dirbtuvėse.

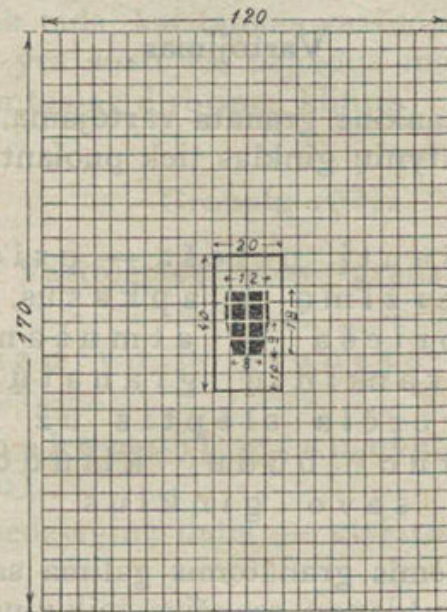
547. Išaudoma 5 šūviais į išaudomąjį taikinį (žr. 64 brėž.) iš 50 m atstumo nuo išaudomojo staliuko. Taikomasis įtaisas neturi žibėti ir turi būti saugomas nuo saulės šviesos.

Taikomasi, tupdant juodą figūrą ant sargo.

548. Išaudydamas šaulys atsiremia abiem alkūnėm, pistoletą laiko abiem rankom už rankenos; kumščiai ir rankenos apatinė dalis dedami ant pakankamo aukštumo smėlio maišelio.

549. Pistoletas muša patenkinamai, jei iš penkių kliudymų keturi yra keturkampy 40×20 cm.

Jei šios sąlygos neišpildomos, tai pistoletą turi nuodugnai ištirti ir sutvarkyti ginklininkas. Po to pistoletas iš naujo išaudomas.



64 brėž.

Jei kuris pistoletas turi centrinėse dirbtuvėse taisytiną trūkumą, tai jis ten turi būti siunčiamas.

550. Šaudymo išdavos žymimos išaudymo lapely (sumažintas išaudymo taikinys, mastelis 1:10) kartu su išaudžiusio šaulio pavarde, išaudymo data ir pistoleto nr.

D. RANKINIŲ GRANATŲ SVAIDYMO TAISYKLĖS

Vartojimas

551. Rankinė granata vartojama, kaip artimųjų kautynių ginklas tiek puolant, tiek ginantis.

Puolanti priešą — prieš pat jo išiveržimą į apkasus, o ginanti priešą — atmušant jam ataką, rankinių granatų sprogimai verčia slėptis už uždangų ir tuo būdu kliudo jam vartoti savo ginklus.

Rankinėmis granatomis galima smogti ir tokius už uždangų esančius taikinius, kurių šaunamaisiais pėstininkų ginklais negalima nusmogti.

552. Rankinė granata veikia normaliai savo stipriu sprogimu, skeveldromis 10—15 m stipino plote ir oro spaudimu 3—6 m stipino plote.

553. Ramiai, sumaniai ir su šaunamaisiais ginklais suderintai vartojant rankines granatas, galima pasiekti ypač gerų išdavų.

Šaulys turi žinoti, kad rankinė granata tik papildo šaunamojo ginklo veikimą, bet niekuomet jo neatstoja.

554. Keletas rankinių granatų, surišant jas į vadinamąjį buketa, prireikus gali būti vartojama kliūtims ir slėptuvėms sprogdinti. Numesti tokį buketa po tanko vikšrais labai sunku. Mėginant taip daryti, vaisių galima tikėtis tik tada, kai tankas važiuoja iš lėto arba visai yra sustojęs, pagedus motorui, arba prieš gamtos ar dirbtines kliūtis.

Granatų rūšys

555. Vartojamos šios granatos (vokiškos):

1. kautynių granata su koteliu (24 metų),

2. mokomoji granata su koteliu (24 metų).

Jų medžiaginė dalis — atskirame statute.

Svaidymo mokymas

556. Dalyviai .

Mėtyti rankines granatas turi mokėti visi kovotojai.

557. Mokymo tikslas:

a) rankinės granatos konstrukcijos pažinimas;

b) taiklus svaidymas į paslėptus ir nepaslėptus taikinius ligi 45 m atstumo;

c) mokėjimas vartoti rankines granatas puolant ir ginantis greta su šaunamuoju ginklu.

Kad rankines granatas būtų galima ramiai ir tikslingai vartoti, reikia stengtis, kad su šiuo ginklu būtų visiškai apsiprasta, susigyventa.

558. M o k y m o e i g a:

- 1) aiškinamosios pamokos;
- 2) svaidymo mokymas;
- 3) mokomosios granatos mokomasis svaidymas;
- 4) kautynių granatų mokomasis svaidymas;
- 5) kautynių svaidymas;
- 6) granatų buketų vartojimas.

A i š k i n a m o s i o s p a m o k o s

599. Per aiškinamąsias pamokas išaiškina, kokių yra rankinės granatos atskirų dalių, kokia jos konstrukcija, kaip veikia degtuvas ir kapsulė, koks yra sprogstamosios medžiagos užtaisas ir kaip jis veikia, kaip veikia atskiros dalys, kaip užtaiso ir ištaiso granata, kaip ji sviedžiama, kas daroma ją sviedžiant, kokios saugumo taisyklės (ir kautynių ir mokomosioms grantoms), svaidant granatas svaidykloje, nešiojant jas žygyje ir vartojant kautynėse, ir kokios yra kaimyninių valstybių rankinės granatos.

Kas ir kaip daroma svaidykloje, ir kokios yra saugumo taisyklės, — turi būti kuo dažniausiai ir kuo smulkiausiai išaiškina.

S v a i d y m o m o k y m a s

560. Kadangi, svaidant granatas, veikiama visu kūnu, tai visos jo dalys turi būti tinkamai miklinamos. Tik tokiu būdu parengtas svaidytojas bus stiprus ir taiklus.

561. Artimojo, tolimojo, riestojo ir lėkštojo svaidymo technikos reikia mokyti per gimnastikos pratimus.

Kadangi rankinės granatos dažniausiai svaidomos į esančius už uždangų taikinius, tai pirmiausia reikia mokyti riestojo svaidymo.

562. Rankinių granatų svaidymo rengiamieji pratimai atliekami arba sporto drabužiuose arba šiaip lengvai apsirengus.

M o k o m ū j ū g r a n a t ū m o k o m a s i s s v a i d y m a s

563. Svaidant mokomąsias granatas, reikia visai taip elgtis, kaip svaidant kautynių granatas.

564. Svaidytojai, kaip ir kautynių svaidydyje, būna už uždangų; žiūrovai — už saugumo ribų (žr. 65 brėž.).

565. 66-me brėžiny parodyta pavyzdin-goji mokomųjų granatų svaidykla.

Svaidytojo vietą ir taikinių lauką reikia kaitalioti. Apkasą b patariama padaryti iš dalies gilų ir siaurą, iš dalies negilų, bet platų. Taikinių vietas reikia pažymėti numeriais, kurie turi būti matomi iš svaidytojo vietos.

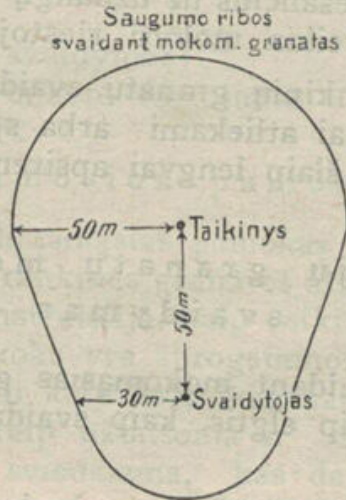
566. Įvairios svaidytojo vietos turi būti taip įrengiamos, kad būtų galima svaidyti:

a) stačiom, turint maža vietos prieš sviedžiant (gilus, siauras apkasas);

b) klūpsčiom — ant vieno arba ant abiejų kelių;

c) gulom, kai uždangos aukštis verčia sviedžiant greitai pasikelti ir vėl tuoj atsigulti;

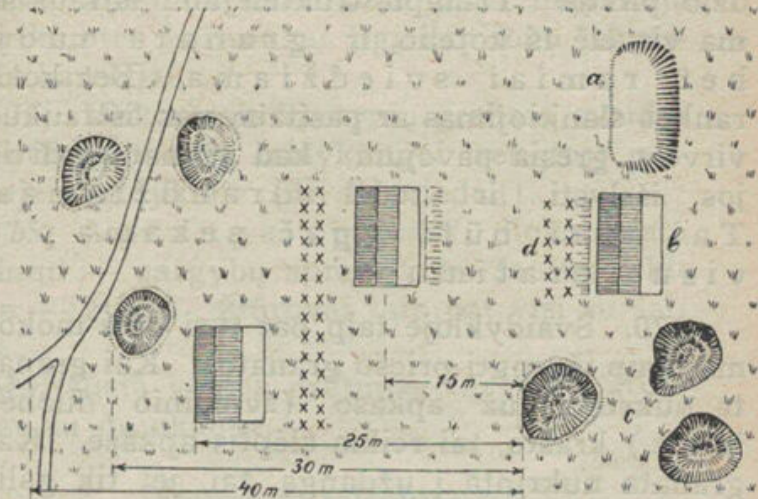
d) gulom, visai nepasikeliant.



65 brėž.

567. Įvairiose kūno padėtyse reikia pratintis svaidyti ne tik per galvą, bet ir iš šono — ištiesta ranka. Svaidydamas iš šono, svaidytojas būna atsigulęs (atsiklaupęs ir t. t.) ne svaidymo kryptimi, bet į šoną, pavyzdžiui, prisispaudęs prie uždangos šlaito.

Be to, reikia mokėti parengti granatą (nusukti dangtelį ir ištraukti virvelę) bėgant, o



a. Apie 50 cm aukščio pylimas. b. Apkasas svaidytojui. c. Sviedinių duobės svaidytojui. d. Kliūlys. e. Apkasas ir granatų duobės taikiniams. f. Kliūlys prieš taikinius.

66 brėž.

sviesti ją, išnaudojant kūno išsisiūbavimą. Sviedęs granatą, svaidytojas turi tuoj gulti ant žemės arba slėptis už uždangos.

568. Reikia taip pat įprasti svaidyti granatas iš įvairaus didumo ir gilumo granatų duobių, nes jose dažnai tenka būti nepatogioj kūno padėty.

569. Norint sviesti rankinę granatą, ji imama ranka (kas kuria svaido) už kotelio suplonintos dalies. Svaidant stačiom arba klūpsčiom, normaliai (kaip kam patogiau) nuleidus ranką žemyn, granatos liemuo nukreipiamas įstrižai į išorinę pusę. Svaidant gulom, ranka laikoma atitinkamai į priekį. Dangtelis nusukamas kita ranka. Virvelės bumbuliukas imamas tarp didžiojo ir bevar-

džio pirštų. Trumpu truktelėjimu ištraukia-
ma virvelė iš kotelio, ir granata tuoj,
bet ramiai sviedžiama. Bet koks
rankos slankiojimas ar pasitaisymas, ištraukus
virvelę, gresia pavojum, kad granata gali iš
jos išslysti, ir todėl draudžiamas.
Tai turi būti ypač sekama per
visus pratimus.

570. Svaidykloje taip pat turi būti moko-
ma, kaip išvengti priešo granatos. Kai grana-
ta nukrinta už apkaso (sviedinio duobės
ir t. t.) krašto, tai reikia slėptis apkase. Kai
granata nukrinta į uždangą, tai, jei tik gali-
ma, reikia šokti į kitą uždangą, o jei negalima,
tai reikia staigiai kristi kniūpsčiam ant žemės
galva į kitą pusę nuo granatos arba, staigiai
sučiupus granatą, išmesti ją atgal. Šiam tiks-
lui reikalingas įgudimas, o labiausiai stipri
valia.

571. Iš pradžių pratimai atliekami be ap-
rangos, paskui žygio aprangoje. Be to, reikia
pratintis svaidyti granatas ir su dujokauke ir
šiaip blogose sąlygose (vėjas, tamsa, rūkas,
dirbtinė šviesa ir t. t.).

Kautynių granatų mokomasis svaidymas

572. Kai kareivis per mokomųjų granatų
svaidymo pratimus išmoksta tiksliai svaidyti
ir įgyja pasitikėjimo rankine granata, kaip
ginklu, o per aiškinamąsias pamokas nuodug-
niai pažįsta kautynių granatą, galima pradėti
jų mokomąjį svaidymą.

573. Mokomajame svaidyme dalyvauja
visi rikiuotės karininkai ligi kapitono įskirti-
nai ir kareiviai.

574. Mokomasis kautynių granatų svaidy-
mas atliekamas tik taisyklingai įrengtoje mo-
komoje svaidykloje (žr. 6 priedėlį).

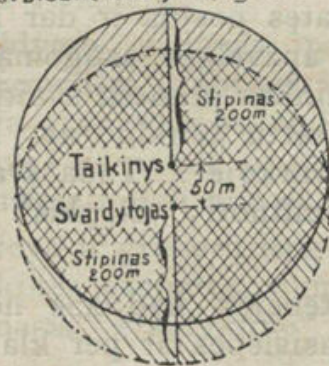
575. Apranga: pirmam mokomajam
pratimui — sargybų apranga, be šautuvo, ki-
tiems — žygio. Žiūrovai taip pat visi su šal-
mais.

Mažiausia vienas pratimas turi būti atlie-
kamas su dujokauke.

Saugumo taisyklės

576. Apie aikštę, kurioje mėtomos kauty-
nių granatos, turi būti išstatoma apsauga, ma-
žiausia per 200 m į visas puses nuo svaidymo
vietos ir nuo taikinių, imant tarp jų 50 m (žr.
67 brėž.).

Saugumo ribos
svaidant kautynių granatas



Pastaba: už pažymetu ribų
statoma apkaba

577. Svaidymo aikštėje draudžiama rūkyti.

587. Svaidymo metu svaidymo aikštė turi būti pažymima raudona vėliava. Be to, svaidytojų slėptuvėje, granatų slėptuvėje ir vadovo slėptuvėje turi būti po vieną raudoną vėliavą, kuri iškeliamą, pavojui ištikus.

579. Už apsaugą atsako svaidymo vadovas. Jis paskiria vieną puskarininkį apsaugos viršininku, kuriam vietoje parodo saugumo ribas, žiūrovų vietas ir apsaugos postų skaičių ir vietas. Apsaugos postams jis pats primena jų pareigas.

580. Apsaugos viršininkas išstato ir prižiūri apsaugos postus. Žiūrovams jis parodo šaudymo vadovo jiems paskirtą vietą. Pats sau jis pasirenka saugumo riboje tokią vietą, iš kur jis geriausiai gali matyti saugomąjį plotą. Ta vieta turi būti žinoma šaudymo vadovui.

581. Išstatęs postus ir dar kartą iš savo vietos gerai apžvelgęs saugomąjį plotą, apsaugos viršininkas praneša svaidymo vadovui (telefonu, sutartu ženklu ar kitaip kaip): „Saugumas tvarkoje“. Tada svaidymo vadovas liepia trimituoti: „Slėpkis“ ir paskui — „Ugnis“.

582. Pastebėjęs, kad kas nors nepakankamai yra pasislėpęs ar per klaidą patekęs į saugomąjį plotą, arba kad iš vienos ar kitos slėptuvės rodoma raudona vėliava, apsaugos viršininkas liepia trimituoti: „Baigti“. Svai-

dymas tuoj nutraukiamas. Iš naujo tęsiamas tik po trimitų: „Slėpkis“ ir „Ugnis“.

583. Svaidymo vadovas leidžia nuimti apsaugą tik tada, kai svaidymas baigtas, ir kai susprogdintos nesprogusios granatos (žr. 614—624 str. str.).

Priežiūra

584. Svaidymo priežiūrai reikia:

- 1) karininko — svaidymo vadovo,
- 2) puskarininkio — apsaugos viršininko,
- 3) puskarininkio — granatų išdavėjo,
- 4) raštininko,
- 5) trimitininko,
- 6) sanitarijos puskarininkio su pakankamu tvarsliaivos kiekiu.

585. Svaidymo vadovas, prieš pradėdant pratimą, išpėja visus dalyvius įvairiais saugumo ir tvarkos reikalais.

586. Svaidymo vadovas patikrina atgabentas rank. granatas ir sprogstamąją medžiagą ir atiduoda granatų išdavėjui (puskarininkui). Kapsules jis paima su savim ir padeda tam tikroje nišėje netoli nuo svaidymo vietos.

587. Vadovo ir granatų išdavėjo pareigos, svaidant rankines granatas, numatytos skirsnyje „Elgimasis svaidykloje“ (žr. 591—605 str. str.).

588. Svaidymo vadovas pats skaito granatų sprogimus ir duoda juos užrašyti granatų svaidymo knygoje raštininkui, kuris taip pat turi skaityti sprogimus.

589. Pabaigus svaityti, svaitymo vadovas patikrina, kiek liko granatų, kiek išsvaidyta ir, palyginęs su sprogimų skaičiumi, suranda, ar yra nesprogusių granatų ir kiek jų.

Jei yra nesprogusių granatų, tai svaitymo vadovas pasirūpina jų ieškojimu ir suprogdiniu (žr. 614—624 str).

590. Susprogdinus nesprogusias granatas, nuimama apsauga. Prieš išvykdamas iš svaityklos svaitymo vadovas pažymi granatų svaitymo knygoje, kiek liko nesvaitytų granatų, kiek buvo nesprogusių ir kad jos susprogdintos ir visa tai patvirtina savo parašu.

Elgimasis svaitykloje

(žr. 6 priedėlį).

591. Granatų svaitykloje elgiamasi panašiai, kaip šaudykloje. Kiekvienas dalyvis turi griežtai laikytis gautų nurodymų.

592. Svaitymo vadovas leidžia tuoj pradėti svaityti po trimito „Ugnis“.

593. Paskirti svaityti kareiviai ir sanitarijos puskarininkis būna svaitytojų slėptuvėje. Iš viso jų ten gali būti ne daugiau kaip 10 žmonių, kad slėptuvėje būtų galima laisvai judėti. Svaitytojų pamainą tvarko puskarininkis arba iš jų pačių tarpo paskirtas vyresnysis.

Be puskarininkio (ar vyresniojo) leidimo niekas negali išeiti iš svaitytojų slėptuvės.

594. Granatų slėptuvėje gali būti ne daugiau kaip 100 neužtaisytų (be kapsulių) kautynių rankinių granatų.

595. Degtuvai (bet ne kapsulės!) į kautynių rankines granatas turi būti įdedami svaitymo dieną prieš išvykstant iš kareivinių.

596. Reikiant pradėti svaityti, pamainos viršininkas (vyresnysis) siunčia du kareivius į granatų slėptuvę. Vienas jų gauna nuo išdavėjo vieną rankinę granatą ir su ja eina į svaitytojo vietą (Sv.). Čia jis gauna iš svaitymo vadovo kapsulę ir jo prižiūrimas įdeda ją ir tuo būdu parengia granatą sviesti.

Granatų slėptuvėje draudžiama užtaisinėti arba šiaip sukinėti granatas. Kapsulė turi būti įdedama tik svaitytojo vietoje.

597. Užtaisant granatą, svaitytojo vietoje (Sv.) gali būti tik vadovas ir svaitytojas. Vadovo slėptuvėje (V.) gali būti tik vienas iš viršininkų (be vadovo).

598. Svaitytojo vietoje (Sv.) vadovas atsisotja kairiau ir šiek tiek į užpakalį nuo svaitytojo, kad galėtų prižiūrėti visus jo veiksmus.

Vadovo komanda „Parengti“ svaitytojas nusuka grantos dangtelį ir praneša „Parengta“. Komanda „Ugnis“ svaitytojas, ištraukęs virvelę, ramiai, bet greitai sviedžia granatą nustatyta kryptimi į taikiklį.

Vėlintis mesti, skaičiuoti (kaip kad seniau būdavo daroma) 21, 22 ir t. t., trūkčioti arba kad ir lengvai įtempti virvelę prieš ją ištraukiant yra pavojinga svaidytojui ir todėl griežtai draudžiama.

599. Sviedus granatą, vadovas tuoj bėga į vadovo slėptuvę (V.), o svaidytojas į svaidytojo slėptuvę (Sv.), kurioje gali būti tik jis vienas.

600. Vadovas (arba viršininkas) ir svaidytojas granatos sprogimą seka tik slėptuvės veidrodyje.

601. Granatai sproguos, svaidytojas išeina iš savo slėptuvės, tik vadovui paliepus. Tada jis tuoj bėga į svaidytojų pamainos slėptuvę ir prisistato pamainos viršininkui (vyresniajam).

Nesproguos granatai, vadovas, palaukęs dar tris minutes, iššaukia iš slėptuvės svaidytoją ir pasiunčia jį į svaidytojų pamainos slėptuvę pranešti pamainos viršininkui: „Eilinis (grand.) N. Granata nesprogo“.

Pamainos viršininkas tatau praneša per siunčiamą kitą svaidytoją raštininkui, kuris būna granatų slėptuvėje su granatų išdavėju.

602. Kitą svaidytoją pamainos viršininkas siunčia tik tada, kai atsvaidžiusis sugrįžta į svaidytojų pamainos slėptuvę.

603. Kai tik iš svaidytojų pamainos slėptuvės į granatų slėptuvę ateina kitas iš eilės

svaidytojas, tai prieš jį dar čia atėjęs ir jau granatą gavęs svaidytojas granatų išdavėjo tuoj sunčiamas į svaidytojo vietą (Sv.). Naujai atvykusį svaidytoją granatų išdavėjas pamoko dar kartą, kaip jis turi granatą neštis, paskui duoda jam ją, bet tik tada, kai pasigirsta sviestos granatos sprogimas.

605. Kad viskas sklandžiai eitų, gera yra vadovą, svaidytojų pamainas ir granatų slėptuves surišti telefono ryšiu.

605. Raštininkas granatų slėptuvėje svaidymo metu įtraukia visa, kas reikia, į granatų svaidymo knygas (žr. 19 pavyzdį).

Kautynių svaidymas

606. Per kautynių svaidymo pratimus kareivis turi išmokti svaidyti granatas kautynių aplinkybėse. Šie pratimai atliekami tada, kai svaidytojai jau gerai apsipratę su granatomis.

607. Kautynių pratimuose svaidomos tik mokomosios granatos.

608. Per aiškinamąsias pamokas smėlio dėžėje reikia kareiviams tinkamai išaiškinti, kaip kautynėse greta šaunamųjų ginklų veikiama rankinėmis granatomis.

609. Kautynių granatų svaidymas yra: 1) vieninis ir 2) grandies.

610. Per vieninį svaidymą kareivis turi išmokti spręsti, ar tam tikrose aplinkybėse tikslinga sviesti granatą, ar gal geriau dar prislinkti arba palaukti, kol priešas

prisiartins, ar gal kad ir artimiausiame atstume geriau yra šauti. Jis turi būti statomas tokiose aplinkybėse, kuriose reikia vartoti granatą.

611. Per grandies svaidymą kareiviai turi išmokti tarpusavio granatų svaidytojų bendradarbiavimo ir jų bendradarbiavimo su šauliais. Svaidytojai, šaulių ugnies pridedami, prislenka prie priešo ir puola jį rankinėmis granatomis.

Be to, išmėgintinas yra granatų tiekimas.

612. Vieninis ir grandies granatų svaidymas atliekamas lauke, kur yra parengta apkasų, slėptuvių, sviedinių duobių, įvairių kliūčių ir t. t., arba sujungiant jį su taktikos pratimais su kautynių šovniais.

613. Apranga — žygio. Kuprinė gali būti tik tada nuimama, kai leidžia aplinkybės. Tada nustato pratimo vadovas.

Nesprogusių rank. granatų sprogdinimas

614. Prie nesprogusių rankinių granatų galima eiti, tik praslinkus 15 min. po jų svaidymo.

615. Sprogdinti turi ginklininkas arba kitas šį darbą mokąs karininkas vadovo nurodymais.

616. Jei nesprogusios granatos negali būti tuoj po svaidymo susprogdintos, tai prie jų

paliekama tinkama apsauga, kuri niekam neleidžia jų liesti, kol atvyks atsakingas karininkas sprogdinti. Apsauga nuimama tik po susprogdinimo.

617. Nesprogusios kautynių rankinės granatos (kotelinės) su degtuvais (trinties) sudedamos 1 m gilumo duobėje ligi 5 granatų į krūvą tokiu būdu, kad liemens liestų vienas kitą. Per vidurį ant jų dedamas detonatorius (piroksilino plytelė arba rankinės granatos liemu) su ilgu uždegamuoju vamzdeliu su 1,5 m ilgumo Bikfordo virvele (degimo laikas — apie 150 sekundžių). Ištiesta Bikfordo virvelė prispaudžiama velėnomis, kad ji degdama negalėtų sulinkti.

Skeveldroms sulaikyti duobė uždengiama žagarų arba šiaudų pluoštais.

618. Pagal trimitą „Slėpkis“ visi slepiasi už uždangų, išskyrus sprogdintoją ir jo padėjėją. Pavojingame plote niekas kitas negali būti nepasislėpęs.

Karininkas įsitikina, ar sprogdinimo aikštė tuščia, ar visi užėmę nurodytas vietas, ir liepia trimituoti „Ugnis“. Tada padegama Bikfordo virvelė. Sprogdintojas su savo padėjėju pasislepia už uždangos arba nubėga šalin per 300 m nuo sprogdinimo vietos.

619. Susprogdinus nesprogusias granatas, karininkas liepia trimituoti „Baigta“ ir „Susirinkimas“. Apsaugos postai nuimami. Aikšte galima vaikščioti.

620. Apie sprogdinimo aikštę turi būti statoma apsauga mažiausia per 300 m į visas

puses. Pati aikštė turi būti per 500 m nuo trobesių su langais. Jei arčiau, tai langus reikia atidaryti.

Už nuostolius, įvykusius dėl apsileidimo, atsako sprogdinimo vadovas.

621. Jei padegus Bikfordo virvelę, po tam tikro laiko laukiamuoju momentu sproginimas neįvyksta, tai išeiti iš uždangų ir eiti prie sprogdinamųjų granatų galima ne anksčiau kaip po 15 minučių.

622. Jei pasirodytų, jog nedegė Bikfordo virvelė, tai iš naujo ji ir neturi būti mėginama uždegti. Tąsyk dedamas arba naujas uždegamasis vamzdelis arba ir detonatorius ir vamzdelis.

623. Nesprogusios granatos su smūgio degtuvais neturi būti liečiamos. Jas reikia susprogdinti ten, kur jos surastos.

624. Sprogdinimas. Šalia nesprogusios granatos atsargiai palyginama žemė. Detonatorius (piroksilino plytelė arba vadina moji grėžtinė plytelė su ilgu uždegamuoju vamzdeliu su 1,5 m ilgumo Bikfordo virvele) dedamas šalia granatos visai arti, bet visai jos nepaliečiant. Bikfordo virvelė apdedama vėlėnomis, kad ji degdama nesulinktų. Toliau viskas pagal 618—622 str. str.

E. ŠAUDYMO IR GRANATŲ SVAIDYMO DOKUMENTAI

Šaudymo apžvalgos. Šaudymo dienų ir šovinių žinios

nys) kiekvieniems šaudymo metams sustato šaudymo apžvalgas:

- a) šautuvų ir karabinų šaudymui — žr. 1 pavyzdį;
- b) l. kulkosvaidžių šaudymui — žr. 2 pavyzdį;
- c) pistoletų šaudymui — žr. 3 pavyzdį.

626. Šaudymo apžvalgos turi duoti visą vaizdą, kaip atlikti mokomieji pratimai, kaip kuris šaulys šaudė, ir kas kokiame kautynių šaudyme dalyvavo.

Taktikos pratimuose su kautynių šoviniais dalyviais reikia laikyti visus tuos, kurie veikia pratinamojo dalinio sudėty, nors vienam ar kitam jų visai netektų šaudyti.

627. Šaudymo apžvalgos yra svarbūs dokumentai ir turi būti tinkamai saugojamos. Jų nuorašai gali būti iškabinami pasižiūrėti.

628. Šaudymo dienų ir šovinių išlaidų žinios:

- a) šautuvų, karabinų ir l. kulk. šaudymui — 4 pavyzdys,
- b) pistoletų šaudymui — 5 pavyzdys.

629. Tiek šaudymo apžvalgos, tiek šaudymo dienų ir šovinių išlaidų žinios surašomos palaipsniui, paskui, šaudymo metams pasibaigus, pasirašomos kuopos vado ir, kaip dokumentai, saugojamos 3 metus.

Šaudymo knygelės

630. Šaudymo knygelės (šautuvų ir karabinų — 6 pavyzdys, l. kulk. — 7 ir pistoletų — 8) duodamos kiekvienam šauliui, nelygu, kas iš kurio ginklo šaudo. Jos yra svarbūs dokumentai. Todėl jų popierius turi būti spalvotai margas, kad įrašai negalėtų būti klastojami. Šauliai turi turėti jas su savim kiekvienam šaudymui. Atlikto pratimo išdavos tuoj čia pat šaudykloje (o kai blogas oras, kareivinėse) turi būti įrašomos atitinkamuose puslapiuose ir dryžiuose, patvirtinant jas šaudymo vadovui savo parašu.

Perkeliant šaulį arba siunčiant ilgesniam laikui, jo šaudymo knygelė, patvirtinta kuopos vado parašu ir antspaudu, su kitais jo dokumentais siunčiama į naująją tarnybos vietą.

Pametus šaudymo knygelę, duodama nauja, parašyta iš šaudymo apžvalgos ir šaudymo užrašų.

631. Vienos šaudymo knygelės tikrosios tarnybos kareiviui turi užtekti visai jo tarnybai. Todėl įrašinėti viską reikia taip, kad pakaktų vietos.

632. Išeinant kareiviams į atsargą, šaudymo knygelės paliekamos jiems visai, nereikalaujant gražinti.

Šaudymo užrašai

633. Šaudymo užrašų pavyzdžiai: šautuvų, karab. ir pistoletų — 9 pavyzdys, l. kulk. — 10 pavyzdys. Šaudymo užrašai surašomi šaudykloje. Kiekvieni užrašai ir atskiri jų puslapiai turi būti numeruojami. Puslapių skaičius turi būti tvirtinamas kuopos vado, šaudymo užrašų ir jų puslapių numeriai pažymimi šaudymo apžvalgoje.

634. Šautuvų ir karabinų šaudymo užrašuose tam tikrame dryžyje pažymimos šūvių išdavos, būtent, kur kliudyta ir šaulio pranešimas (dar prieš kliudymų parodymą), kur, jo manymu, jis kliudė (173 str.).

Šaudymo knygelėse pažymima tik, kur kliudyta.

635. Pažymimi kliudymai tokiais ženklais:

a) šaudant į žieduotus ir figūr. žieduotus taikinius:

1—12 — —kliudymas N žiede,
F — — „ figūroje;

b) šaudant į bet kokius taikinius:

O — —nekliudyta,
K — —kliudyta,
X — —rikošetas (mokomajame šaudyme rikošetai laikomi ir žymimi nuliais);

c) šaudant į pasirodančius taikinius:

□ — —neiššovė.

(1 pusl.)

Šautuvo (karabino) nr.

Įšaudymo lapelis

(Žr. 17 pavyzdį ir jo pastabą).

[vairios pastabos.

(Pavyzdžiui)

1. Šaudo su akiniais.
2. 1933-X-1 perkeltas atgal į II klasę.
3. 1933-XII-5 perkeltas į kuopą.



Kuopos vadas A.

(2 pusl.)

(2 pusl.)

Ruošiamieji pratimai

Pratimas ir jo sąlygos	Jo data	Šūvių eilė ir jų nusakymas	Šūvių skaič.	Pastaba
1. Ne vieno kludymo toliau kaip 8 žiedas	1933-V-10d.	Pirmasis: 10 žiedas viršuj, kairėj. Antrasis: 7 žiedas viršuj. Trečiasis: 6 žiedas, apačioj, kairėj.	3	Sąlygų neišpildė.
2.				
3.				
4.				

Pagrindiniai pratimai

(3 pusl.)

Pratimas ir jo sąlygos	Jo data	Šūvių eilė ir jų nusakymas	Šūvių skaič.	Pastaba
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				

Mokomasis kautynių šaudymas

(4 pusl.)

1. Vieninis

Pratimas	Data	Kelis šūvius paleido	Kiek laiko šaudė	Keli klaidimai arba kiek taikinių kludyta	Pastaba
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

	Data	Kokiose pareigose dalyvavo	Kiek šūvių paleido	Pastaba
2. Grandies mokom. kautynių šaud.				
3. Kaut. skyriaus mok kautyn. šaud.				

(5 pusl.)

Taktikos pratimai su kautynių šoviniiais

Pratimas	Data	Kokiose parei- gose šaulys dalyvavo	Kiek šūvių paleido	Pastaba
Sustipr. būrio				
Sustipr. kuopos				

Prizinis šaudymas

Data	Atskirų šūvių kliudyti žiedai					Taškų skai- čius	Pastaba
	1	2	3	4	5		

Prizą gavo:

7 pavyzdys

(Viršelis)

L. kulk. šaudymo knygelė

Dalis

Dalinys

Šaulio | Laipsnis

 | Pavardė

 | Vardas

Šaudymo metai

Šaudymo klasė

Kulkosv. nr.

Pastabos knygelėlių darymo reikalu.

1. Dydis 150 x 95 mm.
2. Popierius spalvotai margas.
3. Viršelis tamsiai rudos spalvos.

(1 pusl.)

Dalis

Dalinys

Šaulio

Laipsnis

Pavardė

Vardas

Šaudymo metai

Šaudymo klasė

L. kulk. nr.

Pastabos:

(Pavyzdžiai)

1. Šaudo su akiniais.
2. 1933 - V - 10 perkeltas į I klasę.

Antspaudas.

Kuopos vadas A.

(2 pusl.)

Mokomieji pratimai

Prati- mas	Data	Kludymų skaičius	Kludyta kvadr. ar fig. grupių	Keli ugn. smūgiai	Laikas sek	Šūvių skaič.	Pastabos dėl kliūčių
1.							
2.							
3.							

Mokomieji kautynių pratimai

a) Vieninis

Data	Kelis šūvius paleido	Kiek laiko šaudė	Kelis taiki- nius kliudė	Pastaba

	Data	Kokiose parei- gose dalyvavo	Jei taikytojas, tai		Pastaba
			Kiek šūvių paleido	Kiek taikinių kliudė	
b) L. kulk. gran- dies šaudymas					
c) Kaut. skyriaus šaudymas			Kiek šūvių paleido		

(3 pusl.)

Taktikos pratimai su kautynių šoviniais

Pratimas	Data	Kokiose pareigose dalyvavo	Kiek šūvių paleido	Pastaba
Sustiprinto būrio				
Sustiprintos kuopos				

8 pavyzdys

(Viršelis)

Pistoletų šaudymo knygelė

Dalis

Dalinys

Laipsnis

Pavardė

Vardas

Šaudymo metai

Šaudymo klasė

Pistoletų nr.

Pastabos — žr. 6 arba 7 pavyzdžio pastabas.

(1 pusl.)

Mokomasis šaudymas

Prati- mas	Data	Šūvių eilė ir jų nusakymas	Šūvių skaič.	Pastaba
1.				
2.				
3.				

(2 pusl.)

Prizinis šaudymas

Data	Atskirų šūvių kliudyti žiedai					Taškų skai- čius	Pastaba
	1	2	3	4	5		

Prizą gavo:

9 pavyzdys

Šaudymo užrašai

I
Rodyklė
Šautuvų šaudymas

Eilės nr.	Data	Puslapis	Pastaba	Eil. nr.	Data	Puslapis	Pastaba
1	1933 V-10	1—3	Mokom. šaud.				
2	1933 V-23	3—4	Mokom. šaud.				
3	1933 V-30	5 - 6	Kaut. šaud.				
		ir	t. t.		ir	t. t.	

11 pavyzdys

Šovinių apyskaita

„ šoviniai šautuvams (l. kulka.)

Pajamos		Išlaidos		Pasi- lieka skaičius	Pastaba
Iš kur	Skaič.	Kam	Skaič.		
1933-V-10. Artil. sand.	24000			24000	
		1933-V-12. Kautynių šaudymui	4800	19200	
		1933-V-18. Priziniam šaudymui	3000	16200	
1933-V-20. artil. sand.	4000				
		1933-V-28.	900	15300	
ir	t. t.	ir	t. t.		

12 pavyzdys

(dalis)

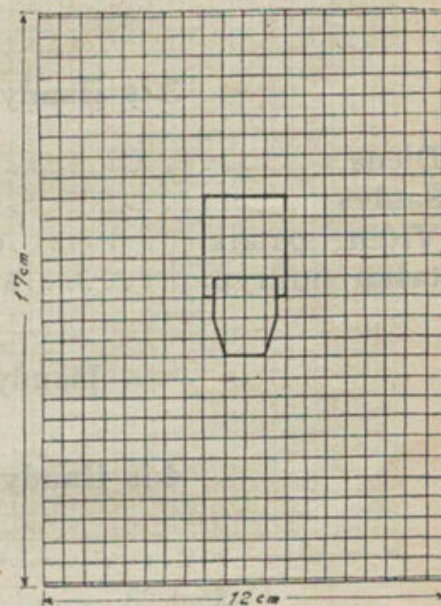
IŠAUDYMO LAPELIS

Šautuvas 98. nr. S šoviniais.
Nuolatinis taikiklis.

Išaudymo atstumas 150 m.

Kliudymų ženklai:

- 1-jo išaudymo ●
- 2-jo „ +
- 3-jo „ △
- 4-jo „ ○



68 brėž.

1-is išaudymas

Diena
 Šaulys
 Vidur. pataik. { deš. kair.
 taško nukryp. { aukšt. žem.

Išaudymo vadovo parašas

(Kitoje išaud. lapelio pusėje)

2-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. | deš. kair.

taško nukryp. | aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

3-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. | deš. kair.

taško nukryp. | aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

4-is išaudymas

.....

5-is išaudymas

.....

(dalis)

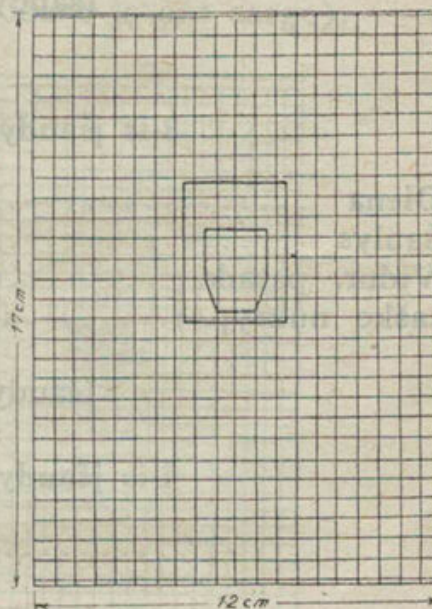
IŠAUDYMO LAPELIS

Karabinas 98 m. nr. S šoviniai.

Išaudymo atstumas 150 m. Taikiklis 300 m.

Kliudymų ženklai:

- 1-jo išaudymo ●
- 2-jo „ +
- 3-jo „ △
- 4-jo „ ○



69 brėž.

1-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. | deš. kair.

taško nukryp. | aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

(Kitoje išaud. lapelio pusėje)

2-is išaudymas (21/65)

Diena
Šaulys
Vidur. pataik.	} deš. kair.
taško nukryp.	} aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

3-is išaudymas

Diena
Šaulys
Vidur. pataik.	} deš. kair.
taško nukryp.	} aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

4-is išaudymas

.....

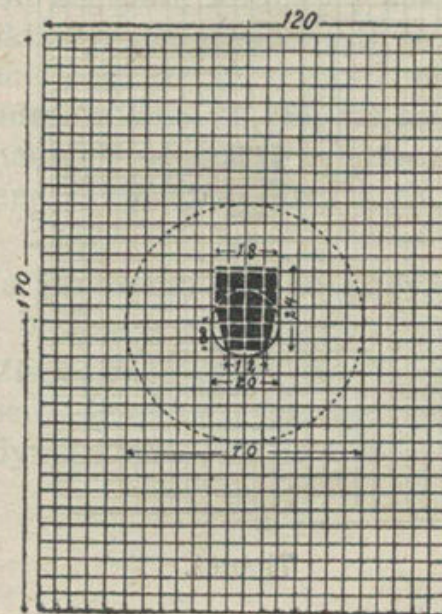
5-is išaudymas

.....

**Naujesniosios (patobulintos) konstrukcijos
98 m. šautuvų ir 98 b karabinų išaudymas**

1. Normaliai išaudoma trimis kulkomis. Bet jeigu šių trijų kulku kliudymai neleidžia padaryti tinkamų išvadų, tai išaudoma septyniomis kulkomis.

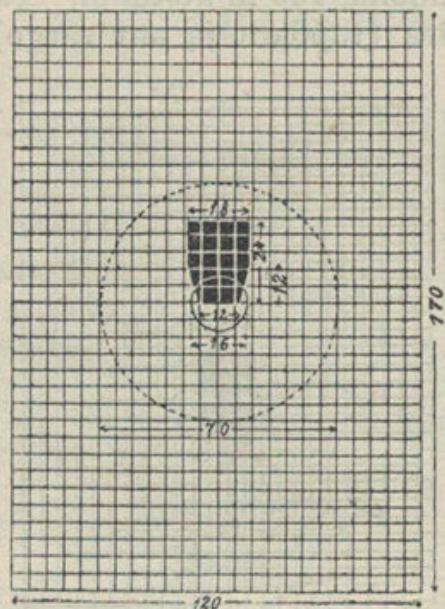
2. Išaudoma 100 m atstumu. Taikoma po juoda figūra (tupdant ją ant sargo).



70 brėž.

3. Taikiniai ir šautuvams ir karabinams:
- a) išaudant S šoviniais ir S taikikliu (žr. 70 brėž.);
 - b) išaudant sS šoviniais ir sS taikikliu (žr. 71 brėž.).
4. Išaudinėti kitokiais atstumais draudžiama.

5. Šautuvas (karabinas) muša patenkinamai, jei iš trijų visi trys, o iš septynių keturi kliudymai yra vidiniame apskritime, ir jei, be to, visų septynių kliudymų aukščio ir šoninis išsisklaidymas, išaudant S šoviniais, yra ne didesnis kaip 20 cm, o išaudant sS šoviniais — ne didesnis kaip 16 cm.



71 brėž.

6. Iš pradžių paleidžiami trys šūviai. Tikrinamas taikiny.

Jei visi trys kliudymai vidiniame apskritime, tai šautuvas patenkinamai muša, ir jo išaudymas yra baigtas.

Jei aukščio ir šoninis išsisklaidymas ne didesnis kaip 10 cm, o visi trys kliudymai arba dalis jų yra išėję iš vidinio apskritimo, tai

šautuvas muša nepatenkinamai. Jo išaudymas nutraukiamas.

Jei aukščio ir šoninis išsisklaidymas didesnis, negu po 10 cm, o visi trys kliudymai arba dalis jų yra išėję iš vidinio apskritimo, tai šūvių tikrumui ištirti leidžiami vienas po kito dar keturi šūviai. Taikiny tikrinamas tik po visų 4 šūvių. Jei tasyk iš visų septynių šūvių keturi šūviai yra vidiniame apskritime, ir jeigu visų septynių kliudymų aukščio ir šoninis išsisklaidymas, išaudant S šoviniais, yra ne didesnis kaip 20 cm, o išaudant sS šoviniais — ne didesnis kaip 16 cm, tai šautuvas muša patenkinamai. Priešingu atveju šautuvas muša nepatenkinamai. Jo išaudymas nutraukiamas.

7. Jo išaudymo lapelių pavyzdžiai — žr. 72 ir 73 brėžinius.

8. Visos kitos išaudymo taisyklės — žr. senesniosios konstrukcijos šautuvų ir karabinų išaudymą (395—402 ir 404—405 str. str.).

14 pavyzdys

(dalis)

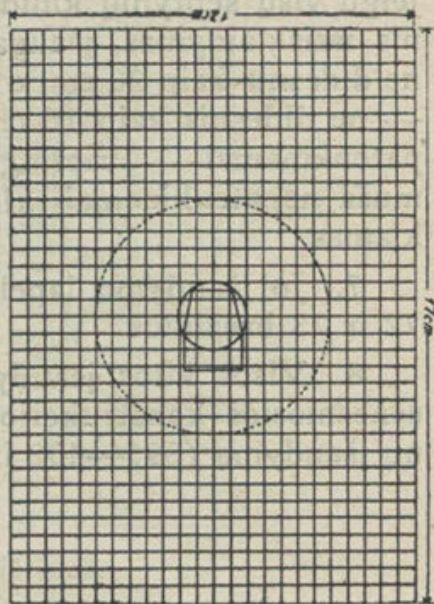
IŠAUDYMO LAPELIS

Šautuvas 98 m. nr. Su S šoviniais ir Karabinas 98 m. nr. S taikikliu.

Išaudymo atstumas 100 m. Taikiklis 100.

Kliudymų ženklai:

- 1-jo išaudymo ●
- 2-jo „ +
- 3-jo „ ▲
- 4-jo „ ○



72 brėž.

1-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš..... kair.

taško nukryp. } aukšt..... žem.

Išaudymo vadovas

(Kitoje lapelio pusėje)

2-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš..... kair.

taško nukryp. } aukšt..... žem.

Išaudymo vadovas

3-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš..... kair.

taško nukryp. } aukšt..... žem.

Išaudymo vadovas

4-is išaudymas

.....

5-is išaudymas

.....

15 pavyzdys

(dalis)

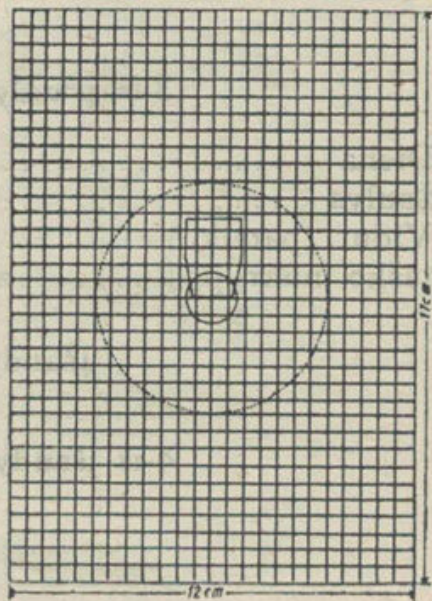
IŠAUDYMO LAPELIS

Šautuvas 98 m. nr. Su sS šoviniais ir Karabinas 98 m. nr. sS taikikliu.

Išaudymo atstumas 100 m. Taikiklis 100.

Kliudymų ženklai:

- 1-jo išaudymo ●
- 2-jo „ +
- 3-jo „ Δ
- 4-jo „ ○



73 brėž.

1-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš. kair.

taško nukryp. } aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

(Kitoje lapelio pusėje)

2-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš. kair.

taško nukryp. } aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

3-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš. kair.

taško nukryp. } aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

4-is išaudymas

.....

5-is išaudymas

.....

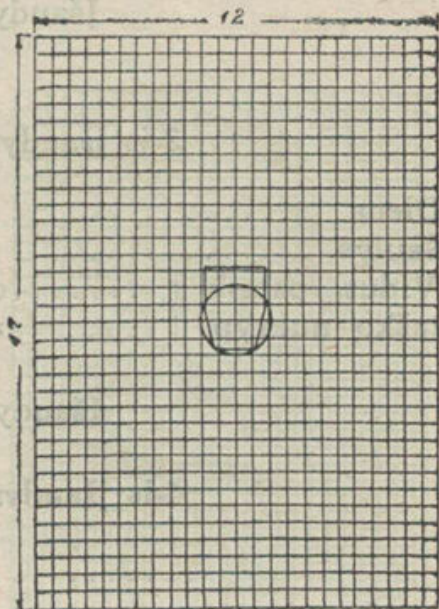
16 pavyzdys

IŠAUDYMO LAPELIS

L. kulkosvaidis ZB. nr.
Išaudymo atstumas 100 m. Taikiklis 200.

Išaudymo ženklai:

- 1-jo išaudymo ●
- 2-jo „ +
- 3-jo „ Δ
- 4-jo „ ○



74 brėž.

1-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš. kair.

taško nukryp. } aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

(Kitoje lapelio pusėje)

2-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš. kair.

taško nukryp. } aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

3-is išaudymas

Diena

Šaulys

Vidur. pataik. } deš. kair.

taško nukryp. } aukšt. žem.

Išaudymo vadovas

4-is išaudymas

.....

5-is išaudymas

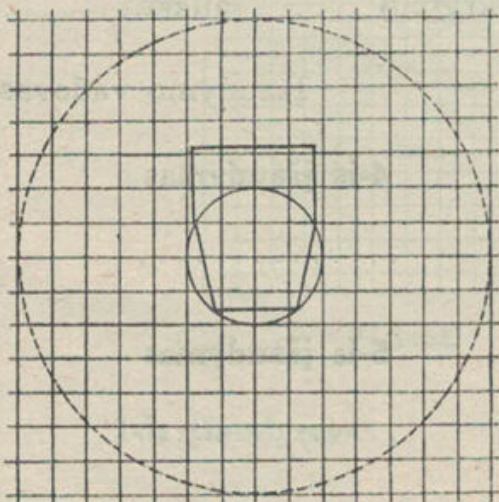
.....

IŠAUDYMO LAPELIS

Šautuvas 98 m. nr. Su S šoviniais ir
 Karabinas 98 m. nr. S taikikliu.

(Šaudymo knygelei)

Išaudymo diena
 Šaulys
 Vidur. pataik. } deš. kair.
 taško nukryp. } aukšt. žem.



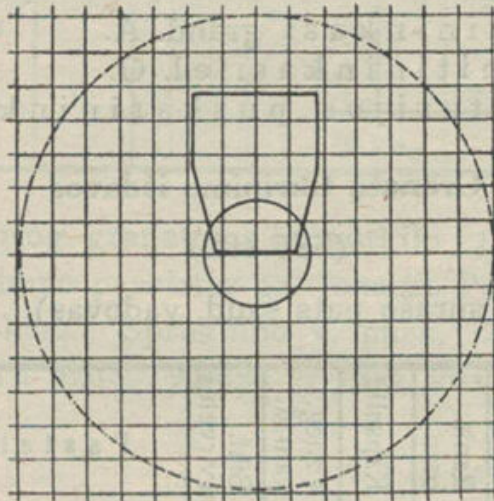
75 brėž.

IŠAUDYMO LAPELIS

Šautuvas 98 m. nr. Su sS šoviniais ir
 Karabinas 98 m. nr. sS taikikliu.

(Šaudymo knygelei)

Išaudymo diena
 Šaulys
 Vidur. pataik. } deš. kair.
 taško nukryp. } aukšt. žem.



76 brėž.

P a s t a b a. Jei šaudoma su senesniosios konstrukcijos šautuvais (karabinais), tai šaudymo knygelėse vietoj 75 ar 76 brėžinio dedamas brėžinėlis, analogingai padarytas iš 44 ar 45 brėž. (imant tik vidurį ir dvigubai stambesnio mastelio).

19 pavyzdys

Rankinių granatų svaidymo knyga

(Rodyklė, kaip 9-me pavyzdys).

Svaidymo data: 1933-V-18. Pradžia: 8 val. Pabaiga: 11 val.

Svaidymo vadovas: ltn. X.
Apsaugos viršininkas: vyr. pusk. Y.

Rankinių granatų išdavėjas: j. pusk. Z.

Raštininkas: grand. A.
Trimitininkas: eil. O.
Sanitarijos puskarininkis: M.

Granatų tikrinimo išdavos

(586 str.)

(surašo pats šaud. vadovas)

	Rank. gran.	Kapsulių	Uždeg. vamzd.	Bkf. m virvelės	Pastabos
Atgabenta	50	50	3	2	1 uždeg. vamzd. ir vienas Bkf. virvelės metras suvartota, sprogdinant nesprog. granatas (3 gran.). Perdavė: ltn. A. Priėmė: v. pusk. B.
Suvartota	13	13	1	1	
Liko:	37	37	2	1	

Svaidymo vadovas prieš pradėdant pratimą išpėja visus dalyvius įvairiais saugumo ir tvarkos reikalais (585 str.).

Eil. nr.	Laipsnis, pavardė, vardas	Kelintas svaidymo pratimas	Svaid. išdavos							Skaičius		Pastabos	
			1	2	3	4	5	6	7	Sviestų gran.	Nesprog. gr.		
1	gr. Oškinnis Jonas	1	+	+	+						3	—	+ sprog. 0 nesprog.
2	gr. Grybas Petras	1	0	+	+						3	1	
	ir	tt.									Iš viso		

Nesprog. granatams saugoti iki jų susprogdinimo buvo paskirtas gr. Jonaitis Petras, kurį pamokiau. Sprogdino v. pusk. D., suvartodamas 1 uždeg. vamzd. ir Bkf. virvelės 1 m.

Ltn. A.

Svaidymo vadovas.

Atstumų sprendimo knyga

(Apdare iš vidaus)

..... pulko kuopos..

Atstumų sprendimo knyga

(Apdare iš vjdaus)

Nurodymai sprendimo išdavoms lyginti

1. 50 m didumo sprendimo klaida imama, kaip 1 taškas, 25 m klaida — kaip $\frac{1}{2}$ taško.

1—13 m klaida imama, kaip 0, o 13—25 m kaip $\frac{1}{2}$.

2. Lyginant sprendėjus, tas yra geresnis, kuris turi mažiau klaidų taškų.

(1, 2, 3 pusl. ir t. t.)

Šaulys

Data Oras..... Vieta.....

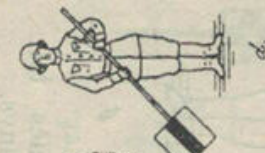
Taikinys	Nuspręstas atstumas	Tikrasis atstumas	Sprendimo klaida	Klaidos taškai
L. kulkosv. pozicijoje	600	750	—150	3
Sekėjas	700	800	—100	2
	ir	t. t.	ir	t. t.

Iš viso kl. taškų:

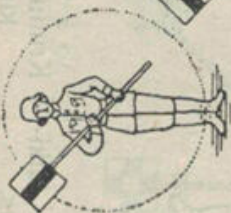
SUTART. MOKOMOJO ŠAUDYMO ŽENKLAI

1. Sutartiniai ženklai iš ugnies linijos

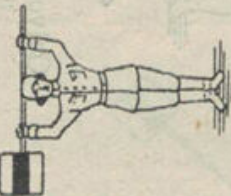
77 brėž.



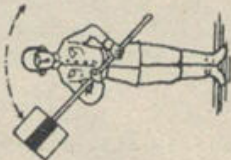
Šaudymas baigtas, arba paskirtas šovinių skaičius išleistas.



Pakartoti padarymą ar parodyti, jei to reikia, atlikti tik keliems iš eilės šautimams.

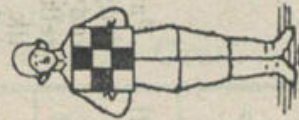


Baigti.



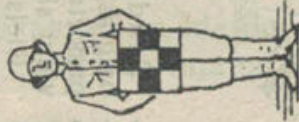
Ugnis.

78 brėž.



a.

Galvos taikiny.



b.

Krūtinės taikiny.



c.

Šaudymo anagos taikiny.

79 brėž.



a.



b.



c.



d.

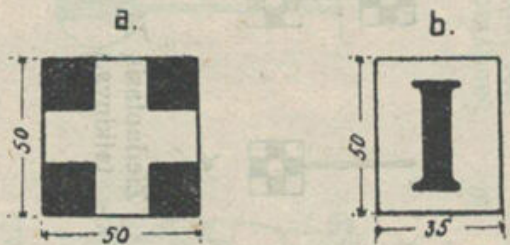


e.

Iššauta. Parodyti. Žieduotasis galvos taikiny. Žieduotasis krūtinės taikiny. Žieduotasis 24 žiedų taikiny.

2. Sutart. ženklai iš rodytojų uždangos

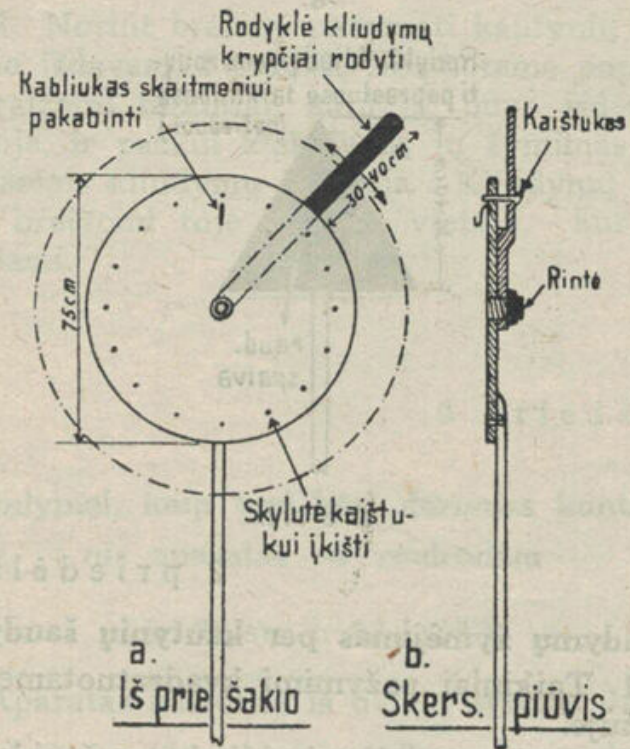
80 brėž.



Pavojaus ženklas šaudymui sustabdyti.

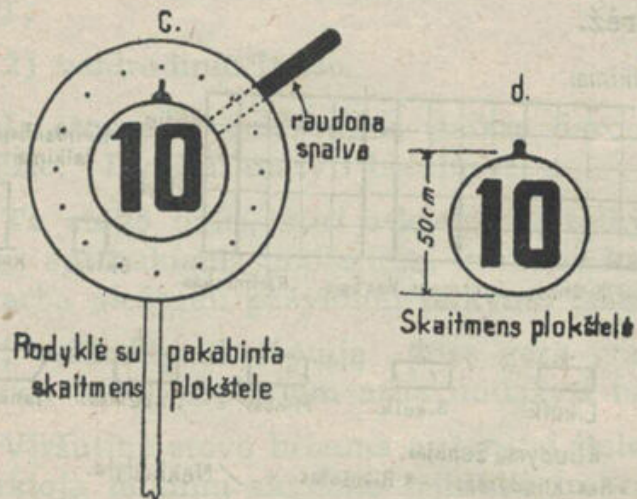
„Suprantu.“

P a s t a b a. Pirmiausia, jei galima paslėpti taikinį už uždangos, paskui išstatyti rodyklę.



a. Iš priė šakio

b. Skers. piūvis



81 a, b, c, d, brėž.



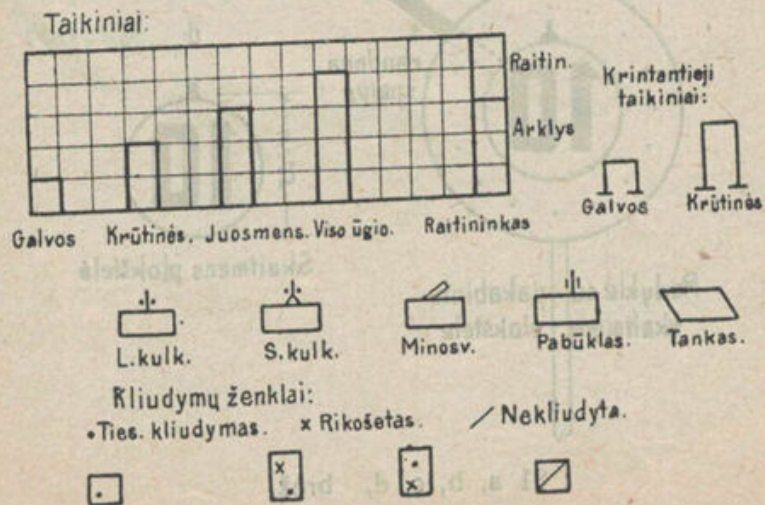
81 e brėž.

2 priedėlis

Kliudymų žymėjimas per kautynių šaudymą

1. Taikiniai pažymimi kvadratuotame popieriuje.

2. Įvairių taikinų ir kliudymų ženklai — 82 brėž.



82 brėž.

3. Norint brėžiny pažymėti kautynių šaudymo išdavas, iš pradžių languotame popiere nubraižomi taikiniai, kaip jie buvo išdėstyti vietoje, ir paskui kiekvienas jų žymimas atitinkamais kliudymų ženklais. Kliudymų ženklai braižomi toje taikinio vietoje, kur surandami.

3 priedėlis

Nurodymai, kaip turi būti daromas kontrolinis aparatas su veidrodžiu

(žr. 78 str. ir 83 brėž.).

Aparatas susideda iš dviejų atskirų dalių:

1) stovo (šautuvui ir taikomajam skydeliui);

2) veidrodinio įtaiso.

Ir stovas ir veidrodinis įtaisas daromi iš medžio. Dydžiai matyti brėžinyje.

Ta stovo dalis, kuri atkreipta į taikytojo pusę, aptraukiama popierium, kuriame kaišteliu arba pieštuku pažymimi taikymo taškai.

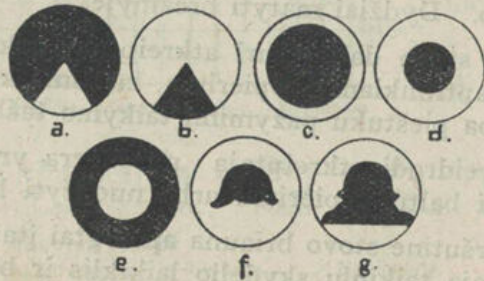
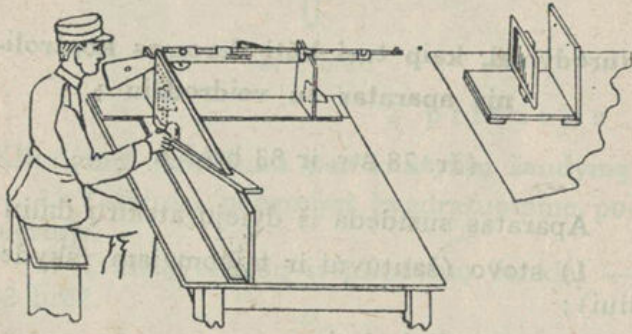
Į veidrodį atkreiptąją pusę gera yra aptraukti baltu popierium arba nudažyti baltai.

Viršutine stovo briauna apžergtai įtaisytas slankioja taikinių skydelio laikiklis ir braižomasis įtaisas.

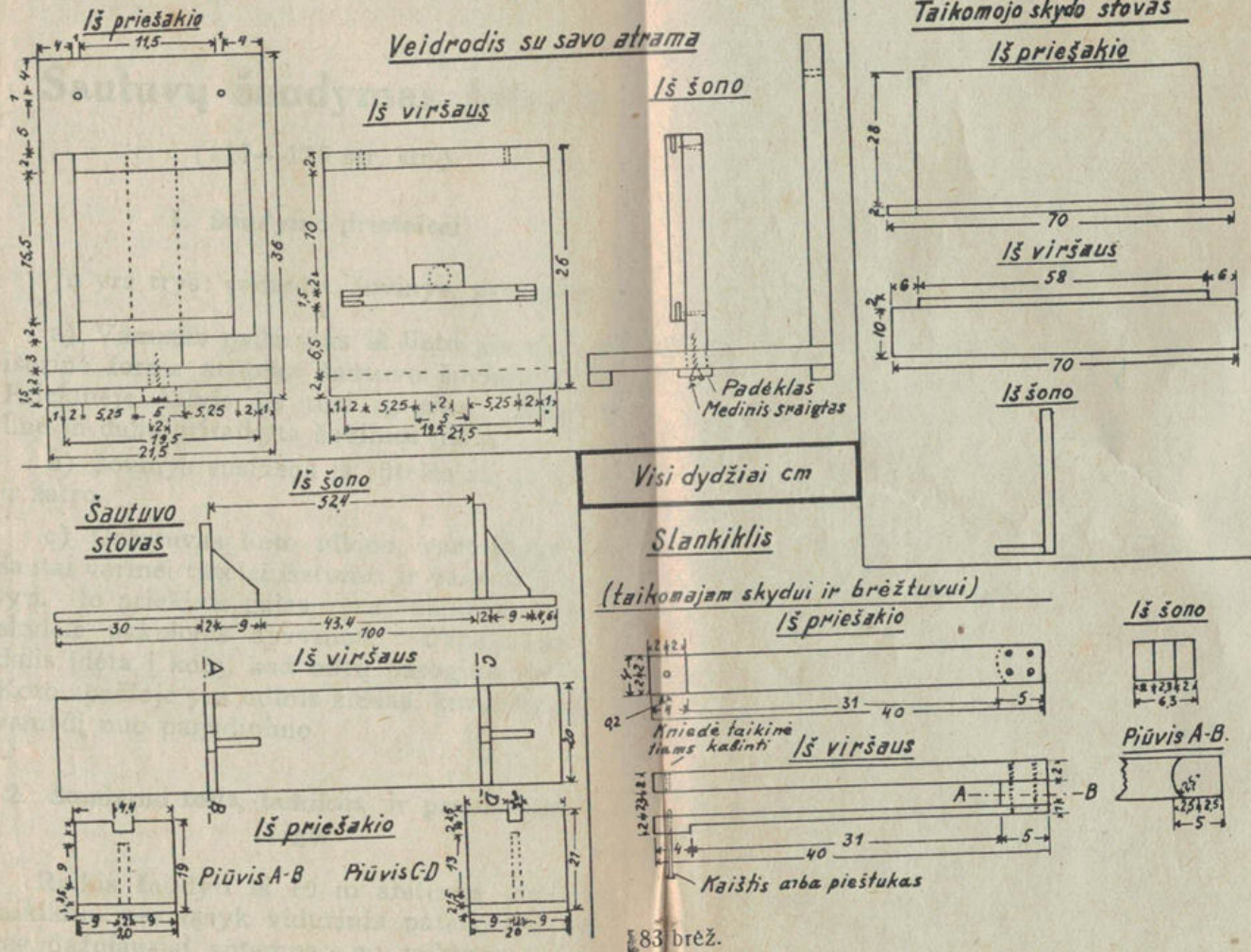
Kaip taikinėliai, gali būti vartojami ratai, trikampiai ir figūros pagal a—g brėžinėjus. Jų didumas pareina nuo taikymo atstumo.

Veidrodiniame įtaise gali būti vartojamas bet kuris plokščias veidrodis. Juo geresnis veidrodis, juo geriau galima mokyti taikyti.

Veidrodis sukinėjamas apie vertikalią ašį. Veidrodžio laikiklis turi būti įtaisomas taip, kad veidrodį būtų galima arba pakabinti ant jo arba pastoviai įstatyti į jį.



83 brėž.



Šautuvų šaudymas šatrais

(117—120 str. str.)

1. Šaudymo prietaisai

Jų yra trys: vamzdis, šovinys, grūstuvas.

a) Vamzdis padarytas iš lieto plieno. Jo išorinė forma atitinka šautuvo šovinio lizdą. Priekinėje dalyje jis turi įgražas. Užpakalinė jo dalis pritaikyta šoviniui įdėti.

b) Šovinys susideda iš tūtelės su priekalu ir šatro.

c) Grūstuvas lieto plieno, vartojamas iššautai varinei tūtelei išstumti ir vamzdžiui valyti. Jo priekinis galas yra suplotas ir turi skylelę pakuloms apvynioti. Užpakalinė jo dalis įdėta į kotą, kad būtų patogiau vartoti. Koto apačioje yra odinis žiedas, kuris saugoja vamzdį nuo pagadinimo.

2. Šaudymo tolis, taikiklis ir pramušamoji jėga

Reikia šaudyti iš 10 m atstumo su 600 taikikliu, nes tąsyk vidurinis pataikymo taškas dažniausiai sutampa su taikymo tašku.

Iš šito atstumo šatras įlenda į minkštą medį per 17 mm.

3. Šaudymas ir saugumo priemonės

Kiekvienas kareivis šaudo su vamzdžiu, kuriuo geriausiai jam sekasi šaudyti.

Vadovauti galima skirti prityrusį puskarininkį.

Apžiūrėjus, ar švarus vamzdis, reikia iš apačios įstatyti šovinį į šovinio lizdą. Įspausti jėga arba įkalti draudžiama, kad neįvyktų nelaimė. Puskarininkis ranka įkiša vamzdį į šovinio lizdą ir uždaro spyną.

Paleidus šūvį ir atidarius spyną, vamzdis išimamas taip pat ranka, paskui grūstuvus su plonai pakulomis apvyniotu priekiniu galu įkišamas į vamzdį, ir išstumiamas varinė tūtelė.

Plyšusios ir užsikirtę šovinio lizde varinės tūtelės gali būti išimamos tik ginklininko.

Šatrais galima šaudyti uždaroje patalpose, kareivinių aikštėse arba atvirose vietose. Uždaroje patalpose dėžė su taikiniu¹⁾ turi būti statoma prie sienos, kurioje nėra nei durų, nei langų. Jeigu užpakalyje yra trobų, tai taikinį reikia taip pastatyti, kad per tris metrus į abi puses nuo jo nebūtų nei langų, nei kitokių angų.

1) Taikinytis žieduotasis arba žieduotasis galvos, penkisys sumažintas, 34 cm aukštumo, 24 cm platumo prikalamas prie minkšto medžio lentos, be šakų, arba prie kartono ir įdedamas į medinę dėžę 25 cm platumo, 35 cm aukštumo ir 15 cm gilumo su 3 cm storumo užpakaline siena. Tarpas tarp taikinio ir užpakalinės sienelės pridedamas pakulų.

Skydas statomas užpakaly taikinio; jis turi turėti aukštumo mažiausia 2,5 m ir, jei jis medinis, tai ne mažiau kaip 30 mm storumo.

Šaudyti į kokius atvirus plotus ar gatves galima tik tada, kai užpakalinės sienos ir pastatytų skydų aukštis visiškai pašalina pavojų, kad šatrai išlėks per viršų. Atvirose vietose galima šaudyti tik tada, kai uždrausta vaikščioti šaudymo kryptimi per 450 m, o abipus šaudymo krypties per 50 m.

Vaikščioti tarp šaulių ir taikinio draudžiama. Rodytojai turi būti ugnies linijoje. Be to, geriausia yra pastatyti apsaugą.

4. Valymas, laikymas

Pabaigus šaudyti, šautuvą reikia išvalyti taip pat, kaip ir šaudžius kautynių šoviniais. Vamzdis turi būti taip pat valomas pakulomis ir riebalais. Išvalius, vamzdis turi būti iš vidaus ir iš oro ištepamas. Valyti vamzdį kietomis priemonėmis draudžiama.

Vamzdžiai ir šoviniai su šatrais turi būti laikomi uždaroje sausoje vietoje ir saugojami, kad negalėtų kristi ir daužytis. Atidrėkę šoviniai džiovinami saulėje arba šiltoje vietoje, bet ne prie ugnies arba krosnies.

5 priedėlis

Pistoletų šaudymas šatrais

1. Trumpas įtaisų aprašymas

Šaudymui šatrais reikalingi šie įtaisai: vamzdelis, šovinys, dėtuvas ir grūstuvai.

a) **Vamzdelis** padarytas iš plieno. Priekinė jo kiaurymės dalis graižtvota, užpakalinė — pritaikyta šoviniui įdėti. Priekinė išorinė vamzdelio dalis taip pat turi graižtvą, ant kurių užsukamos: užuokaba ir dvi gruoblėtos veržlės. Užuokaba, įdėjus vamzdelį į pistoletą, užkabinama už sargo pamato, paskui užsukamos abi veržlės, ir vamzdelis jau negali šaudant iškristi.

b) **Šovinys** susideda iš varinės tūtelės, priekalėlio ir švininio šatro.

c) **Dėtuvas**. Jis reikalingas šoviniui įdėti. Susideda iš pailgos geležinės plokštelės ir prie jos prikiedintos plunksnos su išėma šoviniui dėti.

d) **Grūstuvai**. Jis reikalingas tūtelei išstumti ir vamzdžiui valyti, kaip ir šautuvų šaudyme šratais (žr. 4 pried. b punkt.).

2. Šaudymo atstumas, taikymo taškas ir pramušamoji kulku jėga

Šaudoma iš 10 m atstumo. Šiame atstume vidurinis pataikymo taškas maždaug sutampa su taikymo tašku, o šatras įlenda maždaug 20 mm į minkštą medį.

3. Šaudymas ir saugumo priemonės

Kiekvienas šaulys šauda iš to vamzdelio, kuris geriausiai tinka į jo pistoletą ir duoda geriausių šaudymo išdavų.

Prieš įdedant vamzdelį reikia žiūrėti:

- a) kad jo kiaurymė būtų švari;
- b) kad veržlės būtų kiek reikiant atleistos, o užuokaba — atlošta.

Įdedant vamzdelį, pistoletas imamas į kairę ranką, vamzdžio nuopiovą nukreipiant į dešinę. Dešine ranka imamas vamzdelis ties užuokaba, atsargiai įdedamas į pistoleto vamzdį ir įstumiamas tiek, kad užuokaba gerai galėtų būti užkabinama (už sargo pagrindo). Po to užsukamos abi veržlės, ir pistoletas parngtas užtaisyti.

Puskarininkis įstato šovinį į dėtuvą, su kuriuo jau įdeda jį į šovinio lizdą. Pistoletas atsargiai uždaromas ir galima šauti.

Po šūvio atidaromas pistoletas, į vamzdelį iš priekio įkišamas grūstuvai, apvyniojamas mažu alyvotų pakulų pluošteliu, išstumiamas tūtelė ir išmetama, pakreipiant pistoletą.

TURINYS

A. ŠAUTUVŲ IR KARABINŲ ŠAUDYMO TAISYKLĖS

Pusl.

I. Šaudymo teorijos žinios	
Šūvis ir atatranka. Trajektorija. Pradžios greitis	3
Trajektorijos sudėtinės dalys ir pagrindinės sąvokos	8
Taikymas	11
Oro įtaka	14
Šūvių tikrumas. Sklaidumas	16
Bendras kelių šautuvų veikimas	21
Atskiros trojektorijos kliudomasis plotas	22
Uždengtasis plotas	25
Nepavojingasis plotas. Atšokėlės (rikošetai). Pramušamoji kulku jėga	26
Šaudymo lentelės	30
II. Šaudymo mokymas	33
Bendrieji nurodymai	34
Šaudymo mokytojas	35
Mokomasis šaudymas	36
Mokymo eiga	38
Taikymas	44
Nuleidimas	47
Įremties būdai	66
Pradedamieji šaudymo pratimai	69
Šaulių grupės ir klasės	70
Mokomojo šaudymo dalyviai	71
Mokomojo šaudymo atlikimas	74
Mokomojo šaudymo sąlygos A grupei	82
" " " B grupei	90
" " " C grupei	92
Šaudymo tvarka. Saugumo taisyklės	94
Šaudymo priežiūra	96
Taikinių tarnyba	98
Ugnies linijos tarnyba	98

	Pusl.
Bandomieji šūviai	100
Ypatingieji pratimai	101
Kautynių šaudymas	103
Kautynių šaudymo dalyviai	117
Kautynių šaudymo mokymas	118
Kautynių šaudymo pratimų vykdymas	120
Vieninis mokomasis kautynių šaudymas	127
Grandžių ir kaut. skyrių mokom. kaut. šaudymas	130
Taktikos pratimai su kautynių šoviniais	131
Parodomieji ir tiriamieji šaudymai	133
Tikrinamieji (inspektoriniai) šaudymai	134
III. Ugnies kautynių pagrindai	
Ugnies tikrumas kautynėse	134
Pozicijų rinkimas	136
Taikinio parinkimas. Taikinio nurodymas ..	137
Atstumų sprendimas iš akies. Taikiklio parinkimas	138
Taikymo taškas	140
Ugnies paskirstymas	142
Ugnies pradžia	143
Ugnies greitis. Ugnies drausmė	144
Kautynių lauko sekimas. Išišaudymas	145
Kaunamoji ugnis	148
Paslėptųjų taikinių šaudymas. Šaudymas iš uždengtųjų pozicijų	150
Judamųjų taikinių šaudymas. Lėktuvų šaudymas	151
Nakties šaudymas	154
Šautuvų ugnies veikslai	155
Ugnies komandos	157
Pareigos	160
IV. Atstumų nustatymas	
Bendrieji nurodymai	161
Atstumų sprendimas iš akies	162
Atstumų matavimas tolimačiu	164
V. Prizinis šaudymas	165
VI. Taikiniai	171
VII. Šoviniai	178
VIII. Šautuvų ir karabinų išaudymas	180
IX. Šautuvas su optiškoju taikikliu	183

B. LENGVŪJŲ KULKOSV. ŠAUDYMO TAISYKLĖS

	Pusl
Šaudymo teorijos duomens	190
Šaudymo mokymas	193
Mokomasis šaudymas	199
Kautynių šaudymas	213
Taikiniai	220
Šoviniai	221
Lengvųjų kulkosv. išaudymas	223

C. PISTOLETŲ ŠAUDYMO TAISYKLĖS

Bendrieji nurodymai	226
Šaudymo mokymas	227
Prizinis šaudymas	239
Šoviniai	242
Pistoletų išaudymas	242

D. RANKINIŲ GRANATŲ SVAIDYMO TAISYKLĖS

Vartojimas	244
Granatų rūšys	245
Svaidymo mokymas	245
Kautynių granatų mokomasis svaidymas ..	250
Saugumo taisyklės	251
Priežiūra	253
Elgimasis svaidykloje	254
Kautynių svaidymas	257
Nesprogusių rankinių granatų sprogdinimas ..	258

E. ŠAUDYMO IR GRANATŲ SVAIDYMO DOKUMENTAI

Šaudymo apžvalgos. Šaudymo dienų ir šovinių išlaidų žinios	261
Šaudymo knygelės	262
Šaudymo užrašai	263
Šovinių apyskaita	264
Kautynių šaudymo sąsiuviniai	264
Rankinių granatų svaidymo knyga	264

Pavyzdžiai

	Pusl.
1. Šautuvų šaudymo apžvalga	264—5
2. L. kulk. šaudymo apžvalga	265
3. Pistoletų šaudymo apžvalga	266
4. Šaudymo dienų ir šovinių išlaidų žinios (šaut. karab. ir l. kulk.)	266
5. Šaudymo dienų ir šovinių išlaidų žinios (pistol.)	268
6. Šautuvų šaudymo knygelė	269
7. L. kulk. šaudymo knygelė	275
8. Pistoletų šaudymo knygelė	279
9. Šaudymo užrašai (šaut. šaud.)	281
10. Šaudymo užrašai (l. kulk. šaud.)	283
11. Šovinių apyskaita	284
12. Išaudymo lapelis (šaut. 98)	285
13. Išaudymo lapelis (karab. 98)	287

Naujesniosios (patobulintos) konstrukcijos 98 m
šautuvų ir 98 b karabinų išaudymas

14. Išaudymo lapelis (S šoviniai)	292
15. Išaudymo lapelis (sS šoviniai)	294
16. Išaudymo lapelis l. kulk. ZB	296
17. Išaud. lapelis — šaudymo knygelei (S šovin.)	298
18. Išaudymo lapelis — šaud. knygelei (sS šovin.)	299
19. Rankinių gran. svaidymo knyga	300
20. Atstumų sprendimo knyga	302

Priedėliai

1. Sutartiniai ženklai mokomajame šaudyme	303
2. Kliudymų žymėjimas per kautynių šaudymą	308
3. Nurodymai, kaip turi būti padarytas kontrol. aparatas su veidrodžiu	309
4. Šautuvų šaudymas šatrais	311
5. Pistoletų šaudymas šatrais	314
6. Granatų svaidykla	